अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

देवदह नगरपालिका
रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

देवदह नगरपालिका
रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

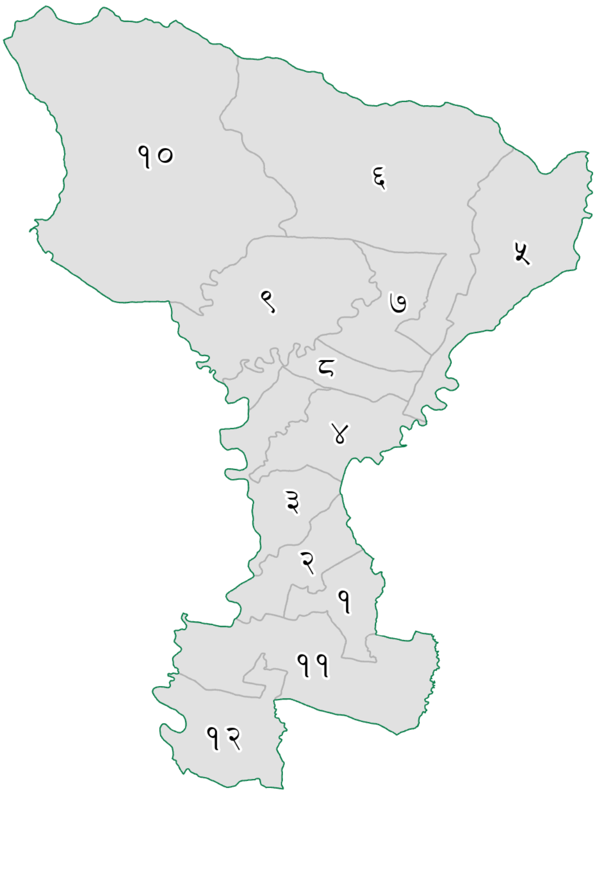

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

देवदह नगरपालिका

रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय संस्था

(Be Credible Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता (Core Values)

निष्ठा	*(Integrity)*
स्वतन्त्रता	*(Independence)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

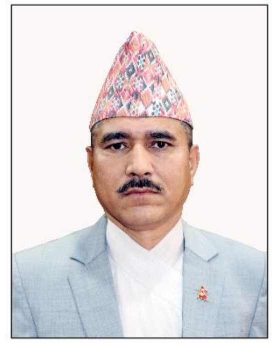

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। त्यसैगरी लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षण गर्दा नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिईएको छ । यस स्थानीय तहको २०७९/८० को लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रिया समेत विचार गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, बजेट तथा योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहिता लगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ । समय, जनशक्ति, स्रोतको उपलब्धता लगायतका सीमा रहेता पनि स्थानीय तह सम्म नै उपस्थित भई लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने नीति लिइएको छ। यसै गरी लेखापरीक्षणको क्रममा स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उपर छलफल गरिएको छ।

यस वर्ष स्थानीय तहको लेखापरीक्षणबाट कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक पर्ने कतिपय कानुन निर्माण हुन बाँकी रहेको, कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, प्रशासनिक तथा अनुत्पादक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, एउटै योजना समेत टुक्र्याई कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरुको समेत परामर्शदाताद्वारा विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी खर्च गरेको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरू समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारी समेत नियुक्ति गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदनमा सुधार गर्नु पर्ने देखिएको, सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रुपमा हुन नसकेको, स्थानीय तहमा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपर छलफल र बेरुजु फर्स्यौट सम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तर्जुमा गर्न बाँकी रहेको जस्ता व्यहोरा देखिएका छन्। त्यस स्थानीय तहसँग सम्बन्धित व्यहोरा सहितको राय संलग्न गरिएको छ । एकै प्रकृतिका व्यहोराहरू वर्षेनी दोहोरिने गरेकोले वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित रुपमा सुधार हुन सकेको छैन ।अतः लेखापरीक्षणबाट औंल्याएका ब्यहोराहरू उपर आवश्यक कारबाही गरी वित्तीय अनुशासन कायम गर्नुका साथै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन त्यस स्थानीय तहबाट थप पहल कदमी हुने विश्वास लिएको छु ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनको लागि विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

(तोयम राया)

२०८१, जेठ **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

अनामनगर/बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय

लुम्बिनी प्रदेश

मितिः२०८१।०२।११

प.सं. २०८०।८१

च.नं- १०

विषयः **लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।**

श्री प्रमुख ज्यू ,

देवदह नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,

खैरहनी, रुपन्देही. ।

१. **कैफियत सहितको राय** — हामीले देवदह नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को वित्तीय प्रतिवेदन, संलग्न अनुसूची, एकीकृत आय व्यय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित अन्य विवरणको लेखापरीक्षण गरेका छौं ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेस भएको २०८० आषाढ ३१ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को वित्तीय प्रतिवेदन, संलग्न अनुसूचीहरू, एकीकृत आय-व्यय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित अन्य विवरणले यस नगरपालिकाको वित्तीय कारोबार र प्रतिवेदनसँग सम्बन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. **कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार**

पालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय तथा विविध कोष लगायतको वित्तीय प्रतिवेदन महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा वित्तीय प्रतिवेदन तयार गरेको छैन ।

२.१. लेखापरीक्षणबाट रू. ४ करोड ५३ लाख २ हजार बेरुजू देखिएको छ । सो सम्बन्धमा रु. ३ लाख. ६२ हजारको प्रतिक्रिया प्राप्त भएकोमा सो उपर कारबाही भई बाँकी बेरुजु असुल गर्नुपर्ने रू. ४ लाख १५ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.८४ लाख ६१ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. ३ करोड १६ लाख ८५ हजार र पेश्की बाँकी रु.४३ लाख ७८ हजार समेत रू. ४ करोड ४९ लाख ३९ हजार रहेको छ। यस पालिकाको गतवर्ष सम्म सम्परीक्षण पश्चात रु.१६ करोड ४ लाख ९४ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजू रु.२० करोड ५४ लाख ३३ हजार रहेको छ । पालिकाको बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको व्यहोरा यसैसाथ संलग्न छ ।

हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम गरिएको छ । वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने –..पालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं ।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. **अन्य व्यहोरा-** यो पालिकासँग सम्बन्धित अन्य व्यहोरा निम्नानुसार छन ।

३.१ यो पालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्यअनुसार असुली नभएको, कर्मचारीको दरबन्दी अनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका व्यहोरा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औंल्याइएको छ।कार्यालयबाट सम्प्रेषित लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन यसको अङ्गको रुपमा रहेको छ ।

३.२ आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोलेपालिका को पेश्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन ।

४. **वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखाउत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी-** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्दा गल्ती कमजोरी वा त्रुटीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी पालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। नगरकार्यपालिका, नगरप्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. **वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी -** वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा गल्ती कमजोरी वा त्रुटी समेतका कारण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित रहेको होस् भनी उचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा उचित आश्वस्तताले उच्चस्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ, तर लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण सम्पादन भएकै अवस्थामा पनि सबै प्रकारका गल्ती कमजोरी वा त्रुटी पत्ता लगाउन सक्ने निश्चितता भने हुदैन। वित्तीय प्रतिवेदनका उपयोगकर्ताले गर्ने आर्थिक निर्णयमा नै फरक पार्नसक्ने अवस्था देखिएका एउटै वा समग्रतामा हुने गल्ती कमजोरी वा त्रुटीलाई सारभूत रुपमा गलत आँकडा मानिएको छ ।

(घनश्याम पराजुली)

नायब महालेखापरीक्षक

देवदह नगरपालिका,

रुपन्देही जिल्ला

१. चालु वर्षको बेरुजु २०७९।८०

बेरुजु वर्गिकरण (विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबार)

(रु.हजारमा)

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
									असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती								
८६	८७	४५३०२	०	५	३६३	८६	८२	४४९३९	४१५	३१६८५	८४६१	०	०	४०१४६	४३७८

२. अद्यावधिक बेरुजू स्थिति २०७९।८०

(रु.हजारमा)

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्योंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
रुपन्देही	१६३४१६	०	२९२२	१६०४९४	०	४४९३९	२०५४३३

३. बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र. सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०७९।८० (चालु वर्षको)	३३	धरौटी फिर्ता (प्रमाण पेश नगरेको)	३३८९२२
२		५५.२	शिक्षकको तलब भत्ता निकासा	२४०००
चालु वर्षको जम्मा				३६२९२२
गत विगत वर्षतर्फको				२९२१६०९
कुल जम्मा				**३२८४५३१**

पालिकाको अन्तिम लेखापरीक्षणको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

परिचय

१ **(क) कार्यालय परिचय :-** स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्दन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु यस पालिकाको उद्देश्य रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०७९।८० को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हुनेछ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८०।०८।१३ देखि २०८०।०८।१८ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- कार्यालयको आय — व्ययतर्फ रु. १२१७८८६१८७।- को गरी जम्मा रु. १२१७८८६१८७।- को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को बिष्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची — २ मा संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. ८७०००१।- असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	पेश्कि जफत	८७०००१

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ वित्तीय विवरण विश्लेषण

वित्तीय प्रतिवेदन - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७२) सम्बन्धमा निम्नअनुसार देखिएको छः

२.१ **वित्तीय विवरणको यथार्थता -** पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७२) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. २२९३४४८६४।- र लुम्बिनि प्रदेशवाट हस्तानतरित कार्यक्रम (भाषा तथा संस्कृति कार्यक्रम)को रु. २७०८६०१।- समेत गरी रु.२३२०५३४६५।- सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२.२ **फरक हिसाब —** यस पालिकालेसुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७२) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार यस वर्षको प्राप्ति रु.२८९५५६३५६।४५, यस वर्षको भुक्तानी रु. २९३५४८२१२ फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७२ ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	**गतवर्षको जिम्मेवारी**	**यसवर्षको प्राप्ति**	**यसवर्षको भुक्तानी**	**बैङ्क मौज्दात**
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७२)	२२८४९९४००.०७	६९९८३०४३०.५५	७५५५२४०३७.	१६८८१३९३८.६४
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	२२८४९९४००.०७	९८९३८६७८७.	१०४९०७२२४९	१६८८१३९३८.६४

फरक	०	२८९५५६३५६.४५	२९३५४८२१२	०

सैद्धान्तिक बेरुजु

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.३ **बैङ्क हिसाब विवरण** -स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलब्ध गराएको बैङ्क हिसाबमिलान विवरण तयार नगरेको कारण वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात देहायअनुसार छः

सि.नं.	खाताको नाम	श्रेस्ता अनुसार बाँकी	बैंक स्टेटमेण्ट अनुसार बाँकी	हिसाब मिलान गरेको रकम	फरक
१	संचित कोष	१४९३९६६८४.२५	१४९३९६६८४.२५		
२	विविध कोष खाता	८०३००२.५	८०३००२.५		
३	आकस्मिक कोष खाता	०	०		
४	पूँजीगत खाता	०	०		
५	धरौटी खाता	१३१५०५९९.९९	१३१५०५९९.९९		
६	चालू खाता	०	०		
७	विपद व्यवस्थापन कोभिड	३४३२६९.५	३४३२६९.५		
जम्मा		१६३६९३५५६.२४	१६३६९३५५६.२४		

पालिकाको सुत्रको म.ले.प.फा.नं. २७२ को अनुसुची २४ बमोजिम श्रेस्ता भन्दा बैंक अनुसार बाँकी रु. ५,०९,८५०।-बढी देखिएकोले पालिकाले म.ले.फा.नं. २१२ तयार गरी स्रेस्ता र बैङ्कबीच हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीःस्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ७८ मा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। स्थानीय तहले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गरेको पाइएन। यस सम्बन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु तपशिल बमोजिम रहेका छन् ।

वजेट व्यवस्थापनतर्फ

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११अनुसार आफ्नो क्षेत्र भित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन नगरेको

• स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसुची ११ बमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन ।

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा स्थानीय तहले सो बमोजिमको मध्यमकालिन खर्चको संरचना तयार नगरेको ।

• दीगो विकास लक्ष्य पुरा गर्न वातावरण संरक्षण लगायत आन्तरिकिकरणको लागि एकिकृत दिर्घकालिन योजना तयार नगरेको

• स्थानीय तहले कार्यक्रम संचालन जस्तैः बैठक भत्ता, तालिम, गोष्ठी गर्नको लागि कार्य संचालन निर्देशिका स्वीकृति गरी सोको पालना नगरेको

• स्थानीय तहबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार नगरेको,

भ्रमण खर्च व्यवस्थापनतर्फ

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ अनुसार कार्यालयले भ्रमण काजमा खटाउँदा भ्रमणअभिलेख व्यवस्थित नगरेको,

• नियमावलीमा उल्लेख भएबमोजिम भ्रमण पश्चात् भ्रमण प्रतिवेदन लिने गरे नगरेको

सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापनतर्फ

• स्थानीय तहले सार्वजनिक खरिद नियमावली तर्जुमा नगरेको

• सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को नियम ६ अनुसार सार्वजनिक निकायले तोकिएको सीमा भन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिम खरिदको गुरु योजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। स्थानीय तहले खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार नगरेको ।

• सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण नगरेको

• सञ्चालित योजनाहरुको उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरी नभएको ।

• स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण नगरेको ।

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमन गरे नगरेको, गरेको भए अनुगमन प्रतिवेदनबाट देखिएको व्यहोरा सुधार नगरेको ,

• उपभोक्ता समितिबाट सम्झौताबमोजिम समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा मुल्यांकन नगरेको,

• स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वयन र अभिलेख नराखेको

शिक्षातर्फ

• स्थानीय तहले स्थानीय तह भित्रका विद्यालय अनुगमन गर्न अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको तथा अनुगमन गरेको छैन। मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नरहेको ।

• शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS):-कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई अनुदान निकासा दिनुपर्ने कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन नभएको ।

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ मा नं. (झ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुबाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्यावधिक गरि राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरु तयार नगरेको, • संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नविकरण,शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति, वर्गिकरण, अनुगमन र अभिलेख व्यवस्थित नरहेको,

• संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको तथ्यांक शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) अद्यावद्धिक नगरेको ,

विविध तर्फ

• मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली २०५३ को नियम ६ क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानाकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई नदिई आर्थिक वर्षको अन्तमा मात्र दिइएको तथा इ.टी.डि.एस. गरेको ।

• कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको ।

• कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित नगरेको

• विविध खर्च गर्दा विभिन्न होटलका विल पेश भएको भएतापनि कतिपय खर्च पुष्टि हुने आधार सहितको प्रमाण संलग्न गरेको देखिएन । खर्चको स्पष्ट उद्देश्य र यथार्थता प्रमाणित हुने आवश्यक प्रमाण संलग्न गरेर खर्च गर्ने र विल मात्र राखि खर्च गर्ने परिपाटी रहेको,

• म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका देहायका म. ले. प. फाराम मध्ये कार्यालयसङ्ग सम्बन्धित फारामको अभिलेख नराखेको

• मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस स्थानीय तह तथा स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँविकास समिति तथा नाममा रहेको पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार पेश्की फछ्र्यौट तथा बेरुजु सम्परीक्षण कार्य गर्नुपर्नेमा नगरेको

तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकीए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय तह सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने र आन्तरिक लेखापरीक्षणले औंलाएका व्यहोराहरू अन्तिम लेखापरीक्षण हुनु अघि फस्यौंट गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस वर्षको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औंलाएका व्यहोराहरू अन्तिम लेखापरीक्षण सम्म पनि फस्यौंट भएको पाइएन ।

तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट देखिएका कैफियत फर्स्योट गराइ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५ बजेट तथा कार्यक्रम

५.१ **आवधिक योजना** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक योजना बनाई लागू गर्नेमा यस पालिकाले आवधिक योजना तयार गरेता पनि पालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा आवधिक योजनाका दीर्घकालीन विषयलाई भन्दा सालवसाली विषयहरुलाई समावेश गरेको देखिन्छ । स्थानीय तहको समग्र विकासका लागि आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.२ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.३ **बजेट सीमा निर्धारण समिति** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.४ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उपप्रमुखलेमिति २०७९।०३।१० मा रु. १ अर्ब १५ करोड ४४ लाखको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमासभाबाट मिति

२०७९।०३।२५ मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०७९।०३।३० मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.५ **योजना छनौट र कार्यान्वयन** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त हुने प्रगतिका योजना छनौट गरि प्राथामिकीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सभाबाट स्वीकृत बार्षिक गाउँ विकास योजना २०७९।८०को अध्ययन गर्दा पालिकाले स्वीकृत गरी सञ्चालन गरेको अधिकांश योजना न्यून बजेट भएका र लागत प्रभावी हुने किसिमले संचालन गरेको पाइएन । पालिकाले यस वर्ष संचालन गरेका योजना देहाय अनुसार छन् ।

विवरण	रु १ लाख सम्म	रु १ लाख देखि २ लाखसम्म	रु २ लाखदेखि ५ लाखसम्मका	रु ५लाख देखि १० लाखसम्मका	रु १० लाखभन्दा बढीको	जम्मा
योजना संख्या	४०	१३५	१५३	५२	२२	४०२
जम्मा रकम	२२४७८१२	१५४१२९००००	४०३७२०१५	२९२५५९५३	२५२८००००	११६०६८६८०

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस वर्ष रु.५०हजार देखि १० लाख भन्दा बढीको जम्मा ४०२ वटा योजना संचालन गरेकोमा रु.१ लाख भन्दा मुनिका मात्र ४० वटा योजनाहरु रहेका छन् । त्यसैले साना रकमका धेरै योजनाहरु संचालन गर्दा कार्यालयको जनशक्ति वर्षै भरि योजना व्यवस्थापनमा खटिनु पर्ने, संचालित योजनाबाट चालु प्रकृत्तिका कार्यमा बढी खर्च भई लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत नकारात्मक असर पर्ने अवस्था तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.६ **लक्ष्य प्रगति** : कार्यालोलयले त्रैमासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर, जिल्ला तथा केन्द्रीय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गरेको देखिएन । बजेट खर्च गर्ने तथा खर्चको तोकिएको ढाँचामा वार्षिक प्रगति तयार नगर्ने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।

कार्यक्रम/योजना	**कुल कार्यक्रम**	**वार्षिक प्रगति स्थिति**			
		शून्य प्रगती	**२५%सम्म प्रगति**	**५०% सम्म प्रगति**	**७५% सम्म प्रगति**
कार्यक्रम संख्या	५५७	६०	१०	१५	४७२

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.७ **अवण्डा बजेट** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय आर्थिक अवस्था समेतको आधारमा बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधार तयार गरी स्रोत अनुमान तथा सीमा निर्धारणका आधारमा अबण्डा नराखी आय—व्ययको अनुमान पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले यो वर्ष नगर प्रमुख सम्बोधित कार्यक्रमतरफ रु.४०,००,०००।— र नगर उपप्रमुख सम्बोधित कार्यक्रमतर्फ रु.३०,००,०००।-गरी जम्मा रु.७०,००,०००।- अबण्डा बजेट व्यवस्था गरी विभिन्न योजनामा रु. ६२,८७,३८१।- खर्च गरेको छ। बजेट अबण्डामा राखी कार्यपालिकाको निर्णयबाट खर्च गर्ने गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा वित्तीय अनुशासन र पारदर्शिता कायम भएको छैन । तसर्थ बजेट खर्चलाई पारदर्शिता र पद्धतिमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.८ **वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना** : सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु. २४६४५५४२०।१७ पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.९ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः** स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०७९।८० को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

मुख्यक्षेत्र	**वार्षिक वजेट**	**खर्च रकम**	**कुल खर्च मध्ये प्रतिशत**
आर्थिक विकास	५७७०००००	३२६७७२२०.२५	४.५
सामाजिक क्षेत्र	३७०५९२५०६	३१९५७८१८८.५७	४४.१
पूर्वाधार विकास क्षेत्र	२६९७९५१६३	१७२८७५६४७.५९	२३.८३
वातावरण तथा विपद्व्यवस्थापन	७८५००००.	६९७५३४०	०.९६
संस्थागत विकास र सेवा प्रवाह	७०८६७२८०	३८०१०४७४	५.२४
वित्तीय व्यवस्थापन र सुशासन	५००००	५००००.००	०.०१
कार्यसञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च	१९६४७९०००	१५५२०४२१३.०८	२१.४
जम्मा	**९७३३३३९४९**	**७२५३७१०८३.४९**	**१००.**

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ४४.१ प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा सबै भन्दा घटीमा ०.०१ प्रतिशत रहेको छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.१० **खर्च बिश्लेषणः** पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तिरक आयबाट रु. ५३९९३७४५।७४ राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु.६९६२३७२८२।- समेत रु. ७५०२३१०२७.४४।- आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु. ४९५९६३३१३।४९ र पूँजिगत तर्फ रु. २४६४५५४२०।१७ समेत रु. ७४२४१८७३३।६६ खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ७.३ प्रतिशत रहेको छ । यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु. १३४८९०००।- खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको २५ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ६७ प्रतिशत चालु र ३३ प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५.११ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्चः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

क्र.स.	**बजेट उपशिर्षक**	**कुल खर्च**		**त्रैमासिक खर्च**			
			प्रथम त्रैमासिक	**दोस्रो त्रैमासिक**	**तेश्रो त्रैमासिक**	**चौथो त्रैमासिक**	**असार महिना**
१	पूँजिगत खर्चतर्फ	२४६४५५४२०.१७	१४७५३९३८	२९०००५१८.१७	६८५१४३४७	१३४१८६६१७	८६१३२३२०
	प्रतिशत	१००	५.९९	११.७७	२७.८०	५४.४५	३४.९५

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार वार्षिक रु. २४६४५५४२०।- निकासा भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु. १४७५३९३८।-(६ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु. २९०००५१८।-(११.७७ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रु. ६८५१४३४७।-(२७.८ प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु. १३४१८६६१७।- (५४.४५ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु. ८६१३२३२० ।-(३४.९५ प्रतिशत) खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६ संगठन तथा कर्मचारी व्यवस्थापन

६.१ **तलवी प्रतिवेदनः** निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ ख २ वमोजिम तलवि प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलव भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्नेमा कार्यालयले तलवी प्रतिवेदन पारित नगरी रु. ६४३६५०००।- तलब खर्च लेखेको पाईयो । तलबी प्रतिवेदन पारित

नगरी खर्च लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.२ **प्रशासकीय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापन** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित १३८ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित ११२ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रशासकीय अधिकृत, इन्जीनियर, जनस्वास्थ्य अधिकृत सहित २६ पदहरु रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरु यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.३ **कर्मचारी करार** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको र सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ । तर पालिकाले विभिन्न पदमा ९६ जना कर्मचारीहरु कर्मचारीहरु करारमा राखि रु.३५०४०१७४।- खर्च लेखेको छ ।

त्यसैगरी सोही ऐनको २०७४ को दफा ८३(८) वमोजिम पालिकाले नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयश, कार्यालय सहयोगी, पलम्बर, इलेक्टीसियन, चौकिदार, मालि, बगैंचे लगायतका पदमा मात्र करारवाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय तहले माथि उल्लेखित पद वाहेक र भूमी आयोगतर्फ ११ जना समेत करारमा राखि बार्षिक रु.१४५०००००।-भुक्तानी गरेकोले अनियमित देखिएको रु.

अनियमित भएको	१,४५,००,०००

६.४ **कल्याण कोष** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले ऐन कानून बमोजिम कोष खडा गरी गत वर्षको जिम्मेवारी रु. ४४२५०००।— र यस वर्ष कुनै कारोबार नगरी रु. ४४२५०००।— बाँकी रहेको देखिन्छ । पालिकाले आवश्यक कानून बनाई कोष संचालन गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.५ **कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता** -स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ८६ (१) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, संचालन, व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धि आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने, दफा ८६ (२) बमोजिम अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ । त्यस्तै अर्थ मन्त्रालयको कार्य संचालन निर्देशिकाको परिच्छेद ७ को ७.४.१ बमोजिम अतिरिक्त समय र बिदाको दिन काम गर्दा अर्थ मन्त्रालयबाट नमर्स स्वीकृत गराई खाजा र खाना

भुक्तानी दिनुपर्ने र ७.४.१ को (५) बमोजिम प्रोत्साहन भत्ता खुवाउन समेत अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति लिनुपर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले सूचकमा आधारित कार्यविधि बनाई यो वर्ष प्रोत्साहन भत्ता वापतखर्च गरेको रकम रु.९६,६६,८७०।-आन्तरिक आय (रु.५३९९३७४५।-) को १८ प्रतिशत हुने भएको कारण आर्थिक व्ययभार बढ्न गएको देखिन्छ । तसर्थ पालिकाले आन्तरिक आय समेतलाई ध्यानमा राखी यस्तो खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६.६ **खाजा खर्चः** अर्थ मन्त्रालयको कार्यसंचालन निर्देशिका, २०७७ को परिच्छेद ७.१.४ बमोजिम अतिरिक्त समय र विदाको दिनमा काम गर्दा स्वीकृत नर्म्स बमोजिम खाजा खर्च उपलब्ध गराउँदा अतिरिक्त समयमा गरिने काम र सोबाट प्राप्त हुने नतिजा लेखा उत्तरदायी अधिकृतबाट प्रमाणित गराइएको हुनु पर्ने,नियमित काम बाहेक विशेष कामको लागि दैनिक २ घण्टा भन्दा बढी अतिरिक्त समय काम गर्ने कर्मचारीलाई खाजा/खाना खर्च बापत रू.३००।- दिने सकिने,खाजा/खाना खर्च प्रदान गर्ने प्रयोजनका लागि विद्युतीय हाजिर प्रणाली अनिवार्य रुपमा लागु भएको हुनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले निर्देशिकाको उक्त प्रावधान विपरित प्राप्त नतिजा प्रमाणिति नगराई,विद्युतीय हाजिर प्रणालीमा अतिरिक्त समयको हाजिरी वेगर प्रतिदिन रु.४००।-को दरले सामाजिक सुरक्षा इ.एफ.टी. मार्फत विवरण अद्याधिक गरेवापत खाजा भत्ता वापत गो.भौ.नं. १३६४।२०८०।३।२४ बाट रु. ५८२०००।-खर्च लेखेकोले छ । तसर्थ पालिकाले आन्तरिक आय समेतलाई ध्यानमा राखी यस्तो खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७ स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८ पदाधिकारी सुविधा

८.१ **स्थानीय तहका पदाधिकारी सुविधा** :नेपालको संविधानको धारा २२७ मा गाँउ सभा तथा नगरसभाका सदस्यले पाउने सुविधाका सम्बन्धमा प्रदेश कानूनबमोजिम हुने ब्यवस्था अनुसार लुम्बिनी प्रदेश संसदले स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७६ जारी गरेको छ । उक्त ऐनमा भएको ब्यवस्था अनुसार पालिकाबाट देहाय बमोजिम रु. ११३३९५००।-सुविधा वापत भुक्तानी भएको छ ।

सि.नं	विवरण	प्रमुख/	उपप्रमुख /	वडाअध्यक्ष १२ जना	कार्यपालिका सदस्य ८ जना	सभाका सदस्य ४३	जम्मा

		अध्यक्ष	उपाध्यक्ष			जना	
१	बैठक भत्ता						
२	यातायात खर्च	१३२०००	०	१५८४०००	६७२०००	१८०६०००	४१९४०००
३	टेलिफोन,मोबाइल	४४०००	४४०००	१०८०००	२२००००	११८२५००	१५९८५००
४	पुस्तक,पत्रीका, ईन्टरनेट	५५०००	५५०००	५२८०००	२६४०००	९४६०००	१८४८०००
५	जनपर्तिनिधि विद्युत उर्जा खर्च सुविधा र मर्मत सम्भार						
६	जनपर्तिनिधि जनसम्पर्क/ विशेष कार्य सुविधा	१४३०००	८८०००	९२४०००	५३९०००		१६९४०००
७	अतिथि सत्कार	७७०००	६६०००	७९२०००	०	०	९३५०००
८	खानेपानी/बिजुली/ सरसफाई	५५०००	५५०००	०	०	०	११००००
९	चाडपर्व खर्च	१५०००	१५०००	१८००००	१०५०००	६४५०००	९६००००
	जम्मा	५२१०००	३२३०० ०	४११६०००	१८०००००	४५७९५००	११३३९५००

सैद्धान्तिक बेरुजु

८.२ **कानूनी सल्लाहकार** –लुम्बिनी प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्वन्धी ऐन, २०७६ मा यस प्रदेशमा स्थानीय तहका प्रमुख तथा उप प्रमुखले स्वकीय सचिव/सल्लाहकार राख्न पाउने व्यवस्था गरेको छैन् । त्यसैगरी स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ८३(८) मा तोकीएको भन्दा फरक पदमा कर्मचारी पदपूर्ती गर्ननहुने उल्लेख छ । तर पालिकाले गाउँपालिका अध्यक्ष र उपाध्यक्षकोकानुनी सल्लाहकारका रुपमा नियुक्त गरी भुक्तानी गरेको रकम रु.१८००००।- अनियमित देखिएको रु.

अनियमित भएको	१,८०,०००

८.३ **अनुगमन भत्ताः** लुम्बिनी प्रदेश, स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७६ मा नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गरेको छ । ऐनमा अनुगमन भत्ता सम्बन्धमा कुनै व्यवस्था नरहेको र दफा १४ मा यस ऐनले निर्धारण गरेको सुविधा बाहेक अन्य सुविधा नपाउने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले निम्नानुसारको भौचर नं. र मितिमा योजना तथा कार्यक्रम अनुगमन वापत खर्च लेखेको रकम रु.४२६०००।— ऐनको उक्त प्रावधान विपरित भएकोले अनियमित देखिएको रु.

गो.भौ.नं.।मिति	**व्यहोरा**	**रकम**
१००६।२०८०।०२।२४	महिलाहरूका लागि आधारभूत सिलाई कटाई तालिमको अनुगमन वापत अनुगमन भत्ता	१५०००
१०१४।२०८०।०२।२९	सिक्टन स्वास्थ्य चौकीमा स्वास्थ्य शिविरको अनुगमन वापत अनुगमन भत्ता	३०००
९८९।२०८०।०२।२३	विभिन्न विद्यालयहरूको अनुगमन वापत अनुगमन भत्ता	११७०००
११४०।२०८०।०३।१८	बाखा शिविर कार्यक्रमको अनुगमन वापत अनुगमन भत्ता	४०००
१२८६।२०८०।३।२२	विभिन्न योजनाहरूको अनुगमन	१७८०००
६७४।२०७९।१२।०५	महिलाहरुको लागि आधारभुत सिलाई कटाई तालिम	१५०००
६७६।२०७९।१२।०५	सहकारी संस्थाका संचालकलाई COPOMIS सम्बन्धी तालिम संचालन गरेको	१९०००
७७७।२०७९।१२।२७	उन्नत बोका वितरण तथा विद्युतीय च्यापकटर अनुदान कार्यक्रममा प्रस्ताव पेश भएका पशुपालन फर्महरुको स्थलगत अनुगमन	७५०००
जम्मा		**४२६०००**

अनियमित भएको	४,२६,०००

९ **सहकारी नियमन**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ३४ वटा सहकारी संस्था रहेका छन् । पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन । त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१० **सम्पत्ति हस्तान्तरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत खाता २०७५ असार मसान्त भित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिबेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार नगरेको, कम्प्युटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, मोबाईल फोन सेट र अन्य फर्निचर जस्ता मूल्यवान समानहरु जिम्मेवारी सारेको पाईएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजनाउँदा जिन्सी मालसामानहरु हराउने र हिनामिना हुन सक्ने हुँदा खरिद गरिएका मालसामानहरुको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

११ सवारीसाधन खरिद

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, केन्द्रीय सरकार र तालुक संघीय मन्त्रालयको परिपत्र, निर्देशन समेतको आधारमा आफ्नो आन्तरिक आम्दानीबाट मात्र सवारी साधन खरिद गर्नु पर्दछ । अर्थ मन्त्रालयको स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पती हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को निर्देशन नं. ५.१५ अनुसार नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइएको बजेट तथा स्रोत साधनबाट कार्यालयको नियमित प्रयोजनको लागि सवारी साधन खरिद गर्न नपाईने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार पालिकाले १ थान चार पांग्रे सवारी साधन खरिदमा रु. ३११८०००।— र ६ थान २ पांग्रे सवारी साधन खरिदमा रु. १७०८२६७।- बजेटबाट खर्च गरेको छ ।

क्र.सं.	सवारी साधन	खरिद संख्या	मूल्य	प्रयोग गर्नेपदाधिकारी संस्था
१	जीप	१	७५६५०००	नगर प्रमुख
२	मोटरसाइकल	६	१७०८२६७	कर्मचारी

सैद्धान्तिक बेरुजु

१२ फोहरमैला व्यवस्थापन

फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्न नसकेको कारण फोहरमैला व्यवस्थापनमा जटिलता देखिएको छ । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन । फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१३ सेवाप्रवाहको स्थिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने ब्यवस्था अनुसार २२ वटा ऐन, ११ वटा नियमावली र ६१ बटा कार्यबिधि स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यस वर्ष पालिकाबाट निम्नअनुसार सेवाप्रवाह गरेको विवरण प्राप्तभएको छ :

विवरण	जम्मा
स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	
पञ्जिकरणतर्फ	
जन्मदर्ता	६७९
मृत्युदर्ता	२५६
बसाईसराई दर्ता	२८१
विवाह दर्ता	३३३
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	५०

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ अनुसार पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाप्रवाहमध्ये पञ्जिकरण बाहेकका अन्य सेवा सञ्चालनमा सन्तोष जनक देखिएन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१४ **सफ्टवेयर खरिद**

नेपाल सरकारको सूचना प्रविधि प्रणाली (व्यबस्थापन तथा सञ्चालन) निर्देशिका, २०७१ को बुँदा नं.४.१ मा कुनै सरकारी निकायले आफ्नो कार्य विद्युतीय माध्यमबाट सञ्चालन गर्नका लागि प्रयोग गर्ने सूचना प्रविधि प्रणालीको निर्माण गर्दा त्यस्तो प्रणाली सम्बन्धी कागजात तयार गरी मानक अनुरुप भए नभएको निर्धारण गर्न सूचना प्रविधि विभागबाट स्वीकृत गराउन पर्ने व्यबस्था रहेको छ । स्थानीय तहले शैक्षिक सफ्टवयर-१ र नगरअस्पतालमा विमाको र फर्मेशिको विल फिन्ट-१ गरी जम्मा २ वटा सफ्टवेयर खरिद गरी रु. रु. ९४८६३५।- खर्च गरेकोमा खरिद भएका सफ्टवेयरको सूचना तथा प्रविधि विभागबाट स्वीकृत लिएको देखिएन । यस्ता सफ्वेयर स्वीकृति लिई प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५ **आर्थिक सहायता र अन्य विविध खर्च**

१५.१ **आर्थिक सहायता** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन । तर पालिकाले यस वर्ष रु. १३३५५४१।-आर्थिक सहायता वितरण गरेका छन् । आन्तरीक आम्दानी कम रहेको अवस्थामा यस्तो आर्थिक सहायता खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५.२ **महोत्सव तथा अन्य खर्च** – स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले संस्था, समूह, पर्व, जात्रा, यात्रा, विरामी, संस्कृति लगायतमा आर्थिक सहायता दिन सक्ने कानूनी व्यवस्था गरेको देखिँदैन । तर गाउँपालिकाले यस वर्ष उत्सव महोत्सव, धार्मिक, सामाजिक, साँस्कृतिक प्रकृतिका कार्यमा रु.४,००,०००।- खर्च गरेको छ । आन्तरीक आम्दानी कम रहेको अवस्थामा यस्तो खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५.३ **खाना तथा विविध खर्च** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले यस वर्ष खाना तथा विविधतर्फ मात्र रु.३८२२३०२।- खर्च गरेको छ । आन्तरीक आम्दानी कम रहेको अवस्थामा यस्तो खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१६ कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन

१६.१ **कानून र सञ्चालन स्थिति** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ३० नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म ३३ ऐन, ५ नियमावली, ३२ कार्यविधि, ६ निर्देशिका र २ नर्म्स लगायत ७८ वटा कानुन निर्माण गरेको छ । तसर्थ उक्त कानूनहरु कार्यान्वयनमा पूर्ण कार्यान्वयनमा ल्याई आवश्यकताका अनुसार कानूनहरू निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१६.२ **न्यायिक समिति** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतबर्ष फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाकी ५४ र यो बर्ष थप भएको ७७ गरी जम्मा १३१ विवादहरू मध्ये ९६ वटा मात्र फछ्र्यौट भई ३५ बाँकी फछ्र्यौट हुन बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१७ कर दस्तुर एवं आन्तरिक आय

१७.१ **आय अनुमान** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु. १३०९५००००।- प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा रु. ८२६८७६३९।- अर्थात अनुमान भन्दा ३७ प्रतिशत घटी आय प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१७.२ **आन्तरिक आय** -स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदानबाट खर्च	**आन्तरिक आय**	**आन्तरिक आय प्रतिशत**
४७७०१३५२२.९८	५३९९३७४५.७४	११.३%

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ११.३ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१७.३ **कर तथा शुल्क असुली** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	**आय शिर्षक**	**अनुमान**	**असुली**	**असुली प्रतिशत**
१	सम्पत्ति कर	८००००००	६४४१५३३.२३	८०.५२
२	भूमी कर (मालपोत)	५५०००००	५६६५८२४.५	१०३.०१
३	व्यवसाय बार्षिक कर	५४०००००	१७५००	०.३२
४	व्यवसाय रजिष्ट्रेसन दस्तुर	५००००००	२३१३९१०	४६२.७८
५	जडिबुटी/ कवाडी र जिवजन्तु कर	१०००००	०	०
६	घर बहाल कर	५०००००००	४३५५६७६.७५	८७.११
७	विज्ञापन कर	१०००००	०	०
८	मनोरञ्जन कर	५००००	०	०
९	सवारी साधन कर	५००००	०	०

१०	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२००००००००	२६६७३६३८.४	१३३.३७
	कर तर्फ जम्मा	**४४७००००००**	**४५४६८०८२.८८**	**१०१.७२**
११	पर्यटन सेवा शुल्क	३०००००	१८४७४०	६१.५८
१२	परिक्षा शुल्क	५००००	१९०५००	३८१
१३	अन्य सेवा शुल्क(सरसफाई शुल्क)	१३०००००००	८१३८३६३.३४	६२.६
१४	नक्सापास दस्तुर	१०००००००	१४८६८१८.१८	१४८.६८
१५	सिफारिस दस्तुर	१५०००००००	८६१८९६०.२३	५७.४६
१६	व्यक्तिगत घटना दस्तुर	३०००००	६६२२००	२२०.७३
१७	अन्य दस्तुर	०	५५७४६०.२४	
१८	प्राकृतिक स्रोत बिक्री(गिटि, ढुंगा, बालुवा तथा अन्य सम्पत्ति बिक्री)	५४०००००००	१००१७४५०	१८.५५
१९	वन रोयल्टी	१०००००		०
२०	वहाल विटौरी कर	१५०००००	४७६६०१९.५७	३१७.७३
२१	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	१०००००००	२५९७०४४.७२	२५९.७०४४७२
	गैर कर तर्फ जम्मा	**८६२५००००**	**३७२१९५५६**	**४३.१५**
	कुल संकलित राजश्व	१३०९५००००	८२६८७६३९	**६३.१४**

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१७.४ **सवारी कर** :स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर र आफ्नो क्षेत्रमा आउने सबै प्रकारको सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी कर उठाउने उल्लेख भएकोमा यस बर्ष पालिकाले यस शीर्षकमा कुनै पनि कर संकलन गरेको पाइएन । हरेक वर्ष दर्ता हुने सवारीको अभिलेख राखी कर असूलीलाई प्रभाबकारी बनाउने तर्फ सम्वन्धित निकायको ध्यान जानु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१७.५ **मनोरञ्जन कर** :स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ बमोजिम सिनेमा, भिडियो हल, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, संगित, थियटर, मनोरञ्जन, प्रदर्शन स्थल, ऐतिहासिक स्थलको प्रवेश शूल्कमा कर लिनुपर्ने व्यवस्था छ । आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा पालिकाले यस शीर्षकमा कूनैपनि कर संकलन गरेको पाईएन । यस पालिकाको क्षेत्र भित्रवाट उठ्नु पर्ने मनोरञ्जन कर एकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१७.६ **व्यवसाय कर** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनूपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु.१७५००।- कर संकलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन । जसबाट पालिकाले संकलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मन्न सक्ने अवस्था छ्रन । तसर्थ पालिकाले आप्mनो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१८ विपद् व्यवस्थापन

१८.१ **समिति गठन-** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७(१) मा प्रत्येक स्थानीय तहले अध्यक्ष तथा प्रमुखको अध्यक्षतामा बढीमा १५ जना सदस्य रहेको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले ऐनमा तोकिएबमोजिमको समिति गठन गरेको भएतापनि १० वटा बैठक बस्ने बाहेक अन्य कार्य गरेको पाइएन । ऐनमा तोकिएबमोजिम समिति गठन गरी तोकिएको काम, कर्तव्य र अधिकारमा सक्रिय बनाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१८.२ **कार्य योजना -** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७(२) तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६ को नियम (८) मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारमा परिषद्/कार्यकारी/प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत एकीकृत क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम अनुरुप हुने गरी

स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, बजेट विनियोजन गर्न लगाउने, सबै पक्षको समन्वय र संलग्न गराउने, विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन गर्ने, प्रभावित क्षेत्रमा उद्दार र राहत व्यवस्था गर्ने, ऐन बमोजिम कार्य गरे/नगरेको अनुगमन गर्ने, विपद् सूचना प्रणाली विकास र सञ्चालन, तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने, विपद् घरपरिवारको पहिचान गर्ने, कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धिको व्यवस्था र कार्यक्रम सहितको कार्ययोजना तयारी गरी लागू गर्ने/गराउन सम्बन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएका कार्यहरू गरेको पाइएन । ऐन तथा नियमावलीको पालना गर्नु/गराउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१८.३ **विपद् व्यवस्थापन कोष —** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २३(१४) मा विपद् व्यवस्थापनको लागि प्रत्येक स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन कोष रहने र कोषमा रहने रकम तथा कोषको सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था सम्बन्धित स्थानीय तहले बनाएको नियममा तोकिएबमोजिम हुने व्यवस्था छ । पालिकाले गत वर्षको मौज्दात रू. ३४३२६९।५० र यस वर्षको आम्दानी/खर्च नभएकोमा रु.३४३२६९।५० बाँकी देखिन्छ । पालिकाले नियममा तोकिएबमोजिम खर्च लेखेको र नियम बनाएको छैन । ऐन तथा नियममा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१८.४ **वार्षिक प्रतिवेदन —** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ४५ मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा गरेको कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति समक्ष पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित समितिमा पेस गरेको पाइएन । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

---

१९ सार्वजनिक परीक्षण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा सार्वजनिक परीक्षण गराएको पाइएन । तोकिए बमोजिम सार्वजनिक सुनुवाई गरी पालिकाबाट हुने आर्थिक कारोबारमा जवाफदेहिता र पारदर्शिताको प्रवर्द्धन गर्नु पर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

---

२० योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा

योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षाः योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा नियामावली २०७५ को नियम ३ मा सरकारी कोषबाट पारिश्रमिक पाउने व्यक्ति ऐनको १० बमोजिमका सामाजिक योजनामध्ये नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेबमोजिमका सुरक्षा योजनामा सहभागी हुन सक्ने व्यवस्था छ।त्यस्तै देवदह नगरपालिकामा करार कर्मचारीहरुलाई योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषमामा आबद्ध गराउने कार्यविधि २०७८ बुदा ३(४) मा देवदह नगरपालिकामा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध कर्मचारीहरुको योगदानको रकम प्रत्येक महिना योगदानकर्ताको तर्फबाट ११प्रतिशत र नगरपालिकाको तर्फबाट २० प्रतिशत गरी जम्मा ३१ प्रतिशत रकम सामाजिक सुरक्षा कोषमा जम्मा गर्ने

व्यवस्था छ। नगरपालिकाले यसवर्ष ५७ जना करारमा कार्यरत कर्मचारी कोषमा आबद्ध गराई नगरपालिकाको तर्फबाट २० प्रतिशत आन्तरिक श्रोतबाट रु. १८९३२९२।८० खर्च गरेको छ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२१ **लागत सहभागिता**

पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सो को भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्ने गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन् । अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२२ **प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्न**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२३ **अन्य कार्यालय खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा १८ मा बजेट निकासा सम्बन्धि व्यवस्था रहेको छ । सोही ऐनको दफा १८(४) मा एक मन्त्रालय वा निकाय मातहतको कार्यालय मार्फत कार्यक्रम संचालन गरी खर्च गर्न आवश्यक भएमा विनियोजन भएको निकायको सचिवले सम्बन्धित मन्त्रालय वा निकायको सचिवलाइ खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।उक्त व्यवस्थाको पालना बेगर यो वर्ष छुट्टै अस्तित्व र वजेट व्यवस्था भएको निम्नानुसारको कार्यालयको संचालन खर्च वापत रु. ७६८०००।- भुक्तानी गरी अन्य कार्यालयको खर्च यस कार्यालयले व्यहोरेको छ । यस्तो खर्चको कारण कार्यालयको बजेट प्रणालीमा असर पर्ने देखिएकोले यस्तो खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रु.

गो.भौ.नं/मिति	विवरण	भुक्तानी
५६३।२०८०।३।२३	अस्थायी प्रहरी पोष्ट निमार्ण	५०००००
१३३१।२०८०।३।२३	अस्थायी प्रहरी पोष्ट निमार्ण	२६८०००

जम्मा	७६८०००

अनियमित भएको	७,६८,०००

२४ आयोजनाको अनुगमन

स्थानिय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले पालिकाबाट हुने विकास निर्माणको कार्यको अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी गाउपालिकामा उपाध्याक्ष्य र नगरपालिकामा उप-मेयरको संयोजकत्वको समितिबाट हुनुपर्ने गरी जिम्मेवारी तोकेको छ । सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा समेत अनुगमन गर्नुपर्दछ । पालिकामा उपाध्यक्षको नेतृत्वमा योजनाको अनुगमन समिति रहेकोमा सो अनुगमन समितिले कुन दिनमा कुन योजनाको अनुगमन गरेको हो र सो योजनाको अवस्था कस्तो छ सो सम्वन्धि उल्लेख गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्नेमा एकै पटकमा धेरै वटासम्म योजनाको अनुगमन प्रतिवेदन दिने गरेको र योजना राम्रो रहेको भन्ने मात्रै निर्णयको प्रतिलिपि पेश गर्ने गरेको छ । जसले गर्दा योजनाको सहि र समयमा नै अनुगमन भएको छ भन्ने अवस्था देखिएन । यसरी अनुगमन समितिको प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा मात्रै योजनाको फरफारक गर्नुपर्नेमा अनुगमन नाम मात्रैको देखिएको साथै देहायका लगायतको योजनाहरूमा समितिको सदस्यको तुलनामा न्युन संख्यामा मात्रै सदस्यको उपस्थिति रहि अनुसमन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा अनुगमन समिति नाममा मात्रै सिमित देखिन्छ भने पालिकाबाट सम्पादित कार्यहरु यथार्थपरक छन् भन्ने अवस्था देखिएन । पालिकाले सो सम्वन्धमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

सि.नं	गो.भौ	योजना	समिति सदस्य	उपस्थिती	खर्च रकम
१	८	कोटही आ.वि.कम्पाउण्ड वाल निर्माण	८	२	९६००००
२	९	संगम चोक-शिवालय नालि निर्माण	९	३	९६००००
३	११	केशव मार्ग नाली निर्माण	८	४	९४०६१४
४	१२	लडियावास संगम आमा समुह	९	४	४८००००
५	१३	शहिद दिल ब.मोक्तान वैकुण्ठनगर वाल निर्माण	१०	५	४७९६५१
६	२४	जलुके खोलामा सिंचाई ड्याम निर्माण	१०	३	९५९६७९

सैद्धान्तिक बेरुजु

२५ जटिलसंरचना निर्माण

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७अनुसार उपभोक्ता समितिहरुलाई मेशिन, औजार उपकरणहरुको आवश्यक नपर्ने, श्रममूलक कार्यको जिम्मेवारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले आर.सि.सी. फ्रेम स्ट्रक्चर सहितका भवन, पुल, कल्भर्ट निर्माण लगायतका जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश हुने पूर्वाधार संरचना निर्माण कार्य समेत उपभोक्ता समितिहरु मार्फत् गराउने गरेको देखियो । यस्ता कार्य व्यावसायिक र अनुभवी निर्माण व्यवसायी फर्मबाट बोलपत्र प्रतिस्पर्धा मार्फत् गराउन उपयुक्त हुने देखिन्छ । यसका केही उदाहरणहरु यसप्रकार रहेका छन् :

सि.नं.	योजनाको नाम	वार्ड नं	अनुदान रु	भुक्तानी
१	बिर्ता त्रिभुवनको घरदेखि सद्दामको घरसम्म बाटो PCC ढलान	१	४०००००	४०००००.००
२	महेन्द्र अग्रहरीको घरदेखी केवट टोल सम्म बाटो PCC ढलान	१	५०००००	५०००००.००
३	कोष बहादुर रानाको घरदेखी श्री प्रसाद रानाको घरसम्म बाटो इन्टरलक ब्लक	१	५०००००	४८४२४८.४४
४	राजावारी धकधई सडकखण्ड बाट पुर्व डाडा टोल बाटो PCC ढलान	१	५०००००	५०००००.००
५	राजावारी चर्च शौचालय निर्माण	१	१५००००	१५००००.००
६	सोम बहादुरको घरदेखी करुणाको घर सम्म बाटो PCC ढलान	१	४०००००	४०००००.००
७	पूर्वटोल पि.सि.सि. ढलान	१	६५००००	६२३४७८.९७
८	राजाबारी बिहानी समूहको अगाडी बाटो पि.सि.सि. ढलान	१	१००००००	९२५८९८.२३
९	भवरावारी इनार देखि उत्तर बाटो पि.सि.सि. ढलान	१	५०००००	५०००००.००
१०	राम दुलारेको घर देखि २ नं जोडने बाटो पि.सि.सि. ढलान	१	५०००००	५०००००.००
११	देविस्थान डिप बोरिङ	२	२०००००	१९९०२७.४९
१२	देविस्थान मन्दिर सभाहल निर्माणाधिन	२	२०००००	२०००००.००
१३	भृकुटी आमा समुह भवन निर्माण	२	१०००००	१०००००.००

१४	केरवानी स्वास्थ्य चौकी प्रसुती कुरुवा गृह निर्माण	२	१५००००	१४९१३९.८६
१५	रनधन आमा समुह ट्रष्ट निर्माण	२	१५००००	१५००००.००
१६	पेटवनिया हाटबजारमा ट्रष्ट निर्माण तथा भूई ढलान	२	६८०००	६८०००.००
१७	पेटवनिया बहुउद्देश्य तमु भवन किचन निर्माण	२	१०००००	१०००००.००
१८	सेमराहना चोक देखि पुर्व भोजपुर जाने बाटोमा कल्वट निर्माण	३	२५००००	२५००००.००
१९	शिशपुर देखि कप्टान टोल तर्फ जाने बाटोमा नाली निर्माण	३	३०००००	३०००००.००
२०	वडा नं. ४ को सिमाना देखि दक्षिण ३ नं. वडा तर्फ जाने बाटोमा नाली निर्माण	३	३०००००	३०००००.००
२१	वडा कार्यालय अगाडी डेलीको घरसम्म नाला निर्माण	३	३०००००	३०००००.००
२२	डिउहार बाबा मन्दिर तारबार तथा अधुरो ट्रस निर्माण	३	२०००००	१५२३७८.६१
२३	देवद ८ नं. को सिमानाबाट शिवालय मन्दिर हुदै ढकाल चोक तर्फ जाने बाटोमा नाला निर्माण	३	२५००००	२३८८९७.०७
२४	बसन्तपुर नरसिंहको घरदेखि पश्चिम अधुरो नाला र आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र अगाडिको अधुरो नाला	३	३०००००	२८२१८९.५५
२५	सेमराहना थारु गाउँमा नाला निर्माण	३	२५००००	२५००००.००
२६	कालिगण्डकी पथ देखि बसन्तपुर जोड्ने बाटोमा कल्वट निर्माण	३	२५००००	२५००००.००
२७	संगम यूवा क्लबको अधुरो भवन निर्माण	३	४०००००	३७९५५०.५०

२८	देविदमार जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र अधुरो भवन निर्माण	४	५०००००	४८७२०३.८१
२९	डमरुवा भट्टराई टोल कुलोमा कल्भर्ट निर्माण	४	२५००००	२५००००.००
३०	सोईया देखि बयरघारी जाने बाटोमा कल्भर्ट	४	१५००००	१५००००.००
३१	डमरुवा थारु वस्तिमा नाली निर्माण	४	२०००००	२०००००.००
३२	श्रीष्टिटोल मिना चौधरीघरसम्म बाटोमा नाली	४	२५००००	२५००००.००
३३	प्रगतिटोल अधुरो बाटो पि.सि.सि. ढलान	४	४०००००	४०००००.००
३४	प्रगतिटोल डुबानमा अधुरो नाली निर्माण	४	२०००००	१९६५७७.३९
३५	थारु सृष्टि महिला समुह अधुरो भवन निर्माण	४	१५००००	१४९०४६.९२
३६	आदर्श टोल नाला निर्माण	५	३०००००	३०००००.००
३७	प्रगति टोल कोलुवा नाला निर्माण	५	१०००००	९५१९१.२०
३८	सुन्दर टोल नाला निर्माण	५	२०००००	२०००००.००
३९	बुद्ध टोल नाली निर्माण	५	२०००००	२०००००.००
४०	एकता टोल नाला निर्माण	५	२५००००	२४६७६२.५४
४१	वैकुण्ठनगर गंगासरको घर अगाडी देखि लायन्स आखा अस्पताल सम्म नाली निर्माण	५	२०००००	२०००००.००

४२	सत्यवती टोल नाला निर्माण	५	१५००००	१५००००.००
४३	नमूना टोल सिचाई बोरिङ्ग	५	६०००००	६०००००.००
४४	गौतम बुद्ध नाला निर्माण	५	१०००००	१०००००.००
४५	दाउन्ने महिला समुहको अधुरो भवन निरन्तरता	६	१०००००	१०००००.००
४६	प्रगति शिवालय आमा समुहको अधुरो भवन निरन्तरता	६	२०००००	१९१३७४.००
४७	एकता टोल फिल्महल जाने बाटो नाली निर्माण	६	२०००००	२०००००.००
४८	एकता टोल २ नम्बर लाईन नाली निर्माण	६	२०००००	२०००००.००
४९	शान्तिमार्ग नाली निर्माण निरन्तरता	६	३५००००	३४९१६८.८७
५०	शिवालय देखि संगमटोल जाने बाटो नाली निर्माण	६	४०००००	४०००००.००
५१	सितलनगर सोम बहादुर गाहाको घर अगाडिको बाटोमा नाली निर्माण	७	६५००००	६४९७५६.९१
५२	हिलेटोल सिंचाई बोरिङ्ग	७	६०००००	५९९५७९.०५
५३	केशव मार्ग गोमाको घरवाट दक्षिण नाली निर्माण	७	६०००००	५९१६८३.०६
५४	मदनग्राम गौमतीको घर अगाडिको बाटोमा नाली निर्माण	७	५०००००	५०००००.००
५५	उपेन्द्र राज पाण्डेको घर हुदै दक्षिण तर्फ नाली निर्माण तथा ढलान	७	१०००००	९८९६१.९२

५६	जागृति आमा समूहको अधुरो भवन निर्माण	९	२०००००	२०००००.००
५७	मगर समाजको भवन निर्माण	९	५०००००	५०००००.००
५८	अर्जुन ढुंगानाको घरदेखि रोम बहादुरको घरसम्म बाटो ढलान	९	२०००००	२०००००.००
५९	लक्ष्मी खरेलको घरदेखि सीता पाण्डेको घरसम्म नाला सहित बाटो ढलान	९	४०००००	४०००००.००
६०	कुसुमपथमा नाला निर्माण	९	३०००००	३०००००.००
६१	पाल्पाली टोल बाटो विस्तार तथा नाला निर्माण	९	२०००००	२०००००.००
६२	सातपत्रे दुर्गा मन्दिर कोट घरको अधुरो ट्रसको भुई ढलान	९	१०००००	९०८७९.८७
६३	कर्ण बहादुर थापाको लाइन अधुरो कल्भट	१०	२०००००	२०००००.००
६४	चरङ्गे २ नं. टोल गैरी गाँउ जान बाटो पिपिसी ढलान	१०	३०००००	३०००००.००
६५	नँया बस्तीमा कल्भर्ट निर्माण, लडियावास	१०	४०००००	४०००००.००
६६	मंगल पथमा कलभर्ट निर्माण	१०	२०००००	१९०८५१.७४
६७	वडा कार्यालयमा क्यान्टिन निर्माण	१०	२०००००	१९८२९४.४०
६८	शिवचोक देखि उत्तर नाली निर्माण	१०	२०००००	१९९५५९.६३
६९	छोटकी गुम्मी नागेको घरको छेउमा समयमाई धर्मशाला भवन निर्माण	११	३०००००	३०००००.००

७०	मधपुर दामोदरको घर देखि उत्तर जाने बाटो पिसिसि ढलान	११	४०००००	४०००००.००
७१	कान्तिपथ शान्तिटोल पिसिसि ढलान	११	३०००००	३०००००.००
७२	लक्ष्मणको घरदेखि सामुदायिक भवन जाने बाटो पिसिसि ढलान	११	४०००००	४०००००.००
७३	कदमीपुर पिसिसि ढलान	११	३५००००	३५००००.००
७४	शंकरपुर रामदेवको घर देखि हाइवे पुग्ने बाटो पिसिसि ढलान	११	७०००००	७०००००.००
७५	प्रसोत्तमपुर डिउहार वावामा पिल्लर बनाउने	१२	१०००००	१०००००.००
७६	सरदानगर टोल वोर अटिजन खानेपानी धारा निर्माण	१२	१०००००	१०००००.००
७७	ढोलबजवा टोल वोर अटिजन खानेपानी धारा निर्माण	१२	१०००००	१०००००.००
७८	धन्छा टोल वोर अटिजन खानेपानी धारा निर्माण	१२	१०००००	१०००००.००
७९	सुक्रौली टोल वोर अटिजन खानेपानी धारा निर्माण	१२	१०००००	१०००००.००
८०	जुद्धनगर टोल वोर अटिजन खानेपानी धारा निर्माण	१२	१०००००	१०००००.००
८१	मल्लाही टोल वोर अटिजन खानेपानी धारा निर्माण	१२	१०००००	१०००००.००
८२	प्रगती नगर टोल वोर अटिजन खानेपानी धारा निर्माण	१२	१०००००	१०००००.००
८३	प्रषोत्तमपुर टोल वोर अटिजन खानेपानी धारा निर्माण	१२	१०००००	१०००००.००

८४	सुक्रौली कालोपत्रे बाटो देखी हम्सराज यादवको घर सम्मको बाटो पिसिसि ढलान	१२	३०००००	२७०४०३.४९
८५	पदम थारुको घर देखी चन्द्रीका थारुको घर अगाडी पोखरी सम्म अधुरो नाला निर्माण	१२	१५०००००	१५०००००.००
८६	देवशरण गुरुङ्गको घर देखी दक्षिण नविन तामाङ्गको घर पछाडी कल्भर्ट	१२	४५०००००	४५०००००.००
८७	जनौरा गाउँदेखि पूर्व डिउहार बाबा मन्दिर निर्माण	१२	२०००००	२०००००.००
८८	गोविन्द कलवारको घर देखि पश्चिम मुकेशको घर सम्मको अधुरो बाटो पिसिसि ढलान	१२	३०००००	३०००००.००
८९	खुडवुङ तेलीको पसल देखि डिउहार जाने बाटो पिसिसि ढलान	१२	४०००००	४०००००.००
९०	चमटोली सामुदायिक भवन अधुरो भवन निर्माण	१२	२५००००	२५००००.००
९१	वडा कार्यालयको अगाडी ट्रस्ट निर्माण	१२	३०००००	३०००००.००
९२	देउमन पुन स्मृति कभर्ड हल		२०००००	२०००००.००
९३	लोकेश्वर जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र	५	५०००००	५०००००.००
९४	कोटीयामाई मन्दिर	७	२०००००	२०००००.००
९५	कोलिय बौद्ध विहार	१२	२०००००	२०००००.००
९६	अस्थायी प्रहरी पोष्ट	१	८०००००	८०००००.००
९७	जिवन विज्ञान योग केन्द्र भवन	२	१८०००००	१८०००००.००

९८	शहिद दुर्गा तिवारी तथा बसन्त पौडेल स्मृति कबर्ड हल	६	१००००००	९९०९७४.४०
९९	देवदह १ कार्की टोल पि.सि.सि. ढलान	१	१००००००	१००००००.००
१००	बुद्धचोक देखी उत्तर दल बहादुर सारुको घरसम्म अधुरो पि.पि.सि. ढलान	१२	१००००००	९३७०४८.०४
१०१	दिलिप हार्डवेयर पछाडी जाने बाटो नाली निर्माण	७	१००००००	१००००००.००
१०२	बंगला घोला निर्माण	८	६०००००	५९८९०१.००
१०३	केसव मार्ग नाली निर्माण वडा नं ७	७	१००००००	९८०६१२.९८
१०४	लडियाबास संगम आमा समुहको भवन निर्माण - देवदह १०	१०	५०००००	५०००००.००
१०५	ठुलो चौर नन्दलाल वि.क. को घर पूर्व नाली निर्माण	७	१४०००००	१४०००००.००
१०६	टटेरा कुलोमा कल्भर्ट निर्माण	८	१०००००	९६५५२.७१
१०७	भविष्य निर्माण मा.वि.	२	३०००००	३०००००.००
१०८	स्मृति सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति वन वाटिका ढुङ्गे पार्कमा सेल्फि पुल निर्माण	७	६०००००	५८२६४९.४६
१०९	प्रगितटोल अधुरो पि.सि.सि. ढलान	४	१०००००	१०००००.००
११०	सुन्दर टोल अधुरो नाला निर्माण	५	५००००	५००००.००
१११	प्रगतिटोल डुबानमा अधुरो नाली निर्माण	४	५००००	४९५९६.९५
११२	शान्ति चोक देखि भुपू सैनिक जाोड्ने बाटोमा वाया तर्फ नाली निर्माण	९	३०००००	२८६०२७.६८

११३	देउराली आमा समुह भवनको दिवाल निर्माण	८	१०००००	१०००००.००
११४	फनेश्वर गाहा मगरको घर अगाडी नाली ढलान	९	५००००	५००००.००
११५	देवदह मा.वि. ४ कोठे भवन	७	५५७१२३	४४८०४६.७२
११६	गैरी गाउँ जाने बाटो पि.सि.सि. ढलान	१०	१५००००	१५००००.००
११७	भविष्य निर्माण मा.वि. ४ कोठे नयाँ भवनको बाकी काम	२	५४८८३०	५३६४०४.२१
११८	कृष्ण प्रसाद चौधरीको घरको बाटो ढलान	९	५००००	४००६३.०१
जम्मा			**११,६०,६८,६८०**	**११,२१,१८,२५७**

	सैद्धान्तिक बेरुजु

२६ **धारा वितरण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३९(५) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा सो रकम खर्च गर्ने बिल, भरपाई, प्रमाण, कागजात संलग्न गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । नगरपालिकाले गो.भौ.नं ४०४।२०८०।०३।०३ बाट विभिन्न टोलमा ४३ थान चापाकल वितरणको लागि जय माँ दुर्गा हार्डवेयर सप्लायर्स रोहिणीबाट रू.३३५८६०। को बिल राखी नगरपालिकाबाट रू.२८७७२२/- भुक्तानी खर्च लेखेको छ । नगरपालिकाले उक्त चापाकल वितरण गर्नको लागि माग संकलन नगरेको, छनौटको निर्णय संलग्न नरहेको र उक्त चापाकल कस कसलाई वितरण गरेको हो, सो को भरपाई समेत संलग्न नरहेकोले वितरण भरपाई राखी नियमित गर्नुपर्ने रकम रू.

अनियमित भएको	२,८७,७२२

२७ **कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १०(७) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा लागत अनुमानको ५ प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कन्टिन्जेन्सी खर्च समावेस गर्न सकिने र नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको मिति २०७०।१।१५ को निर्णयअनुसार खर्च गर्दा पूँजीगत प्रकृतिको २ प्रतिशत र अन्य सानातिना खर्च ३ प्रतिशतभन्दा नबढ्ने गरी खर्च गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ । कार्यालयबाट योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा प्रत्येक कार्यक्रम खर्चबाट ४ प्रतिशतका दरले बिलबाट यस्तो रकम कट्टी गर्ने गरेको छ । यसरी कट्टी गरेको रकमको कार्यक्रमगत कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख खडा गरी राखु पर्नेमा राख्ने गरेको नपाईएकोले कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

	सैद्धान्तिक बेरुजु

२८ **कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५(२) मा कुनै निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहले उल्लिखित कानूनी व्यवस्था बमोजिम त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन । कानूनी व्यवस्थाको पालना नभएकोले त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकर्त ड्रइङ डिजाइन वा स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको यकिन हुन सक्ने अवस्था देखिएन । पालिकाले भौतिक पूर्वाधार निर्माणको कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२९ **अधुरा आयोजना**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३६ अनुसार योजनाहरुको भौतिक र वित्तीय पक्षको सामुहिक समीक्षा गर्नुपर्ने र यसरी गरिने समीक्षामा प्रगति कम हुनुका प्रमुख कारणहरु र सोको निमित्त जिम्मेवार व्यक्तिको पहिचान गर्नुपर्ने, त्यस्तो समीक्षामा सुधारका लागि चाल्नु पर्ने कदमहरु र जिम्मेवार व्यक्ति उपर गर्नुपर्ने कारबाही समेत उल्लेख गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहले यो वर्ष देहायअनुसार रु. १०६२८२९८।- का ४ योजनाको कार्य सम्पन्न हुन नसकी जिम्मेवारी सारेको छ । यस प्रकारको दायित्व विगत वर्षहरुको समेत सार्दै आएको छ । सम्पन्न नगरी अधुरो रहेको कारण सोको उपयोग हुन सकेको छैन भने त्यस्ता योजना अलपत्र अवस्था समेत रहँका छन् । यस सम्बन्धमा पालिकाले जिम्मेवारीपूर्वक कार्यसम्पादन गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	निर्माण कार्य	निर्माण व्यवसायी	संझौता मिति	सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति	यो बर्ष सम्मको खर्च	वित्तीय प्रगति
१	देवदह नगरकार्यपालिकाको कार्यालय भवनको मथिल्लो तला थप एवं कार्यालय परिसरमा कम्पाउण्ड वाल निर्माण	रुरु कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	२०७९।९।१४	२०८०।३।१५	३०२३२४२.४७	४२%
२	प्रगति मा.वि. २ कोठे भवन निर्माण	जाइझुल कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	२०७९।१२।१	२०८०।३।१५	१६८७०६०	८५%
३	देवदह मा.वि. ४ कोठे भवन निर्माण	न्यौपाने मल्टिप्रपोज प्रा.लि. नवलपरासी	२०८०।१।१०	२०८०।३।२०	१७८८६३६	५५%
४	भविष्य निर्माण मा.वि. ४ कोठे भवन निर्माण	न्यौपाने मल्टिप्रपोज प्रा.लि. नवलपरासी	२०८०।१।१०	२०८०।३।२०	१७७२६९९	५४%
५	महमाया भवानी मा.वि. २ कोठे भवन निर्माण	न्यौपाने मल्टिप्रपोज प्रा.लि. चितवन	२०८०।१।१०	२०८०।३।२०	११३५७२२	६४%

६	जनता मा.वि. २ कोठे भवन निर्माण	न्यौपाने मल्टिप्रपोज प्रा.लि. चितवन	२०८०।१।१०	२०८०।३।१५	१२२०९३९	७९%
जम्मा					**१०६२८२९८**	

सैद्धान्तिक बेरुजु

३० **डीपीआर खर्च**

बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डीपीआर लगायतको अध्ययत गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । यस स्थानीय तहले यो बर्ष स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायबमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरको छ ।

क्र.सं.	**कार्य्रकमको नाम**	**परामर्शदाता**	**स्वीकृत बजेट**	**खर्च रकम**
१	Geospaital Based Planning	श्रीस्कोलर नेपाल प्रा.लि. काठमाण्डौ	२०००००० .	
२	Cold Store	श्रीकर्मा कन्सल्ट प्रा.लि,काठमाण्डौ	२०००००० .	१९५८७५६.१३
३	Maydevi Community Hall Devdaha-9	श्रीइन्भारएरमेन्ट पलानिङ एण्ड म्यानेजमेण्ट प्रा.लि.,सुनवल,नवलपरासी	५०००००.	४९७६०१.१५
४	Gaushala Devdaha-9	श्रीरोपण इन्जिनियरिङ सोलुसन्स प्रा.लि.,तिनकुने,काठमाण्डौ	५०००००.	४८९१२०.
५	Master Plan and DPR of Devdaha Municipality Area	श्रीश्रेष्ठ कन्सल्टयान्ट प्रा.लि.,ललितपुर	२०००००० .	१९९०४९५ .
६	Rambhadevi tol dekhi Ladiyabas Jodne Bridge	श्रीहातेमालो इन्जिनियरिङ एण्ड कन्सट्रक्सन प्रा.लि.,सैनामैना,रुपन्देही	१२००००० .	११८८०८९ .
७	GIS Based Profile (Road Network)	श्रीडिटेल इन्जिनियरिङ कन्सलटयान्ट प्रा.लि.,ललितपुर	२०००००० .	१९८४२८० .
जम्मा रकम रु			**१०२००००० .**	**८१०८३४१.२८**

यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा कुनै आधार नलिई स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन । डी.पी.आर.तयार गर्दा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा आगामी दिनमा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । साथै यसरी अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएका आयोजनाहरु कार्यान्वयनमा गएको समेत नदेखिएकोले खर्चको सार्थकता समेत देखिएन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३१ १० शैया अस्पताल निर्माण

नगरपालिकाले १० शैयाको देबदह नगर अस्पतालको भवन निर्माणको लागि रू.९६१३०९२५।२४ को लागत अनुमान तयार गरी बोलपत्रको माध्यमद्धारा सबैभन्दा घटी कबोल गर्ने निर्माण व्यवसायी ओम सत्यसाई।भिमज्योती।ओम ईन्फ्राटेक जेभीसँग मिति २०८०।३।३२ भित्र निर्माण कार्य सक्ने गरि २०७७।३।२४ मा रू.६७५४११३५।२६ को निर्माण सम्झौता गरी यो आर्थिक वर्ष सम्ममा रू.२०२४२७२०/३७ भुक्तानी खर्च लेखेको छ । नेपाल सरकारको हरेक स्थानिय तहमा एक वटा अस्पताल निर्माण गर्ने निति अनुसार यस देबदह नगरपालिकामा पनि १५ शैयाको अस्पताल निर्माणको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट संशोधित ड्रईङ डिजाईन तथा मापदण्ड तोकेर निर्माण कार्य अगाडी बढाउन भनिएता पनि नगरपालिकाले आफ्नै स्रोतबाट लागत व्यहोर्ने गरी पुरानो प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई नै बृद्धि गरी १० शैयाको अस्पताल निर्माणको लागि बोलपत्रको माध्यमद्धारा निर्माण कार्य अगाडी बढाएको पाईयो ।मन्त्रालयले तोकेको मापदण्ड बमोजिम अस्पताल निर्माण नहुँदा जनशक्ती व्यबस्थापन सम्बन्धमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट नितिगत निर्णय गर्नको लागि थप समस्या समेत हुने देखिन्छ ।तसर्थ अस्पताल निर्माण गर्दा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले तोकेको मापदण्डको पालना गर्नु पर्दछ । यस सम्बन्धि अन्य व्यहोरा निम्न छन्

३१.१ **न्यून प्रगती-** सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ मा निर्माण व्याबसायीले सम्झौता बमोजिम तोकिएको समयावधि भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । नगरपालिकाले उक्त अस्पताल निर्माणको लागि निर्माण व्यवसायीसंग मिति २०८०।३।३२ भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गरी सक्ने गरी सम्झौता गरेको भएता पनि उक्त समयावधि भित्र रु.२०२४२७२०।३७ मुल्य बराबरको मात्र निर्माण सम्पन्न भई न्यून प्रगती अर्थात २९.९७ प्रतिशत मात्र निर्माण कार्य भएको छ । तोकिएको समयावधि भित्र निर्माण कार्य नसकिएकोले नगरपालिकाको मिति २०८०।३।१० को निर्णयले उक्त भवनको निर्माण अवधि २०८१ जेष्ठ मसान्त सम्म म्याद थप गरीएकोमा म्याद थप गरेको समयावधि भित्र पनि निर्माण कार्य सम्पन्न हुने अबस्था देखिदैन । तसर्थ समयमा अस्पताल निर्माणको लागि नगरपालिकाले तदारुकता देखाउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३१.२ **पेश्की जरिवाना**: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३ मा पेश्की जमानत लिई पेश्की दिने व्यबस्था रहेको छ । नगरपालिकाले उक्त निर्माण व्याबसायीलाई कृषि विकास बैंक लि.को मिति २०७८।३।२३ सम्म म्याद रहेको जमानत रकम रु.९५०००००। राखि रु.९४६६९४४।पेश्की भुक्तानी गरेकोमा उक्त पेश्की जमानतको म्याद समेत सकिएको र हाल सम्म पनि पेश्कि फस्योंट नगरेकोले नियमानुसार जरीवाना लिई पेश्की फस्योंट गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३२ मेसिनरी सामान मर्मत

लुम्बिनी प्रदेश, प्रदेश आर्थिक कार्यविधी ऐन, २०७४ को दफा ४५ अनुसार सार्वजनिक जवाफदेहीको पद धारण गरेको व्यक्तिले सम्पादन गरेको काम र सोसँग सम्बन्धित कारोबारको जिम्मेवारी र जवाफदेहिता बहन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयको नाममा रहेका सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर तथा अन्य निर्मित सम्पत्तिको मर्मत सम्बन्धी कार्य गर्दा PAMS मा स्वीकृत मर्मत आदेश अनुसार सम्बन्धित कर्मचारीले अनुमानित लागतमा आधारित मर्मत निवेदन तयार गर्ने र सवारी मर्मतको हकमा म.ले.प.फा.नं. अद्यावधिक गरेर मात्र पेश गर्ने र कार्यालय प्रमुखबाट मर्मत आदेश स्वीकृत गराउनुपर्ने व्यवस्था छ। यस नगरपालिकाले सो प्रक्रिया अनुसार अधिकांश सवारी साधन, मेशिनरी औजार र फर्निचर मर्मत गराई सवारी साधन मर्मत वापत रु. १७९९७४५। र मेसिनरी मर्मत वापत रु.५८६४४६। समेत रु.२३८६१९१।०० मर्मत खर्च लेखेको पाइयो। मर्मत सम्भार गर्दा व्यवस्था भए बमोजिम सम्पूर्ण मेसिनको PAMS मा मर्मत आदेश तयार गरी कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गराएर मात्र मर्मत तथा भुक्तानी गर्नुपर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३३ **धरौटी फिर्ता**

५.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्रमाण पेश भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ को निर्णयबाट रु. ३३८९२२।- सम्परीक्षण गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३४ **ठेक्का व्यवस्थापन**

आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम २०(३) मा वार्षिक बजेट कार्यक्रम र कार्यान्वयन तालिका बनाउँदा लागत अनुमान बनाउने, बोलपत्र आव्हान गरी स्वीकृत गर्ने, स्थानीय निकाय वा उपभोक्ता समितिको सहयोग जुटाउने र निर्माण सामग्री उपलब्ध र ढुवानी गराई कार्यान्वयन गर्ने विषयलाई ध्यान दिनु पर्ने एवं कार्यक्रम सुचारु रुपले कार्यान्वयन गराउन र निर्धारित समयभित्र कार्य सम्पन्न गर्न अन्य निकायसंग लिनुपर्ने सहयोग र स्वीकृति बारे पत्राचार र छलफल

गर्ने कार्य तथा लागत अनुमान तयार गर्ने, ठेक्का पट्टा स्वीकृत गर्ने कार्य समेत प्रथम चौमासिक अवधिमा समाप्त गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ६(३) मा सार्वजनिक निकायले निर्माणस्थलको व्यवस्था नभई निर्माण कार्यको खरिद कारवाही शुरु गर्न नहुने व्यवस्था रहेको छ । बिभागबाट चालु आ.ब.मा ठेक्का बन्दोबस्त गरेको बिबरण देहाय बमोजिम रहेको छः

विवरण	**ठेक्का संख्या**					**कुल सम्झौता संख्या**
	प्रथम त्रैमासिक	**दोस्रो त्रैमासिक**	**तेश्रो त्रैमासिक**	**चौथो त्रैमासिक**	**असार महिना**	
ठेक्का तर्फ	०	६	१०	६	०	२२

उल्लेखित विवरणमा चौथो त्रेमासिकमा समेत सम्झौता भएको देखियो । अतः पालिकाले समयमै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने तर्फ ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३५ **दरवन्दि भन्दा बढि कर्मचारी**

स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ को दफा ८(ख) मा कसैले पनि कर्मचारीले गर्नुपर्ने कामको लागि कुनै व्यक्तिलाई करारमा वा ज्यालादारीमा नियुक्त गर्न नपाईने व्यवस्था छ । त्यस्तै कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ को दफा ९(१) मा कर्मचारी समायोजन गर्दा समेत

प्रदेश वा स्थानिय तहको सेवामा स्विकृत भएको दरवन्दी पूर्ति हुन नसकी रिक्त रहेको अवस्थामा मात्र पुल दरवन्दि कायम भएका सम्वन्धित सेवा समूहका कर्मचारी मध्येबाट निज वहाल रहेको पदसँग मिल्दोजुल्दो तहको कर्मचारीलाई काजमा खटाउन सकिने व्यवस्था छ । पालिकामा स्वास्थ्य सेवाको लागि स्विकृत दरवन्दि अनुसारको जनशक्तीको पदपूर्ति रहेको अवस्थामा समेत जना अ.हे.व. र अ.न.मि.गरी जम्मा ९ जना बढि कार्यरत रहेको विवरण पालिकाले उपलव्ध गराएको छ । यसरी ऐन नियममा व्यवस्था भएको भन्दा बढि एवं स्विकृत दरवन्दि भन्दा अत्याधिक कर्मचारीलाई काजमा राखि बार्षिक रु.४९४२८७६।-बढि व्ययभार पारेको देखिन्छ । यस्तो खर्च रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	४९,४२,८७६

३६ **औषधी खरीद**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११ मा सार्वजनिक निकायले मालसामानको लागत अनुमान तयार गर्दा सम्बन्धित मालसामानको स्पेशिफिकेशनको अधिनमा रहि अघिल्लो वर्षको खरिद दर, स्थानीय बजारमा प्रचलित दर, अन्य सार्वजनिक निकायले खरिद गरेको दर तथा उद्योग वाणिज्य संघले जारी गरेको दररेटलाई समेत आधार मानि लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस बर्षको लागि आवश्यक विभिन्न ७४ आईटम मेडिकल सामाग्री तथा ३१ सर्जिकल सर्जिकल सामानको लागि विभिन्न तिन फर्महरुबाट दरभाउपत्र माग गरी सोको आधारमा मात्र रु.२५०७४६७।५३।-को लागत अनुमान तयार गरी खरीद प्रकृयाको थालनी गरेको पाईयो । पालिकाले नियमावलीको व्यवस्था अनुसार लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने र खरीद गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस सम्बन्धी देखिएको व्यहोराहरु न्तिानुसार छनः

३६.१ पालिकाले रु.२५०७४६७।५३ को लागत अनुमान तयार गरेकोमा २०७९।९।८ मा शिलवन्दि दरभाउपत्र सूचना प्रकाशन गरेकोमा चार फर्मको वोलपत्र परेको पाईयो । पालिकाले प्राप्त वोलपत्र मध्ये कम कवोल फर्म सेतिदेवी मेडिसिन सप्लायर्ससँग रु. ७०६९८८।-मा तथा सम्जऔताको साठी दिन भित्र आपुर्ति गर्नेगरी २०७९।९।२५ मा सम्झौता गरेको पाइयो । पालिकाले सम्झौता अनुसारको सामाग्री आपूर्ति गरेको जनाई गो.भौ.१३१।०७९।१२।२९ बाट रु.७०६९८८।-भुक्तानी समेत दिएको छ । पालिकाले वचत रकमबाट पुनः पनामा ईन्टरनेशनलबाट खरीद गरी गो.भौ.१४२।०८०।२।४ बाट रु.२०१६६२।—तथा कियु ईन्टरनेशनलबाट खरीद गरी गो.भौ. २१० बाट रु.९८६५२०।—दरभाउपत्रबाट खरीद गरेको छ । पालिकाले वचत रकमबाट समेत पुनः शिलवन्दि दरभाउपत्र मार्फत नै खरीद गर्नुपर्नेमा दरभाउपत्र मार्फत् सोझे खरीद गरेको छ । नियमावलीको परीपालनामा पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३६.२ खरिद गरेका उक्त औषधि कुन औषधि कम्पनीबाट उत्पादन भएको हो र सोको मूल्य राष्ट्रिय पत्रपत्रिकामा प्रकाशन समेत भएको नदेखिएको,

आपूर्ति हुने औषधि डव्लु.एच.ओ. सटिफइड हुनुपर्ने औषधिको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा उक्त औषधि बिक्रीको लागि होइन खुलाएको प्रमाण समावेश नभएको,

आपूर्ति भएका औषधी एंवम सर्जिकल समान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको नखुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन ।

औषधिको जिन्सी किताबमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रुपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको,

औषधिको खर्च घटाउदा मागफारामको आधारमा घटाउनु पर्ने एकमुष्ट घटाउने गरेको ।

तसर्थ औषधिको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राखे, तोकीएको गुणस्त अनुसारकै औषधि प्राप्त भएको नभएको एकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राखे तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधिहरु जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

---

३६. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ ले खरिद कार्यलाई अझ बढी खुला, पारदर्शी, वस्तुनिष्ठ र विश्वसनिय बनाउन
३ लागत अनुमान तथा खरीद प्रकृयाका विभिन्न प्रावधानको व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले शिलवन्दि दरभाउपत्र मार्फत खरीद गरेपश्चात वचत रकमबाट पटक पटक गरी शशर्त वजेटबाट रु.१८९५१७०।-तथा गाउँपालिका चालु खर्चतर्फबाट रु.३९८१४५।-खर्च गरेको छ । पालिकाले बार्षिक विनियोजन वजेट (शशर्त तथा गा.पा. चालु) बाट आवश्यक औषधी तथा अन्य औषधीजन्य सामानको एकमुष्ठ रुपमा लागत अनुमान तयार गरी खरीद प्रकृया सुरुवात गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको देखिएन । जसले गर्दा खरीद प्रकृया तथा लागत अनुमान समेत यथार्थपरक छ भनि आश्वस्त हुन सकिएन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

---

३७ **आमा सुरक्षा कार्यक्रम**

आमा तथा नवजात शिशु सुरक्षा कार्यक्रम निर्देशिका, २०७८ को परीच्छेद-२, दफा ४९ग) मा प्रोटोकल अनुसार कम्तीमा ४ पटक गर्भवती जाँच सेवा प्राप्त गरि स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती हुने महिलालाई प्रसूति सेवा दिने स्वास्थ्य संस्थाले गर्भवती जाँच जुनसुकै स्वास्थ्य संस्थामा गरेको भएता पनि मातृ तथा नवशिशु कार्ड (HMIS कार्ड) को छायाँ प्रति राखि अनुसूची २ बमोजिम तोकिएको उत्प्रेरणा रकम प्रदान गरिने उल्लेखछ । त्यस्तै सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरेको सेवा अनुसारको ईकाई मुल्य अनुसूची २ मा तोकिए बमोजिम प्राप्त गर्नेछ । स्वास्थ्य संस्थालाई प्राप्त हुने इकाई मुल्य बापतको रकमबाटै सेवाग्राही महिलालाई आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण प्रयोगशाला जाँच, औषधी, उपकरण र सामान खरीद गरी सेवाग्राहीलाई अनिवार्य रुपमा निःशुल्क सेवा उपलब्ध गराउनु पर्ने तथा सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाले सेवाग्राही महिलालाई औषधी, उपकरण, सामान, प्रयोगशाला शुल्क वा सेवा आदि वापत कुनै पनि शुल्क लिन नपाईने उल्लेख छ । पालिकालाई यस बर्ष सो शिर्षकमा रु.१५११५०००।-विनियोजन भएकोमा रु.१३९३०२८४।-खर्च गरेको छ । सो सम्वन्धी देखिएको विवरण निम्नानुसार छ ।

---

३७. आमा सुरक्षा कार्यक्रम लागु भएको स्वास्थ्य संस्थाले सामान्य प्रसुती सेवा प्रदान गरेको रु.२५००।—का दरले, जटिल सेवा प्रदान
१ गरेको प्रतिकेश रु.४०००।—तथा शल्यक्रियाबाट सेवा प्रदान गरेको प्रतिकेशको रु.१००००।—का दरले ईकाई मूल्य अनुदान सम्वन्धीत स्वास्थ्य संस्थालाई पालिकाबाट भुक्तानी उल्लेख छ । यस बर्ष पालिकाको देहायका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट सेवा प्रदान गरी रु. रु.३९००४८४।—खर्च गरेको तथा देवदह मेडिकल कलेजसँग २०७९।४।१ बाट २ बर्षको लागि लागु हुने गरी २०८०।३।२४ मा मात्र सम्झौता गरेको तथा रकम गो.भौ.२३२।०८०।३।२४ बाट रु.१००२९८००।—भुक्तानी गरी जम्मा रु.१३९३०२८४।-खर्च गरेकोमा मेडिकल कलेजलाई सामान्य प्रसुती सेवा ७२४ वटा, जटिल प्रसुती सेवा २० वटाको र शल्यक्रियाबाट प्रसुती सेवा ५६६ वटाको गरी जम्मा १३१० वटाको भुक्तानी दिएको छ । यसरी उल्लेखित संख्याको कलेजलाई

रु.१००२९८००।—भुक्तानी गरेकोमा उक्त मेडिकल कलेजले मासिक रुपमा भरेको फर्मको आधारमा बर्षान्तमा एकमुष्ठ भुक्तानी दिएकोमा सो तथ्याङ्कलाई पुष्टिगर्ने आधिकारीक प्रमाण पेश नभइको साथै पालिकाको कुनै प्रतिनिधिले सासाहिक, मासिक वा त्रैमासिक रुपमा अनुगमन गरेको वा कुनै कागजातमा सिफारीस गरेको समेत देखिदैन । पालिकाले २०८०।३।२४ मा मात्र कलेजसँग सम्झौता गरेकोमा सम्झौता अवधी भन्दा १२ महिना अगाडी देखिको भुक्तानी गर्नेगरी सम्झौता गरी भुक्तानी दिएको पाईएकोले यस्तो रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

सि.नं	स्वास्थ्य संस्था	सुत्केरी		
		सामान्य	जटिल	सि.एस
१	देवदह नगर अस्पताल	१५३	०	०
२	केरवानी स्वास्थ्य चौकी	१२२	०	०
३	सिक्टहन स्वास्थ्य चौकी	७९	०	०
४	देवदह देडिकल कलेज	७२४	२०	५६६
जम्मा		**१०७८**	**२०**	**५६६**

अनियमित भएको	१,००,२९,८००

३७.२ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उतरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१५) मा दायित्व सिर्जना भई भुक्तानी दिन बाँकीको विवरणमा समावेश खर्च रकम भुक्तानी दिन बाँकी रहेमा चालु आर्थिक वर्षको सम्बन्धित बजेट रकमबाट भुक्तानी दिन पुग्ने देखिएमा बजेट सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट गराई भुक्तानी दिन बाँकि प्रमाणित विवरणको आधारमा सम्बन्धित कार्यालयले भुक्तानी दिन सक्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले देवदह मेडिकल कलेजले गत आर्थिक बर्षको आषाढको भुक्तानी दिन बाँकि रहेको रकम दावि गरेको आधारमा गो.भौ.२३२।०८०।३।२४ बाट रु.४२९०००।—भुक्तानी दिएकोमा सोको आधिकारीकता पुष्टिगर्ने कागजात पेश गरेको छैन । यसरी प्रमाणित कागजात संलग्न नगरी भुक्तानी गर्दा खर्चमा दोहोरोपन समेत पर्नजाने देखिएकोले यस्तो खर्च लेख्दा प्रमाण कागजात समावेश गरी खर्च लेख्नेतर्फ ध्यानदिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३८ **न्यानो झोला र पोषण झोला खरीद**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११ मा सार्वजनिक निकायले मालसामानको लागत अनुमान तयार गर्दा सम्बन्धित मालसामानको स्पेशिफिकेशनको अधिनमा रहि अघिल्लो वर्षको खरिद दर, स्थानीय बजारमा प्रचलित दर, अन्य सार्वजनिक निकायले खरिद गरेको दर तथा उद्योग वाणिज्य संघले जारी गरेको दररेटलाई समेत आधारमानि लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) मा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी टुक्रा-टुक्रा पारी खरिद गर्नु हुदैन भन्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले ६०० पिस न्यानो झोला खरीद गरी गो.भौ.९९।०७९।११।१० बाट रु.५३७६५४।-तथा ४८० पिस पोषण झोला खरिद गरी गो.भौ.१००।०७९।११।१० बाट रु.४३३९२०।—गरी रु.९७१५७४।—को दरभाउपत्र मार्फत खरीद गरेको छ । पालिकाले स्वास्थ्य लागत अनुमान तथा सामाग्रीको प्याकेज बनाई खरीद गर्नुपर्नेमा लागत अनुमान तयार

नगरी दरभाउपत्र मार्फत खरीद गर्दा खरीदमा प्रतिश्पर्धा नहुने तथा गुणस्तरयोग्य सामाग्री समेत नहुने देखियो । पालिकाले खरीद र वितरण समेत व्यवस्थित गर्नेबारे ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३९ **तलवी प्रतिवेदन**

स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ अनुसार कार्यरत स्थायी कर्मचारीको सम्वन्धमा तलवी प्रतिवेदन पारीत गरेर मात्रै तलव भत्ता लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकामा विभिन्न पदमा स्विकृत दरवन्दि २४ जना रहेकोमा पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार ३३ जना कार्यरत रहेको पाईयो । पालीकाले सो अनुसार कार्यरत कर्मचारीको तलव भत्ता लगायतको सुविधा खर्च लेख्दा तलवी प्रतिवेदन पारीत गरेर मात्र खर्च लेख्नुपर्नेमा यस बर्ष तलवी प्रतिवेदन पारीत नगरी रु.२११५२२४५।८० खर्च गरेको छ । जसले गर्दा स्थायी कर्मचारी मध्ये कुन कुन कर्मचारी दरवन्दि भित्रको हो र निजले कति ग्रेड वरावरको सुविधा उपभोग गर्ने हो सो सम्वन्धमा यकिन गर्नसक्ने अवस्था देखिएन । त्यस्तै काजमा कार्यरत कर्मचारीहरु मध्ये कस-कसको दरवन्दि कहाँ हो र निजको तलवी प्रतिवेदन कुन निकायबाट पारीत भएको छ, यकिन छैन । यसरी खर्च गर्ने आधार विना नै खर्च भएको पाईएकोले स्विकृत तलवी प्रतिवेदन पेश गरेर मात्रै तलव भत्ताको खर्च लेख्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४० **सामाजिक सुरक्षा**

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ ले लाभग्राहीको नाम दर्ता र नवीकरण, लगत कट्टा प्रत्येक आर्थिक वर्षको कार्तिक मसान्त भित्रै परिचयपत्र अनिवार्य रुपमा नवीकरण गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, प्रत्येक बर्ष लगत अध्यावधिक गरी लाभग्राहीको संख्या यकिन गर्नुपर्ने, भत्ता वितरण गर्दा बैंक मार्फत वितरण गर्नुपर्ने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चलन गर्न नियमित रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने, केन्द्रिकृत सूचना प्रणालीमा प्रविष्टी गरी अद्यावधिक गर्ने जिम्मेवारी सामाजिक सुरक्षाको अख्तियारी पाउने सम्वन्धित स्थानीय निकायको हुने व्यवस्था गरेको छ। यस सम्बन्धमा देखिएका थप व्यहोराहरू निम्नानुसार छन् :

४०.१ **दोहोरो भुक्तानीः** यस पालिकाको नमूना छनौटको आधारमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको विवरण परीक्षण गर्दा पहिलो त्रैमासिकको reverse feed मा निम्नानुसारको लाभग्राहीहरूको नाम, Personal Id र खाता दोहोरो रहेको र दुवै खातामा भत्ता रकम दाखिला भएको पाइयो । पालिकाले यसरी दोहोरो भुक्तानी हुने गरी प्रविष्टि भएको लाभग्राहीहरूको विवरणको लगत कट्टा गरी बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गरी संघीय संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

वडानं	व्यक्तिगत आइ डि नं	लाभग्राहीको नाम	उमेर	जन्म मिति	नागरिक्ता नं	खाता नं	भुक्तानी रकम	बढी भुक्तानी
५	२०१००३०५०७८९८	Ram Bahadur Pun	७०	०५/०३/२०१०	३७०२६९०१७५२	१००१९१७८९२०००१७	८०००	८०००
५	२०१००३०५०७९०६	Ram Bahadur Pun	७०	०५/०३/२०१०	३७०२७९०१७५२	१००२१४५६२४०००१२	८०००	

५	२००८१०२९०००५८	Rogai Tharuni	७१	२९/१०/२००८	२०२५	१००१२३५४३१०००१९	१२०००	१२०००
५	२००८१०२९०३७९७	Rogai Tharuni	७१	२९/१०/२००८	२०२५	१००१९१७९२६०००१९	१२०००	
५	२००९०५०५०१५७५	Shiva Kumari Parajuli	७१	०५/०५/२००९	२११	१००१९१७८९३०००१४	८०००	८०००
५	२००९०५०५०६६४३	Shiva Kumari Parajuli	७१	०५/०५/२००९	२११	१००२१२५४२४०००१४	८०००	
५	२०१८०९११९०११८१	Hemkala Damai	६१	१९/०९/२०१८	३७१००२२६२२१	१००२२०५९९३०००१०	७९८०	७९८०
५	२०१८०९११९००१८३	Hemkala Damai	६१	१९/०९/२०१८	३७१००२२६२२१	१००१७२३८४८०००१७	७९८०	
१२	२००९१००३००७१३	SADARU DHOBI	७०	०३/१०/२००९	४९६४०	F०८५६०८६१९५२४००१	४८०००	४८०००
१२	२००९१००३०३००६	SADARU DHOBI	७०	०३/१०/२००९	४९६४०	१५०५७५२४६५२३३०००	४८०००	
८	२०२७११०५०१३३६	SITA DEVI GURUNG	५२	०५/११/२०२७	११०२६	२५१३२००१२१८८६००००००	१५९६०	१५९६०
८	२०२७११०५०१२११	Sita Devi Gurung	५२	०५/११/२०२७	११०२६	२५१३२००१२१८८६००००००	१५९६०	
जम्मा								**९९९४०**

असुल गर्नुपर्ने	९९,९४०

४०.२ **दोहोरो खाता नम्बरः** पालिकाको पहिलो त्रैमासिकमा भएको सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको Reverse Feed को परीक्षण गर्दा निम्नानुसारका लाभग्राहीहरूको खाता नं. एउटै रहेको र सो खातामा दोहोरो भत्ता रकम भुक्तानी भएकोले सो सम्बन्धमा पालिकाले एउटै खाता नम्बरमा दोहोरो भुक्तानी भएको हो होइन सोको यकिन गरी प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

सि नं	**वडा नं**	**परिचयपत्र नं**	**लाभग्राहीको नाम**	**खाता नं**	**रकम**

१	८	२०२७११०५०१३३६	SITA DEVI GURUNG	२५१३२००१२१८८६००००००	१५९६०
२	८	२०२७११०५०१२११	Sita Devi Gurung	२५१३२००१२१८८६००००००	१५९६०
३	८	१९९१०३०४०००७४	BISHNU MATI THAPA	२५११२००१२३५१७००००००	१२०००
४	८	१९९४०५१८०००५३	NANDARAM THAPA	२५११२००१२३५१७००००००	१२०००
५	८	१९९६०५१८०००४१	GAMMAR SINGH BISHWOKARAM	२५११२००१२३५८९००००००	१२०००
६	८	२००४१०१६०००५४	GAUMATI BK	२५११२००१२३५८९००००००	१२०००
७	८	१९९९०२०६०००५४	HARKAMAN SARKI	२५११२००१२३४६३००००००	१२०००
८	८	२००२१२२७०००५१	Suk Maya Sarki	२५११२००१२३४६३००००००	१२०००
जम्मा					**१०३९२०**

प्रमाण पेश नगरेको	१,०३,९२०

४१ **क्याम्पसलाई अनुदान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(ज) मा स्थानीय तहले आधारभुत र माध्यामिक विद्यालयको शिक्षा क्षेत्रमा कार्यहरु गर्नसक्ने उल्लेख छ साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायीत्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९(५) मा सार्वजनिक निकायले यस नियमावली बमोजिम खर्च गर्दा खर्चको विल भरपाई सहितको लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर देवदह आदर्श बहुमुखी क्याम्पसलाई बस खरीदको लागि गो.भौ.९९१।०८०।२।२३ बाट रु.२५०००००।—निकासा दिएको छ । पालिकाले रकम क्याम्पसलाई निकासा दिंदा सार्वजनिक खरीद नियमावलीको पालना, विलभरपाई तथा जिन्सी दाखिलाको प्रमाण र लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सहितको प्रगती पेश हुनुपर्ने उल्लेख गरेकोमा लेखापरीक्षण अवधीसम्म समेत बस खरीद भएको अवस्था छैन । पालिकाले ऐनले तोकेको क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिर खर्च गरेकोले पालिकाको व्ययभार बढ्न गएकोले यस्तो खर्च रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	२५,००,०००

४२ क्याम्पसलाई उपकरण खरीद अनुदान

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५)मा सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टी गर्ने बिल भरपाई प्रमाण र कागजात संलग्न गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले प्रदेश वजेट अन्तर्गत देवदह आदर्श बहुमुखि क्याम्पसलाई प्रयोगशाला उपकरण खरीदको लागि जनाई गो.भौ.१३।०८०।२।२१ बाट रु.५०००००।—भुक्तानी दिएकोमा देहायका सामान खरीद गरेको जनाई विजक पेश गरेको छ । तर क्याम्पसले सो सामानको जिन्सी दाखिला गरेको विवरण पेश गरेको नपाईएको तथा पालिकाबाट सो सामानहरूको अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गरेको छैन जसले गर्दा सो कार्यको सम्वन्धमा आश्वस्त हुन सकिएन । अतः जिन्सी दाखिला तथा पालिकास्तरीय अनुगमन समितिको प्रतिवेदन पेश हुने, रु.

	प्रमाण पेश नगरेको	५,००,०००

४३ कोटाहि आधारभूत विद्यालय

सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा उपभोक्ता समितिको योगदान भन्दा कम काम सम्पन्न भई रनिङ्ग बिल र मूल्यांकन प्रतिवेदन प्राप्त भएकोमा कार्यालयबाट व्यहोरिने रकमलाई पनि सोही अनुपातमा कम गरी भुक्तानी गरिने उल्लेख छ । पालिकाले कोटाहि आधारभूत विद्यालयको कम्पाउण्ड वाल निर्माणको लागि लागत अनुमान तयार गरी २०७९।१०।९ मा सम्झौता गरेको पाईयो । उपभोक्ता समितिले कार्यसम्पन्न भएको जनाई रु.११३४७१३।८७ को विल भरपाई पेश गरेको आधारमा पालिकाले सो वरावरको आनुपातिक रकम गो.भौ.८।०७९।१२।२८ बाट रु.९६००००।—विद्यालयलाई भुक्तानी दिएको छ । सो वाल निर्माणमा माटो खन्ने काम रु.२५७२५।७० को मात्रै भएको तथा अन्य मेशिनबाट हुने कार्य नभएकोमा डिजेल खरीद रु.२०३१४९।—को गरेको जनाई विल पेश गरेको आधारमा पालिकाले भुक्तानी दिएको छ । पालिकाले सो योजनामा अनुगमन गरेको प्रतिवेदनमा योजना अनुगमन समितिका ७ जना तथा आमन्त्रित १ जना गरी ८ जना सदस्य रहेकोमा दुई जनाले मात्रै कार्यसम्पन्न भएको हस्ताक्षर गरेको गरेको र अन्यको खाली रहेको पाईयो । यसरी खर्च दावी नपाउने रकम दावी गरेको तथा अनुगमन समितिको गणपूरक संख्या समेत सहभागिता नदेखिएको रकमको कार्यमूल्याङ्कन यथार्थपरक छ भनी आश्वस्त हुन नसकिएको, रु.

	प्रमाण पेश नगरेको	९,६०,०००

४४ राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम

राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार निर्देशिका, २०७९ मा विद्यालय भौतिक पूर्वाधार निर्माण ४ कोठे र २ कोठे भवन निर्माण गर्नको लागि अनुदान दिने व्यवस्था रहेको छ ।नगरपालिकाले जनता मा.बि, देवदह-८, रुपन्देहीको २ कोठे भवन निर्माणको लागि रू.२२५००००/- अनुदान प्राप्त भएकोमा उक्त विद्यालयले बोलपत्रद्धारा न्यौपाने मल्टी प्रपोज भरतपुर-९, चितवनले रू.१५३७८३१/- को निर्माण सम्झौता गरी उक्त विद्यालय भवन रू.१२२०९३९।८२ मा निर्माण सम्पन्न गरेकोले बाँकी रहेको बचत रकमबाट उक्त विद्यालयले फाइबर डेष्क बेन्च ३२ सेट, टेबल ३ सेट, पंखा १० थान लगायतका फर्निचर र मेशिनरी सामाग्री खरिद गरी रू.६२२१६८/- एभरेष्ट फाइबर उद्योग, तिलोत्तमालाई भुक्तानी खर्च लेखेकोले भवन निर्माणको लागि निकासा भएको अनुदानबाट अन्य फर्निचर लगायतका सामाग्री खरिद गरी भुक्तानी गरेको अनियमित देखिएको रकम रू.

	अनियमित भएको	६,२२,१६८

४५ तलवी भरपाई

शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधन सहित) को नियम १२६ (ङ) मा शिक्षकहरुको वार्षिक तलवी प्रतिवेदन पारित गर्ने कार्य विद्यालय शिक्षक किताबखानाबाट हुने व्यवस्था छ । यसरी पारीत तलवी प्रतिवेदन अनुसार सामुदायिक विद्यालयहरुले आफ्नो विद्यालयमा कार्यारत शिक्षकहरुको तलवी माग फारम पेश गर्दा अगाडिको त्रैमासिकको तलवी भरपाई, संचयकोष कट्टा दाखिला एवं सामाजीक सुरक्षा र पारीश्रमिक कर कट्टा दाखिलाको प्रमाण सहित पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिका अन्तर्गतका अधिकांश विद्यालयहरुले पूर्ण रुपमा सोको कार्यान्वयन गरेतापनि केहिले पालना गरेको पाईएन जसले गर्दा तलवी माग फारम र खर्च यथार्थपरक छ भन्न सकिएन । अतः तत्सम्वन्धमा सुधार हुनपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४६ पाठ्यपुस्तक वितरण

४६.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को ३.१ मा विद्यालयको यकिन विद्यार्थी संख्याका आधारमा दोश्रो चौमासिक भित्र विद्यालयहरुलाई पाठ्यपुस्तक वापतको रकम पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट स्विकृत दरमा अनुदान दिने ऊल्लेख छ । यस्तो अनुदान दिंदा पहिलो पटकमा विद्यार्थी संख्याको ७५% मात्रै अनुदान दिने र २०७९ बैशाखको विद्यार्थी भर्ना विवरण, पाठ्यपुस्तक खरीदको स्थिती र वितरण गरेको विवरणको आधारमा मात्रै नपुग भएको रकम पुनः विद्यालय खातामा निकासा दिनुपर्ने व्यवस्था छ । पालीकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका अनुसार निकासा दिनुपर्नेमा प्रथम किस्ता गो.भौ.११५।०७९।१२।२४ बाट रु.४४९७०७१।-र पुनः थप निकासा गो.भौ.१८७।०८०।३।१९ बाट विभिन्न विद्यालयहरुलाई मागका आधारमा रु.११८२९२३।-निकासा दिएको पाईयो । तर यसरी विद्यालयहरुलाई रकम निकासा दिंदा देहायका विद्यालयहरुलाई IEMIS मा भएको तथ्याङ्क भन्दा बढि, दिनुपर्ने दररेट भन्दा धेरै तथा भरपाई भन्दा बढि रकम निकासा दिएको पाईएकोले बढि निकासा रकम असूल गरी संघिय संचितकोष खातामा पठाउनुपर्ने देखिएको, रु.

सि.नं	विद्यालयको नाम	दिनुपर्ने निकासा	निकासा गएको	बढि निकासा
1.	श्री भविश्य निर्माण मा.वि.	४०८०१२	४१६८०१	८७८९
2.	श्री केरवानी मा.वि.	६०८०६२	६५९८५७	५१७९५
3.	श्री देवदह मा.वि.	४२७२११	४३४१११	६९००
4.	श्री खड्ग मा.वि.	२६४५३५	२८५६४९	२१११४
5.	श्री सरस्वती मा.वि.	२१४७६१	२१८३८७	३६२६
6.	श्री प्रगती मा.वि.	३७४०६७	३८९२५३	१५१८६
7.	श्री सिक्टहन मा.वि.	४६१९९६	४६१९९६	०
8.	श्री युगज्योती मा.वि.	४६५५३४	४९०१९३	२४६५९
9.	श्री जनता मा.वि.	२६९८९५	२६९८९५	०
10.	श्री ज्ञानज्योती मा.वि.	१४९६२०	१४९६२०	०

11.	श्री जनप्रीय मा.वि.	३३०२७८	३३०२७८	०
12.	श्री सिता मा.वि.	४७४९८२	४८१५५२	६५७०
जम्मा				**१३८६३९।-**

असुल गर्नुपर्ने	१,३८,६३९

४६.२ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को ३.१ मा विद्यालयको यकिन विद्यार्थी संख्याका आधारमा दोश्रो चौमासिक भित्र विद्यालयहरुलाई पाठ्यपुस्तक वापतको रकम पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट स्विकृत दरमा अनुदान दिने ऊल्लेख छ । साथै पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको पाठ्यपुस्तकको दररेटमा ऐच्छिक पुस्तकको हकमा प्रतिपेजको दररेट तोकेको छ । तर पालिकाले विद्यालयहरुलाई पुस्तकको रकम निकासा दिंदा कुन कुन पुस्तक के कति पेज र मूल्यका थिए सोको अभिलेख बेगर नै देहायका विद्यालयहरुलाई निम्नानुसारको रकम निकासा दिएको छ । सो निकासा सम्वन्धमा यकिन हुन नसकिएकोले सोको प्रमाण पेश हुनुपर्ने देखिन्छ, रु.

सि.नं	विद्यालयको नाम	निकासा गएको	ऐच्छिक बिषयको खर्च
1.	श्री भविश्य निर्माण मा.वि.	४१६८०१	१२५३८
2.	श्री केरवानी मा.वि.	६५९८५७	२४९२७
3.	श्री देवदह मा.वि.	४३४१११	२००३९
4.	श्री खड्ग मा.वि.	२८५६४९	१३४८०
5.	श्री सरस्वती मा.वि.	२१८३८७	९२०७
6.	श्री प्रगती मा.वि.	३८९२५३	१३११३
7.	श्री सिक्टहन मा.वि.	४६१९९६	१२२७०
8.	श्री युगज्योती मा.वि.	४९०१९३	२०७०३
9.	श्री जनता मा.वि.	२६९८९५	९८७१
10.	श्री ज्ञानज्योती मा.वि.	१४९६२०	४५९७
11.	श्री जनप्रीय मा.वि.	३३०२७८	१८६९७
12.	श्री सिता मा.वि.	४८१५५२	१२८४४
जम्मा			**१७२२८६।-**

प्रमाण पेश नगरेको	१,७२,२८६

४६.३ पालिकाले श्री महामाया भवानी मा.वि.लाई पाठ्यपुस्तक वितरणको लागि रु.३२५२९८।—निकासा दिएको पाईयो । सो विद्यालयले पाठ्यपुस्तक खरीद गरी विल भरपाई पालिकामा पेश गर्नुपर्नेमा लेखापरीक्डण अवधीसम्म समेत पेश गरेको पाईएन । अतः सोको प्रमाण पेश हुने, अन्यथा असूल हुने, रु.

प्रमाण पेश नगरेको	३,२५,२९८

४७ **शिक्षण सिकाई सामाग्री अनुदान**

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को १.१.४.१ को २.६ मा स्थानिय तहले अनुदान वितरण गर्नुपूर्व साविकको शिक्षा विभाग तथा हालको शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रबाट प्राविधिक धार सञ्चालन अनुदान प्राप्त गर्ने निर्णय भएका अनुसूची ११ मा उल्लेखित विद्यालयहरू तोकिएको मापदण्ड अनुसार सञ्चालन भए नभएको अनुगमन गर्ने व्यवस्था छ । यस प्रकृतिका विद्यालयमा अध्ययनरत कक्षा ९-१२ सम्मका विद्यार्थी सङ्ख्या यकिन गरी शिक्षण सिकाइ सामग्री, ल्याव असिष्टेण्टका लागि पारिश्रमिक, उपकरण तथा प्रयोगात्मक सामग्री व्यवस्थापन तथा व्यवहारिक अभ्यासका लागि प्रति विद्यार्थी रू.१५,०००/- का दरले हुन आउने रकम एकमुष्ट रूपमा विद्यालयलाई अनुदान दिने व्यवस्था छ । पालिकाले यस बर्ष सो कार्यक्रमको लागि केरवानि मा.वि.मा ११५ जना विद्यार्थिको हुने रकम गो.भौ.२१६।०८०।३।२३ बाट रु.१७२५०००।—निकासा दिएको छ । तर सो विद्यालयको EMIS मा तथ्याङ्क परीक्षण गर्दा प्राविधिक धारमा अध्ययनरत कक्षा ९, १०, ११ र १२ को गरी कूल विद्यार्थि २५ जना मात्र रहेको देखिन्छ । पालिकाले विद्यालयको EMIS तथ्याङ्क अनुसार २५ जनाको हुने रु.३७५०००।-को मात्रै छात्रवृत्ति निकासा दिनुपर्नेमा रु.१३५००००।—बढि निकासा गरेको छ । अतः यसरी बढि निकासा दिएको रकमको प्रमाण पेश हुने अन्यथा सम्वन्धित विद्यालयबाट असूल हुनुपर्दछ, रु.

प्रमाण पेश नगरेको	१३,५०,०००

४८ **शैक्षिक क्षेत्रमा अति विपन्न विद्यार्थि कार्यक्रम**

पालिकाले शैक्षिक क्षेत्रमा अति विपन्न विद्यार्थि कार्यक्रम अन्तर्गत बर्षान्तमा कार्यपालिकाको २०८०।२।११ को निर्णयअनुसार विभिन्न १३ वटा विद्यालयलाई छनौट गरेकोमा सो छनौटको आधार के हो सो पेश हुन नआएकोमा गो.भौ. ३०।०८०।३।२४ मा रु.५००००००।—भुक्तानी दिएको छ । पालिकाले गत विगतमा सो कार्यको लागि निकासा दिएको नदिएको, आवश्यकता रहे नरहेको तथा सो कार्यबाट लाभान्वित के कति छन सो समेतलाई आधार मान्नुपर्नेमा केवल निर्णय मात्र पेश भएकोले आगामी दिनमा निर्णय गर्दा ततसम्वन्धमा समेत ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । सो सम्वन्धमा देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छन ।

सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा उपभोक्ता समितिको योगदान भन्दा कम काम सम्पन्न भई रनिङ्ग बिल र मूल्यांकन प्रतिवेदन प्राप्त भएकोमा कार्यालयबाट व्यहोरिने रकमलाई पनि सोही अनुपातमा कम गरी भुक्तानी गरिने उल्लेख छ । पालिकाले देहायका विद्यालयहरूलाई सम्झौता तथा प्राप्त विल भरपाई अनुसार निम्नानुसारको भुक्तानी दिनुपर्नेमा बढी भुक्तानी दिएको पाईयो । यसरी बढी भुक्तानी रकम मध्ये पालिका योगदान बढी रकम सम्वन्धितबाट असूल हुने, रु.

सि.नं	विद्यालय	कार्य	लागत अनुमान	विल भरपाई	बढी भुक्तानी
१	कालिका आ.वि	फर्निचर व्यवस्थापन	२२५९६०।-	२०४९९०।-	२१५४७।-
२	देवदह मा.वि	फर्निचर व्यवस्थापन	५४३८८८।-	५१९३२७।-	२२२२०।-

३	जनकल्याण आ.वि	शौचालय निर्माण	२०००००।-	१८७७६५।-	१२२३४।-
जम्मा					**५६००१।-**

असुल गर्नुपर्ने	५६,००१

४९ **स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण, अभिमुखीकरण तथा छपाई**

कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका २०७९।८० बमोजिम स्थानीय तहले शैक्षिक सत्रको शरुमा नै पाठ्यपुस्तकको उपलब्धता र वितरणको सुनिश्चितता गर्नुपर्दछ । यस नगरपालिकाले शैक्षिक सत्र २०८० मा लागू गर्ने उद्देश्यका साथ आथिक वर्ष २०७९।८० मा स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण अभिमुखीकरण तथा छपाई शीर्षकमा रु.५०,००,०००।— विनियोजन गरी जेठ र असार महिनाको विभिन्न मितिमा पाठ्यक्रमको निर्माण, लेखन,सम्पादन, छपाई, अनुगमन लगायतका खर्च रु.२८,६०,७८६।-भुक्तानी गरेको छ । स्थानीय पाठ्यक्रमको विकास तथा कार्यान्वयनका लागि स्थानीय तहका सरकारी निकायहरूका लागि अभिमुखीकरण निर्देशिका बमोजिम स्थानीय पदाधिकारी, स्थानीय शिक्षक, प्र.अ., विषय विज्ञ लगायत अन्य सरोकारवालाहरुको समेतको संलग्नतामा स्थानीय पाठ्यक्रम विकास समिति तथा स्थानीय पाठ्यक्रम प्राविधिक कार्यदल गठन गर्नुपर्नेमा सो भएको पाइएन । यस वर्ष स्थानीय पाठ्यक्रमको पाठ्यपुस्तक छपाई जेठ/असार महिनामा छपाई भएकोले विद्यालयहरूमा शैक्षिक सत्रको शरुमा नै पाठ्यपुस्तकको उपलब्धता र वितरणको सुनिश्चितता नभएको उद्देश्य अनुरुप कार्यक्रमले उपलब्धी हाँसिल गर्न सकेन । तसर्थ पालिकाले स्थानीय पाठ्यक्रम विकास प्रक्रियामा स्थानीय विज्ञ, अभिभावक, शिक्षक, विद्यार्थी तथा विद्यालय व्यवस्थापन समिति समेतलाई सहभागी गराई स्थानीय सहभागिता सुनिश्चित गर्नुपर्दछ र साथै स्थानीय तहले शैक्षिक सत्रको शरुमा नै पाठ्यपुस्तकको उपलब्धता र वितरणको सुनिश्चितता गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५० **शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति**

स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । यस स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका ४१ सामुदायिक विद्यालयहरु (वालविकास सहित) मा २९८ जना शिक्षक दरवन्दी रहेको र सोहि अनुसारको पदपूर्ति भएको देखियो । पालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुमा कूल ५३४३ जना विद्यार्थीको संख्या रहेकोमा प्रति शिक्षक विद्यार्थी अनुपात औषतमा १:१८ र न्युन विद्यार्थि रहेका विद्यालयमा मात्रै प्रति शिक्षक विद्यार्थी अनुपात औषतमा १:१४ देखिन्छ । यसरि विद्यार्थिहरुको संख्या नगण्य रहेको अवस्थामा समेत पालिकाले पुनः आन्तरीक वजेटबाट निजि शिक्षकको लागि समेत अनुदान दिने गरेको पाईयो । पालिकाबाट पेश भएको विवरण अनुसार देहायका विद्यालयमा औसत अनुपात भन्दा बढी संख्यामा शिक्षक दरवन्दी देखिन्छ भने विद्यालय निरीक्षणको अवधिमा एक विद्यालयबाट अर्को विद्यालयको दुरी न्यून देखिन्छ । अत; विद्यार्थि संख्या, पहुँचको अवस्था, एक विद्यालयबाट अर्को विद्यालयमा रहेको भौगोलिक दुरी लगायतको अवस्थालाई समेत मध्यनजर गरी विद्यालयहरुको मर्जर प्रकृयाको थालनि गर्नुपर्नेतर्फ तथा न्यून विद्यार्थी रहेका विद्यालयलाई पालीकाले विद्यार्थि संख्या, पहुँचको अवस्था, एक विद्यालयबाट अर्को विद्यालयमा रहेको भौगोलिक दुरी लगायतको अवस्थालाई समेत मध्यनजर गरी मर्जरको प्रक्रियामा लगि विद्यालयमा आवश्यकता बमोजिम शिक्षक दरबन्दि कायम गरी शैक्षिक गुणस्तर सुधार तथा मितव्ययिता कायम गर्नेतर्फ गाउँपालिकाको ध्यान जान आवश्यक देखिन्छ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५१ पालिका वजेटबाट शिक्षकको तलब भत्ता

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ ले स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकको तलब भत्ता बापत सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र कुनै पनि दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेका र विद्यार्थि संख्या अत्याधिक भई शिक्षक नपुग भएको अवस्थामा मात्रै पालिकाले विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गरी शैक्षिक सत्र २०७९ का लागि सहयोग अनुदान दिन सकिने देखिन्छ । तर पालिकाले स्वीकृत दरबन्दि भित्र नपरेका एवं विद्यालयले गत विगतदेखि नै आन्तरिक स्रोतबाट तलब भत्ता व्यहोरेका शिक्षकलाई शिक्षक विद्यार्थि अनुपात वेगर तथा दरवन्दि मिलान वेगर पालिकाले १२ मा.वि. शिक्षकको नाममा बार्षिक रु.६१८४१४९।-तलब भत्ता भुक्तानी गरेको पाईयो । यसरी स्वीकृत दरबन्दी भित्र नपरेका तथा शिक्षक विद्यार्थि अनुपात वेगर र दरवन्दि मिलान वेगर न्युन विद्यार्थि रहेको विद्यालयमा समेत अनुदान खर्च लेखेको रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	६१,८४,१४९

५२ शिक्षण सहयोग

५२.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को क्रियाकलाप नं २.७.१३.४० मा शिक्षण सिकाई अनुदान व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७ तथा दरवन्दि मिलानको प्रतिवेदन अनुसार सामुदायिक विद्यालयको आधारभूत तह (कक्षा ६-८) तथा माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) का लागि कुनै पनि दरवन्दि तथा राहत अनुदान नभएका (शुन्य दरवन्दि भएका) गणित, अंग्रेजी र विज्ञान विषय शिक्षक ब्यवस्थापनको लागि अनुदान दिन सकिने उल्लेख छ । यस्तो अनुदान रकम वजेटको परीधि भित्र रहि शुन्य दरवन्दि भएको विद्यालयलाई न्युनतम २ शिक्षक र १ दरवन्दी भएको विद्यालयलाई १ शिक्षक थप गरी न्युनतम २ शिक्षक बराबरको अनुदान शिक्षक भर्ना भएपछि १२ महिनाको दरले अनुदान निकासा दिने उल्लेख छ । पालिकाले विद्यालयहरुलाई विद्यार्थि शिक्षक संख्या, विद्यालयहरुको भौगोलिक दुरी, बार्षिक नतिजा प्रकाशन लगायतका सूचकहरुलाई समेत आधार मानि विद्यालय मर्जर र अनुदान व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो नगरी कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको व्यवस्था विपरीत निकासा दिएको छ । अतः न्युन विद्यार्थि रहेको विद्यालयलाई विद्यार्थि शिक्षक संख्या, विद्यालयहरुको भौगोलिक दुरी, बार्षिक नतिजा प्रकाशन लगायतका सूचकहरुलाई समेत आधार मानि विद्यालय मर्जर र अनुदान व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सि.नं	विद्यालय	शिक्षक दरवन्दि	शिक्षक अनुदान	अनुदान रकम	विद्यार्थि संख्या
कक्षा ६-८					
1.	सरस्वती आ.वि.	०	१	३६२४००।-	१७
2.	कोटही आ.वि.	०	१	३६२४००।-	५०
3.	शंकर आ.वि.	०	१	३६२४००।-	१००
कक्षा ९-१०					
4.	ज्ञानज्योती मा.वि	०	२	९११७६०।-	४१
5.	सिता मा.वि	१	२	९११७६०।-	१३१

6.	जनता मा.वि	०	२	९११७६०।-	७९
7.	युगज्योती मा.वि	१	२	९११७६०।-	२०३
8.	सरस्वती मा.वि	०	२	९११७६०।-	१००
9.	सिक्टहन मा.वि.	०	२	९११७६०।-	१७०
10.	प्रगती मा.वि.	०	२	९११७६०।-	१२३

सैद्धान्तिक बेरुजु

५२.२ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को २.७.१३.४० मा शिक्षण सिकाई अनुदान व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७ तथा दरवन्दि मिलानको प्रतिवेदन अनुसार सामुदायिक विद्यालयको आधारभूत तह (कक्षा ६-८) तथा माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) का लागि कुनै पनि दरवन्दि तथा राहत अनुदान नभएका (शुन्य दरवन्दि भएका) गणित, अंग्रेजी र विज्ञान विषय शिक्षक व्यवस्थापनको लागि २ जना र १ मात्र दरवन्दी भएको विद्यालयलाई १ थप गरी अनुदान दिन सकिने उल्लेख छ । पालिकाले देहाय अनुसारका न्युन विद्यार्थि देखिएको दुई विद्यालयहरुमा समेत थप दुई जना शिक्षकको हुने अनुदान रकम स्विकृति वेगर र अन्य बढी विद्यार्थि भएको विद्यालयको आवश्यकतालाई मनन नगरी निकासा दिएको पाईएकोले बढी निकासा रकम रु.९११७६०।—दिएकोले नियमसम्मत नदेखिएको रु.

सि.नं	विद्यालय	दिनुपर्ने अनुदान	शिक्षक अनुदान	अनुदान रकम	विद्यार्थि संख्या	बढी अनुदान
१	सिता मा.वि	१	२	९११७६०।-	१३१	४५५८८०।-
२	युगज्योती मा.वि	१	२	९११७६०।-	२०३	४५५८८०।-
जम्मा						९११७६०।-

अनियमित भएको	९,११,७६०

५३ विद्यालयलाई ICT, विज्ञान प्रयोगशाला र पुस्तकालय व्यवस्थापन

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को क्रियाकलाप नं ९.५ मा विद्यालयलाई लाईब्रेरी व्यवस्थापनको लागि विद्यार्थि संख्या उच्च रहेका, विगत बर्षहरुमा अनुदान नपाएका, पुस्तकालय व्यवस्थापनको लागि आवश्यक कक्षाकोठा र भौतिक पूर्वाधार रहेका र पुस्तकालय नरहेका माध्यमिक विद्यालयलाई प्राथमिकतामा राखि आवश्यकता अनुसार आधारभूत विद्यालयहरुलाई समेत एकमुष्ठ रु.६५०००० ।-निकासा दिने व्यवस्था छ । त्यस्तै स्थानिय तहले इन्टरनेटको पहुँच भएका तथा विधुतको नियमित आपूर्ति भएका विद्यालयहरुबाट प्रस्तावको आधारमा विवरण संकलन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । माध्यमिक तहमा अंग्रेजी र विज्ञान बिषय पढाईरहेका, कम्प्युटर ऐच्छिक विषयको रुपमा अध्यापन गराईरहेका एवं शिक्षकले ICT का माध्यमबाट शिक्षण गर्न सक्ने क्षमता र तत्परता खुल्ने विवरण सहितको प्रस्ताव समेत विद्यालयहरुबाट संकलन गरी प्राथमिकिकरणका आधारमा पालिकाबाट विद्यालय छनौट गर्ने उल्लेख छ । यसरी छनौट भएका विद्यालयले आवश्यक सामान खरीद गर्दा नमूना विद्यालय संचालन निर्देशिका, २०७४ र सार्वजनिक

खरीद ऐन अनुसार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस आर्थिक बर्षमा देहायका विद्यालयलाई देहायको प्रयोजनमा गो.भौ.२१७।०८०।३।२३ बाट निकासा दिएकोमा सो छनौटको स्पष्ट आधार देखिएन । साथै निम्नानुसारको कार्य गर्दा विद्यालयले सार्वजनिक खरीद ऐन अनुसार गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरे नगरेको स्पष्ट नभएको र विद्यालय जिन्सी खातामा दाखिला भए नभएको समेत अधिकांसको प्रमाण पेश हुन आएन । अतः कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाले तोकेको सूचकको आधारमा निर्णय प्रकृया गरेको प्रमाण, स्पेशिफिकेसन तथा सम्झौता वमोजीमको कार्य भएको अनुगमन समितिको प्रतिवेदन साथै विद्यालयले समेत सार्वजनिक खरीद ऐनको परीधी अनुसार खरीद गरेको साथै पालिकास्तरीय अनुगमन समितिबाट अनुगमनको प्रमाण पेश हुने, रु.

सि.नं	विद्यालय	ICT	विज्ञान प्रयोगशाला	पुस्तकालय व्यवस्थापन	जम्मा	कैफियत
1.	सिक्टन मा.वि.	६४९८९०।-	-	-	६४९८९०।-	स्पेशिफिकेसन नखुलेको
2.	प्रगती मा.वि.	६५००००।-	-	-	६५००००।	स्पेशिफिकेसन नखुलेको
3.	देवदह मा.वि.	-	-	६५००००।-	६५००००।	समिति निर्णय नभएको
4.	खड्ग मा.वि.	-	-	६५००००।	६५००००।	समिति निर्णय नभएको
5.	युगज्योती मा.वि.	-	-	६५००००।	६५००००।	समिति निर्णय नभएको
6.	सीता मा.वि.	-	६५००००।	-	६५००००।	समिति निर्णय नभएको
7.	भविश्य निर्माण मा.वि.	-	६५००००।	-	६५००००।	विल भरपाई नआएको
जम्मा		१३०००००।-	१३०००००।-	१९५००००।-	४५४९८९०।-	

प्रमाण पेश नगरेको	४५,४९,८९०

५४ सेनीटरी प्याड खरीद

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११ मा सार्वजनिक निकायले मालसामानको लागत अनुमान तयार गर्दा सम्बन्धित मालसामानको स्पेशिफिकेशनको अधिनमा रहि अघिल्लो वर्षको खरिद दर, स्थानीय बजारमा प्रचलित दर, अन्य सार्वजनिक निकायले खरिद गरेको दर तथा उद्योग वाणिज्य संघले जारी गरेको दररेटलाई समेत आधारमानि लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालीकाले नियमावलीको व्यवस्था अनुसार साथै सेनिटरी प्याड वितरण तथा व्यवस्थापन कार्यविधी, २०७६ को दफा ३(४) को अनूसूची १ मा उल्लेखित २४०mm लम्वाई, ६० बाट ७५mm चौडाई एवं thickness १५ mm +- २ mm साईजको सेनीटरी प्याडको लागि लागत अनुमान तयार गरी खरिद प्रकृयाको थालनि गर्नुपर्ने देखिन्छ । तर पालिकाले ८५०० प्याड खरिदको लागि लागत अनुमान तयार नगरी दरभाउपत्र लिई तिन फर्महरु मध्ये सवैभन्दा कम कवोल रु.९६०५००।-कम कवोल गर्ने फर्मको

कवोल रकम स्विकृत गरि सम्झौता गरेको पाईयो । पालिकाले सम्झौता अनुसारको सामान प्राप्त भएको जनाई गो.भौ.१११।०७९।१२।०६ बाट रु.९६०५००।-भुक्तानी गरेको पाईयो । सो सम्वन्धमा देखिएको विवरणहरु निम्नानुसार छन ।

५४.१ सेनिटरी प्याड वितरण तथा व्यवस्थापन कार्यविधी, २०७६ को दफा ३(४) को अनूसूची १ अनुसार विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थिहरुको प्रयोगको लागि २४०+- २० mm लम्वाई, ६० बाट ७५mm चौडाई एवं thickness १५ mm +- २ mm को साईजको सेनीटरी प्याड खरीद गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले सो अनुसारको प्याड खरीद प्रकृयाको थालनी गर्नुपर्नेमा सो अनुसार नगरी विद्यार्थिहरूको गुनासो समेतलाई आधार जनाई २८० +- २० mm को साईजको प्याड खरीद गर्नेगरी दरभाउपत्र माग गरेको र सोहि अनुसारको साईजको प्याड कम कवोल फर्मबाट ८५०० प्याड खरीद गरेको छ । पालिकाले कार्यविधीले तोकेको मापदण्ड अनुसार खरीद गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५४.२ पालिकाले विद्यार्थिहरुले सम्वन्धित शैक्षिक शत्रमा प्रयोगमा ल्याउने गरी खरीद एवं वितरण गर्नुपर्ने उक्त स्वास्थ्य सामाग्री आर्थिक वर्षको तेस्रो त्रैमासिकमा मात्रै खरीद गरी २०७९।१२।६ मा जिन्सी दाखिला गरेकोले उक्त सामाग्री सम्वन्धित विद्यार्थीले आवश्यकता अनुरुप प्रयोग गर्न नपाउने स्थिति देखियो । यस्ता सामाग्री शैक्षिक सत्र सुरु हुँदाको समयमा नै गपभोग गर्ने लाभग्राहिको संख्या समेत यकिन गरी सोको आधारमा खरीद गरी बर्षभरी नै उपयोगको वातावरण हुनुपर्दछ । अतः पालीकाले लक्षित विद्यार्थीहरुलाई सुविधा उपभोगको वातावरण सृजना गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५५ **शिक्षकको तलब भत्ता निकासा**

शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १७९ मा कुनै कामको लागि आबश्यकभन्दा बढी रकम माग गर्ने र निकासा दिने पदाधिकारीलाई कानून बमोजिम कारबाही गरी बढी निकासा वा खर्च भएको रकम असुल उपर गरिने उल्लेख छ । पालिकाले यस बर्ष दरवन्दि भित्रको शिक्षकको २०७९।९।६ मा तलवी प्रतिवेदन पारीत गरी तथा राहत शिक्षकको लागि समेत जम्मा रु.१३९५०७३०१।-खर्च गरेको छ । यस सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छः

५५.१ पालिकाले यस बर्ष अन्तर्गतका विद्यालयहरुमा कार्यरत शिक्षकहरु मध्ये के कति जना र कुन कुन मितिमा नयाँ स्थायी तथा करारमा नियुक्त भए, के कति जनाको पालिका अन्तर तथा अन्य विद्यालयमा सरुवा भयो, के कति को बढुवा भयो र के कति राजिनामा तथा अवकास भए सोको तथ्याङ्क अद्यावधीक गरी विवरण पेश गरेको छैन । जसले गर्दा विद्यालयहरुले माग गरेको तथ्याङ्कको आधारमा भएको निकासा रकम नै आधीकारीता हो भनी यकिन हुने अवस्था देखिएन । पालिकाले विद्यालयहरुको आधीकारीक दरवन्दि यकिन तथा अन्य प्रमाणित विवरणको आधारमा निकासा दिनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५५.२ *✂.......... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२८ को निर्णयबाट रु. २४,०००।- सम्परीक्षण गरिएको ।)*

असुल गर्नुपर्ने	०

५६ दिवा खाजा

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, ०७९।८० को २.७.११.१ मा दिवा खाजा कार्यक्रम लागु भएका पहाडि विद्यालयहरुमा कक्षा ६ सम्मका विद्यार्थीहरुलाई प्रति विद्यार्थी दैनिक रु.१५।- का दरले बढिमा १८० दिनको लागि विद्यार्थीको दैनिक हाजिरीको प्रमाणित प्रतिलिपीको आधारमा खातामा निकासा दिनुपर्ने व्यवस्था छ । साथै दोश्रो, तेस्रो र चौथो त्रैमासिक निकासा दिंदा पहिलो त्रैमासिक निकासा दिएको रकमको सदुपयोगको स्थिती समेत हेरेर एवं खाजाको मापदण्ड, गुणस्तर र व्यवस्थापनका नमूनाको समेत आधारमा निकासा दिनुपर्ने उल्लेख छ । तर पालीकाले यस बर्ष दिवा खाजाको लागी विभीन्न ३० विद्यालयहरुमा गो.भौ.३।०७९।६।६ बाट रु.२६६७०९०।—गो.भौ.८२।०७९।९।२४ बाट रु.१०३६८९०।-,गो.भौ.८९।०७९।१०।१७ बाट रु.७७७७२०।-, गो.भौ.१०९।०७९।११।२९ बाट रु.१७१०५१०।-,गो.भौ.१२२।०७९।१२।२७ बाट रु.९९५७६०।-,गो.भौ.१३९।०८०।१।२५ बाट रु.७२६०४५।-र गो.भौ.१८८।०८०।३।१९ बाट रु.३०१६५१५।-गरी जम्मा रु.१०९३०५३०।-विद्यालयहरुलाई निकासा दिएको पाईयो । सो सम्वन्धमा देखिएको विवरण निम्नानुसार छ ।

५६.१ विद्यालयहरुलाई त्रैमासिक रुपमा निकासा दिएको रकम विद्यालयको प्रधानाध्यापक र व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षवाट विद्यार्थिको संख्यात्मक विवरण प्रमाणित गराई स्थानिय तहमा तथ्याङ्क संकलन गरी संख्या यकिन गरी रकमको सदुपयोगको स्थिती समेत हेरेर पुनः अर्को किस्ता भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विद्यार्थिको संख्यात्मक विवरण विद्यालयको प्रधानाध्यापक र व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षवाट प्रमाणित नगराई केवल प्रधानाध्यापकको मागको आधारमा निकासा दिने गरेको पाईयो । पालिकाले विद्यालयहरुको दिवा खाजाको व्यवस्थापन सम्वन्धी अनुगमन समेत नगरी प्रति विद्यार्थी दैनिक रकमले हुने एकमुष्ठ रकम सम्वन्धित विद्यालयलाई त्रैमासिक किस्तामा मात्रै निकासा गरेको पाईयो । कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाले तोकेको प्रकृया पुरा गरी निकासा दिने तथा सोको सदुपयोग सम्वन्धमा समेत पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५६.२ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, ०७९।८० को २.७.११.१ (च) मा विद्यालयले दिवा खाजा व्यवस्था गर्दा बजारबाट खरिद गरिएको जङ्क फुड नखुवाउने, ताजा र पोषिलो दिवा खाजाका लागि उपलब्ध भएसम्म स्थानीय कृषि उपजमा आधारित खाद्यान्न, तरकारी, दुध, दही, माछा-मासु, फलफूल लगायतका सामग्रीहरू स्थानीय कृषकबाट खरिद गर्ने, स्थानीय कृषकसँग खरिद गरिएका खाद्यान्नको परिणाम खुल्ने विवरण र विल भरपाई सुरक्षित रूपमा राख्ने र भएको खर्च विद्यालय व्यवस्थापन समिति वा खाजा व्यवस्थापन उपसमितिबाट अनुमोदन गर्ने व्यवस्था मिलाउने उल्लेख छ । साथै विद्यालयबाट गरिएको दिवा खाजा कार्यक्रमको निरीक्षण अनुगमन स्थानीय तहबाट गर्ने । सबै सामुदायिक विद्यालयमा एक दिवा खाजा अनुगमन निरीक्षण पुस्तिका खडा गर्नुपर्ने र उक्त निरीक्षण पुस्तिकामा सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहका पदाधिकारी एवम् कर्मचारी र निरीक्षण अनुगमनमा खटिएका व्यक्ति ले आफ्नो राय सुझाव उल्लेख गर्ने व्यवस्था रहेकोमा स्थानीय तहबाट अनुगमन गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेको देखिएन । पालिकाले सो सम्वन्धमा समेत ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५६.३ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका अनुसार पालिकाले विद्यालयहरुले पेश गरेको विद्यार्थीको हाँजिरी र पालिकामा अद्यावधिक विद्यार्थिको तथ्याङ्कको आधारमा चौमासिक रुपमा दिवा खाजाको रकम भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । तर पालिकाले विद्यार्थीको हाँजिरी अद्यावधिक नगरी विद्यालयहरुलाई निकासा दिएको पाईइकोले सो सम्वन्धमा के कति विद्यालयमा कति रकम कम वेंशी निकासा गयो, यकिन गर्न सकिएन । अतः पालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा उल्लेखित अनुसार कार्यतालीका बनाई दिवा खाजा

खुवाउने तथा नखुवाउने विद्यालय यकिन गरी नखुवाउने विद्यालयहरुलाई सुधार गराउनुपर्ने र हाँजिरी अद्यावधीक गरी निकासा दिनेगर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५७ सेनिटरी प्याड शिर्षकबाट पाठ्यपुस्तक खर्च

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तदायि ऐन २०७६ को दफा १८ मा स्वीकृत बजेट बमोजिम खर्च गर्ने व्यवस्था गरेको छ। साथै एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ (दोस्रो परिमार्जन) अनुसार कार्यालयले सम्बन्धित खर्च शीर्षकमा मात्र खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को क्रियाकलाप नं २.७.१३.२३ अनुसार सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापनको लागि विनियोजित रकमबाट विद्यालयमा पाठ्यपुस्तक वितरणको लागि गो.भौ.१८७।०८०।३।१९ बाट रु.९६०५००।-खर्च गरेको पाईयो । जसले गर्दा सम्वन्धित लाभग्राही सो लाभबाट वञ्चित देखिएको साथै तोकिएको शिर्षकमा खर्च नभएको अवस्था छ । यसरी निर्धारीत शिर्षकमा खर्च नगरी अन्य शिर्षकमा गरेको खर्च रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	९,६०,५००

५८ राष्ट्रिय शिक्षा नीतिको पालना

५८.१ राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६ मा विद्यालय शिक्षालाई गुणस्तरयुक्त बनाउन स्थानीय तहबाटै नियमित अनुगमन, निरीक्षण र सुपरिवेक्षण गरी सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरको मापन गरी अनुगमन मुल्याश्ङ्कन प्रतिवेन सार्वजनिक गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । गाउँपालिकाले सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर मापन सम्वन्धि मापदण्ड तयार गरी अनुमगन मुल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरेको छैन । यस सम्बन्धी निम्नानुसार व्यहोरा रहेका छन् ।

- सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरको मापन मापदण्ड बनाएको छैन ।
- मापदण्ड बमोजिम अनुगमन गरेको छैन ।
- अनुगमन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरेको छैन ।
- प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छैन ।

तसर्थ गाउँपालिकाले सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर पापन मापदण्ड तयार गरी अनुमगन मुल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५८.२ गाउँपालिकाले बिद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम स्वीकृत गरी तयार गर्नुपर्ने, स्वीकृत कार्यक्रम र सम्झौता अनुसार अनुदान उपलब्ध गराउनु पर्ने र अनुदान निकासा अनुरुप नै पूर्वाधार निर्माण भए नभएको एकिन गर्नुपर्नेमा बिद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम स्वीकृत गरेको छैन । कार्यक्रम स्वीकृत गरी सम्झौता गराई अनुदान उपलब्ध गराउने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५८.३ राष्ट्रीय शिक्षा नीति, २०७६ मा संघीय सरकारले तर्जुमा गरेको मापदण्ड र कार्यविधिका आधारमा निजी लगानीका विद्यालयहरुको स्थानीय सरकारबाट प्रभावकारी नियमन गरी पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक, शिक्षकको सेवा शर्त तथा सुविधा, शुल्कको सीमाको पालना, आर्थिक कारोबारमा पारदर्शिता र भौतिक पूर्वाधारहरुको स्थिति समेत एकिन गर्न निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । गाउँपालिकाले निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरी अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छैन । यस सम्बन्धी थप व्यहोरा निम्नानुसार रहेका छन्

- निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरेको छैन ।
- मापदण्ड बमोजिम अनुगमन गरेको छैन ।
- निजी विद्यालय शुल्क निर्धारण तोकिए बमोजिम गरेको छैन ।
- शुल्क निर्धारण र त्यसको कार्यान्वयनको अनुगमन गरेको छैन ।
- अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छैन आदि ।

अतः गाउँपालिकाले विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरी निजी विद्यालयहरुको अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५९ **स्थानिय पाठ्यपुस्तक छपाई**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ तथा सम्झौताको शर्त वमोजिम आपूर्तकले सम्झौता अवधिमा सम्झौता अनुसारको सामान आपूर्ती नगरेमा सम्झौता रकमको प्रतिदिन ०.०५ प्रतिशतका दरले बढीमा १० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी पूर्वनिर्धारीत क्षतिपूर्ति असूल गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले कक्षा १ देखि ८ सम्म लागु गर्ने गरी स्थानिय पाठ्यपुस्तक छपाई गर्नको लागि २०७९।१२।१३ मा १ महिना भित्र अनिवार्य रुपमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने शर्त सहित रु.९८८२००।-मा सम्झौता गरेको पाईयो । फर्मले सो अवधीमा सामान आपूर्ति नगरी २०८०।२।३ मा मात्रै आपूर्ति गरेको पाईएकोले २२ दिन ढिला गरी आपूर्ति गरेको छ जसले गर्दा नयाँ शैक्षिक शत्रमा पठनपाठनलाई असहज भएको तथा सम्झौताको परीपालना भएको देखिएन । अतःनियमावलीको व्यवस्था अनुसार सो अवधीको हुने रु.१०८७०।२० सम्वन्धीत फर्मबाट कट्टा गरेर मात्रै भुक्तानी दिनुपर्नेमा पालिकाले गो.भौ.९७०।०८०।२।२९ बाट रु.९८७९५५।—भुक्तानी दिएको छ । अतः सो छुट पूर्वनिर्धारीत क्षतिपूर्ति रकम सम्वन्धीतबाट असूल गर्नुपर्ने, रु.

असुल गर्नुपर्ने	१०,८७०

६० **विद्यार्थि मूल्याढ्कन तथा ग्रेड निर्धारण**

विद्यालय शिक्षाका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ को मार्गनिर्देशन बमोजिम विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा लेटर ग्रेडिङको प्रक्रिया निर्धारण गरी विद्यालय तहको मूल्याङ्कन र प्रमाणीकरणमा सान्दर्भिकता, पारदर्शिता, वस्तुनिष्ठता र विश्वसनियता कायम गर्न वाञ्छनीय

भएकाले शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १९२ को (ङ) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले लेटर ग्रेडिङ निर्देशिका, २०७८ तयार गरी लागु गरेकोमा विद्यालय शिक्षाको उपलव्धीलई विभिन्न ८ प्रकारमा स्तरीकृत गरेकोमा छ । सो निर्देशिका अनुसार ३५ प्रतिशत भन्दा कम उपलव्धी हाँसिल गरेको विद्यार्थिलाई स्तरीकरण गर्न नमिल्ने उल्लेख छ । पालिकासँग शैक्षिक सत्र २०७९ को कक्षा ८ को परीक्षाको प्रतिफल माग गरी परीक्षण गर्दा देहाय अनुसार ८१५ विद्यार्थि मध्ये ३७८ (४६.३८%) विद्यार्थिलाई मात्र ग्रेड बृद्धि गरेको र अन्य विद्यार्थिहरुलाई ग्रेड बृद्धि नगरि सोहि कक्षामा राखेको देखियो । यसरी हेर्दा कक्षा ८ को मात्र ५३.२८% विद्यार्थीको परीक्षाको प्रतिफल निराशाजनक रहेको देखियो भने अन्य कक्षाको समेत उल्लेख्य नतिजा देखिएन । पालिकाले मातहतका विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमको साथै पठनपाठनमा विषेश पहल गर्नुपर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

क्र.सं.	**विद्यालय**	**परीक्षामा सहभागी**	**जम्मा उतिर्ण विद्यार्थि**
१	केरवानि मा.वि.	११९	६३
२	देवदह मा.वि.	७६	४३
३	जनप्रिय मा.वि.	६७	४५
४	सिता मा.वि.	७०	२५
५	खड्ग मा.वि.	३८	१०
६	प्रगति मा.वि.	५४	३७
७	सिक्टहन मा.वि.	५४	१८
८	भविश्य निर्माण मा.वि.	६८	१७
९	महामाया भवानी मा.वि.	५८	२३
१०	जनता मा.वि.	४०	२०
११	ज्ञानज्योती मा.वि.	२४	१४
१२	सरस्वती मा.वि.	२७	११
१३	युगज्योती मा.वि.	६५	३८
१४	सरस्वती आ.वि.	५	२
१५	जनता आ.वि.	१३	१
१६	शंकर आ.वि.	२३	१०
१७	कोटही आ.वि.	१४	१

जम्मा	८१५	३७८

सैद्धान्तिक बेरुजु

६१ **वालविकास कर्मचारी वितरण**

वालविकास कर्मचारी वितरणः पालिकाकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, ०७९।८० अनुसार विद्यालयको विद्यार्थि संख्याको आधारमा वालविकास कर्मचारी वितरण र समायोजन हुनुपर्ने उल्लेख छ । देहायका विद्यालयहरुमा वालविकासमा उल्लेख्य विद्यार्थि संख्या नरहेको अवस्थामा समेत वालविकास कर्मचारी संख्या बढि वितरण गरेको र पारीश्रमिक भुक्तानी समेत भएको छ । यसरी भुक्तानी दिंदा आवश्यक विद्यालयहरुमा वालविकास कर्मचारी नपुग हुने र देहाय अनुसारको विद्यार्थि कम भएकोमा बढि हुने अवस्था देखियो । अतः आवश्यकता र विद्यार्थि संख्याको आधारमा वालविकास कर्मचारी वितरण हुनुपर्ने देखिन्छ ।

सि.नं	विद्यालय	वालविकास शिक्षक	विद्यार्थी संख्या
१	सरस्वति नि.मा.वि	३ जना	१६
२	सिक्टहन मा.वि	३ जना	६५
३	जनता मा.वि	३ जना	७९
४	फूलवारी प्रा.वि	२ जना	१४
५	लक्ष्मी प्रा.वि	२ जना	२४
६	सरस्वति मा.वि	२ जना	३५
७	केरवानी मा.वि	२ जना	३६

सैद्धान्तिक बेरुजु

६२ **प्रोत्साहन अनुदान**

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, ०७९।८० को २.७.१३.१३ अनुसार उत्कृष्ट सिकाइ उपलब्धि भएका विद्यालयलाई सिकाइ सुदृढीकरण तथा विद्यालयलाई कार्यसम्पादनमा आधारित अनुदान रकम सम्वन्धीत स्थानीय तहले उत्कृष्ट विद्यालय छनौट गरी अनुदान उपलब्ध गराउने उल्लेख छ । सो प्रयोजनका लागि विद्यालय छनोट गर्दा कक्षा ८, कक्षा १० र कक्षा १२ को परीक्षा नतिजा, शिक्षक उपस्थिति विद्यार्थी सङ्ख्या, सिकाइ उपलब्धि विद्यार्थी कक्षा छाडने दोहोर्याउने दर विद्यलय बाहिरका बालबालिकाको सङ्ख्यात्मक अवस्था जस्ता आधारमा कम्तीमा १०० पूर्णाङ्क रहने गरी मापदण्ड निर्धारण गर्ने र सो मापदण्ड विद्यालयमा उपलब्ध गराई यस प्रकृतिको अनुदान प्राप्तिका लागि प्रस्ताव पेस गर्न लगाउने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले विद्यालयले पेस गरेको प्रस्तावको मूल्याङ्कन गरी स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रमको परिधिभित्र रही स्थानीय तहभित्रका उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने सफल एउटा विद्यालयलाई एकमुष्ठ रू. २ लाख प्रोत्साहन स्वरूप अनुदान रकम अनुदान उपलब्ध गराउने तथा विद्यालयले स्वीकृत प्रस्ताव अनुसारका क्रियाकलाप सञ्चालन गरी सोको आवधिक प्रगति प्रतिवेदन स्थानीय तह र शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रमा

नियमित रूपमा पठाउने तथा स्थानीय तहले प्रस्तावअनुसार अनुदान रकमको उपयोगको अवस्थाका सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्ने उल्लेख छ । पालिकाले निर्देशिकाको व्यवस्था अनुसारको प्रस्तावका आधारमा बढी अंक प्राप्त गर्ने विद्यालयलाई अनुदान उपलव्ध गराउनुपर्नेमा विद्यालयबाट प्रास्ताव नमागी सोझै भविश्य निर्माण मा.वि.लाई गो.भौ.१८४।०८०।३।१८ बाट रु.५०००००।—निकासा दिएको तथा सोको अनुगमन प्रतिवेदन समेत पेश गरेको छैन । यसरी निर्देशिकाको प्रतिकूल निकासा दिएको रकम नियमसम्मत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	५,००,०००

६३ विद्यालयलाई गाडि खरीद अनुदान

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५)मा सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टी गर्ने बिल भरपाई प्रमाण र कागजात संलग्न गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकालेसिता मा.विलाई गाडि खरिदको लागि जनाई गो.भौ.१३५३।०८०।३।२४ बाट रु.५०००००।—निकासा दिएको छ । तर सो विद्यालयले लेखापरीक्षण अवधीसम्म पनि गाडि खरीद गरी विल।भरपाई पेश गरेको छैन । पालिकाको उदेश्य अनुसार गाडी खरीद गरी विद्यालयको गुणस्तरमा अभिवृद्धि गर्नेतर्फ विद्यालयले ध्यान दिनुपर्ने तथा विल विजक एवं जिन्सी दाखिला पेश हुने, रु.

प्रमाण पेश नगरेको	५,००,०००

६४ शिकाई निरन्तरता

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, ०७९।८० को २.७.१३.४९ कोभिड-१९ बाट पुगेको शैक्षिक क्षतिको परिपूरण तथा अन्य विपदको समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि राष्ट्रिय स्तरमा तयार हुने सिकाई क्षति परिपूरण योजनामा उल्लेखित कार्यक्रम समावेश गरी स्थानीय स्तरको योजना निर्माण गर्ने, कोभिड-१९ बाट विद्यार्थि सिकाईमा भएको क्षतिको अवस्था पहिचान गर्न शिक्षकहरुलाई सिकाइको प्रबन्ध गर्ने, कोभिड १९ बाट पुगेको शैक्षिक क्षतिको परिपूरण गर्ने तथा अन्य विपका कारण हुने निरन्तरताका लागि अतिरिक्त सिकाइ, उपचारात्मक कक्षा सञ्चालन, विपदको समयमा सिकाइ निरन्तरतका लागि अस्थायी सिकाइ सहजीकरण केन्द्र, गृह विद्यालय सल्वालन तथा घरदैलो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, केन्द्रबाट विकास भएका तथा स्वीकृत श्रव्यदृश्यपाठ प्रसारणका लागि स्थानीय टेलिभिजन च्यानल तथा एक एम रेडियोमार्फत प्रसारणको व्यवस्था मिलाउने लगायतको कार्यगर्ने गरी पालिकालाई वजेटको व्यवस्थापन गरेको पाईन्छ । तर पालिकाले आफुले नै कार्यक्रम संचालन नगरी बर्षान्तमा के कति जना सहभागीलाई तालिम दिने हो र TOR के हो सो समेत उल्लेख नगरी २०८०।३।११ मा हेटौडा लिंङ्केज टेक्निकल एकेडेमी प्रा.ली.सँग तालिम प्रदान गर्ने उल्लेख गरी रु.४९७५८४।२० मा सम्झौता गरेको पाईयो । सो फर्मले विभीन्न २५ जना शिक्षकहरुलाई २०८०।३।१२ देखी ३।१४ सम्म गरी ३ दिनको तालीम प्रदान गरेको जनाई खर्च दावी गरेको र सोहि आधारमा पालिकाले गो.भौ.२०४।०८०।३।२२ बाट रु.४९७५८४।—भुक्तानी दिएको छ । यसरी पालिका आफैले आवश्यकताको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेमा सहभागी संख्या समेत नखुलाई बर्षान्तमा तालिम संचालनको जिम्मा अन्य निकायलाई दिंदा ३ दिनको तालिममा प्रति सहभागी लागत रकम रु.१९९०३।९६ पर्न गएको छ । यस्तो खर्च रकम प्रतिश्पर्धी, गुणस्तरीय तथा मितव्ययी समेत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	४,९७,५८४

६५ वालविकास शिक्षक तालिम

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ ले खरिद कार्यलाई अझ बढी खुला, पारदर्शी, प्रतिश्पर्धी, वस्तुनिष्ठ, विश्वसनिय र मितव्ययी बनाउन विभिन्न प्रावधानको व्यवस्था गरेको छ । पालिकालाई प्रदेश सरकारबाट वाल शिक्षा शिक्षकलाई लागि तालिम

प्रदान गर्ने प्रयोजनको लागि वजेट विनियोजन भएकोमा पालिकाले शिक्षकहरूलाई सम्वन्धीत बिषयको विज्ञसँगको साझेदारीमा तालिम प्रदान गर्नुपर्ने देखिन्छ । तर पालिकाले स्थानियस्तरको फर्मबाट दरभाउपत्र नलिई जिल्ला भन्दा वाहिरका (हेटौडा, मकवानपुरका) विभिन्न तिन फर्मबाट दरभाउपत्र माग गरी सबैभन्दा कम कवोल गरेको फर्म, हेटौडा लिंकेज टेक्निकल एकेडेमी प्रा.ली.लाई तालिम संचालनको कार्य दिएको जनाएको पाईयो । सो फर्मले विभीन्न २५ जना शिक्षकहरुलाई ३ दिनको तालीम प्रदान गरेको जनाई खर्च दावी गरेको र सोहि आधारमा पालिकाले गो.भौ.३।०७९।१२।१७ बाट रु.३५००००।—र पालिका चालु शर्षकबाट गो.भौ.७३१।०७९।१२।१० बाट रु.१४७५८४।— गरी जम्मा रु.४९७५८४।२० भुक्तानी दिएको छ । यसरी पालिका आफैले आवश्यकताको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेमा सहभागी संख्या समेत नखुलाई बर्षान्तमा तालिम संचालनको जिम्मा अन्य निकायलाई दिंदा तालिममा प्रति सहभागी लागत रकम रु.२००००।-पर्न गएको छ । यस्तो खर्च रकम प्रतिश्पर्धी, गुणस्तरीय तथा मितव्ययी समेत नदेखिएको, रु.

अनियमित भएको	४,९७,५८४

६६ **क्याम्पसलाई अनुदान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(ज) मा स्थानीय तहले आधारभुत र माध्यामिक विद्यालयको शिक्षा क्षेत्रमा कार्यहरु गर्न सक्ने उल्लेख छ ।तर पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर देहाय बमोजिमका मितिमा क्याम्पसको नाममा अनुदान रकम निकासा दिएको छ । पालिकाले ऐनले तोकेको क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिर खर्च गरेको तथा क्याम्पसको कार्यसंचालनको लागि निकासा दिएको रकम अनियमित देखिएको रु.

गोभौनं।मिति	**क्याम्पसको नाम**	**विवरण**	**रकम**
२६८।२०७९।८।२४	देवदह आदर्श वहुमुखी क्याम्पसलाई अनुदान	बस खरिदको लागि अनुदान	४५००००
जम्मा			**४५००००**

अनियमित भएको	४,५०,०००

६७ **बैठक भत्ता**

कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को बुँदा ७.१.१ मा बैठक भत्ताको मापदण्ड अन्तर्गत बैठकको विषयवस्तु र सोको गम्भिरताको एकिन हुनुपर्ने, बैठक कार्यालय समय अघि वा पछि सम्पन्न भएको हुनु पर्ने, एउटै निकाय र अन्तर्गतका पदाधिकारी/कर्मचारी मात्र बस्ने बैठकमा भत्ता प्रदान नगर्ने र बैठकमा आमन्त्रित सदस्यका रूपमा थप व्यक्तिहरू राख्न नपाइने तर विशेषज्ञ सेवा आवश्यक परेको अवस्थामा बढीमा ३ जनासम्म मात्र आमन्त्रित सदस्यलाई भत्ता प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ । साथै लम्बिनी प्रदेश सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड, कार्यविधि र मितव्ययिता सम्बन्धी मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका २०७५ मा समेत कानून बमोजिम गठित समिति वा कार्यदलको बैठकका लागि मात्र भत्ता प्रदान गरिने व्यवस्था रहेको छ । नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा कार्यालयले विभिन्न भौचर र मितिबाट बाट पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई बैठक भत्ता भुक्तानी गर्दा निर्देशिकाले तोकेको भन्दा बढी आमन्त्रित राखी रु.५८३०००।-भुक्तानी गरेको, बैठकको विषयवस्तु र सोको गम्भिरताको एकिन नभएको पाइयो। पालिकाले आन्तरिक आय समेतलाई ध्यानमा राखी यस्तो खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६८ **नगर प्रमुख सम्वोधित कार्यक्रम**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(ज) मा स्थानीय तहले आधारभुत र माध्यामिक विद्यालयको शिक्षा क्षेत्रमा कार्यहरु गर्नसक्ने उल्लेख छ । पालिकाले देवदह आदर्श बहुमुखी क्याम्पसको नाममा नगर प्रमुख सम्बोधित कार्यक्रम खर्च शिर्षकबाट कार्यपालिकाको मिति २०७९।०७।२२ को निर्णय बमोजिम रु.२४००००।-भुक्तानी दिएको पाईएकोले सो खर्च रकम नियमसंगत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	२,४०,०००

६९ **भ्रमण प्रतिबेदन संलग्न नभएको**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम १८ मा भ्रमणमा खटिने कर्मचारी वा पदाधिकारीले भ्रमण समाप्त भएपछि नियमानुसार पाउने दैनिक भ्रमण भत्ता र भ्रमण खर्चको बिल भरी भ्रमण प्रतिबेदन साथ आवश्यक बिल भरपाई सम्बन्धित कागजात कार्यालयमा पेश गरेपश्चात भुक्तानी दिने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुको दैनिक भ्रमण भत्ता भुक्तानी गर्दा भ्रमण प्रतिबेदन संलग्न नराखी भुक्तानी गरेको पाइएकोले सो भ्रमण कुन प्रयोजनको लागि भएको हो सो,उपलब्धी के भयो एकिन हुन नसकेकोले नियमानुसार भ्रमण प्रतिबेदन संलग्न गरीमात्र रकम भुक्तानी गर्नेतर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७० **कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन वापतको भत्ता**

निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा २४क. मा निजामती कर्मचारीहरुको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको७ दिनभित्र भित्र सुपरीबेक्षण पुनरावलोकन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको आ.ब २०७९।८० को कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्दा संलग्न जिल्ला समन्वय समितिको कर्मचारीलाई समेत पुनरावलोकन समितिमा रही मूल्याङ्कन गरेवापत रु.१३७५००।— खर्च लेखेको छ। सो खर्चको आधार प्रमाण बेगर भुक्तानी भएको रकम अनियमित देखिएको रकम रू.

अनियमित भएको	१,३७,५००

७१ **कार्यालय संचालन खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३० मा ऐन बमोजिम राख्नुपर्ने लेखा ठीकसंग नराखेको कारणबाट कुनै हानी नोक्सानी भएमा त्यसरी हानी नोक्सानी भएको रकम जिम्मेवार व्यक्तिबाट असुल गर्ने व्यवस्था छ । धारा, पानी, टेलीफोन, विजुली जस्ता कार्यालय सञ्चालन खर्चहरु तोकिएको अवधिमा छुट समेत प्राप्त गर्न सक्ने अवधिमा भुक्तानी गर्नुपर्ने हुन्छ । लेखापरीक्षको क्रममा परीक्षण गर्दा विद्युत महशुल ढिला भुक्तानी गरी जरिवाना समेत भुक्तानी गरी कार्यालयको दायित्व थप गरेको देखियो । समयमा महशुल बुझाउन नसक्दा जरिवाना सहित भुक्तानी गरेकोले अनियमित भएको रु.

क्र.सं.	गो.भौ.नं । मिति	विवरण	विल रकम	जरिवाना रकम
१	८१७।२०८०।१।६	विद्युत महशुल भुक्तानी	१९२०००	४८०००
२	१०११।२०८०।२।२९	विद्युत महशुल भुक्तानी	२११०७३	५२७६८

३	९६२।२०८०।२।११	सिक्टन स्वास्थ्य चौकीको विद्युत महशुल भुक्तानी	३२०११	८००२
४	९६२।२०८०।२।११	आधारभूत स्वास्थ्य चौकीको विद्युत महशुल भुक्तानी	४५९७	११४९
५	९६२।२०८०।२।११	आधारभूत स्वास्थ्य चौकीको विद्युत महशुल भुक्तानी	५४८०	१३७०
६	९६२।२०८०।२।११	देवदह स्वास्थ्य चौकीको विद्युत महशुल भुक्तानी	२१२७१	५३१७
७	९६२।२०८०।२।११	देवदह स्वास्थ्य चौकीको विद्युत महशुल भुक्तानी	११०२८	११०२
८	९६२।२०८०।२।११	शहरी स्वास्थ्य चौकीको विद्युत महशुल भुक्तानी	४१५४	१०३८
९	९६२।२०८०।२।११	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ	७९७४	१९९३
	जम्मा			**१२०७३९**

अनियमित भएको	१,२०,७३९

७२ **भुक्तानीमा कर**

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८८ र ८९ मा भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहायका भुक्तानीमा नियमानुसार लाग्ने रु. १०९२०४।- अग्रिम कर कट्टी गरेको छैन । तसर्थ उक्त कर असुल हुनुपर्ने रु.

गोभौनं./मिति	**विवरण**	**भुक्तानी रकम**	**करको दर**	**कर रकम**
८२६।२०८०।१।६	महिला विकास तालिममा प्रशिक्षक, संयोजक, सहयोगी भत्ता भुक्तानी	३२०००	१५%	४८००
८४०।२०८०।१।७	वडाध्यक्ष कप भलिवल प्रतियोगितामा पुरस्कार रकम भुक्तानी	१०९९९९	२५%	२७४९९.७५
८६०।२०८०।१।१०	दोश्रो देवदह अन्तरपालिका कर्मचारीस्तरीय फुटवल प्रतियोगितामा पुरस्कार रकम भुक्तानी	९६०००	२५%	२४०००

१००६।२०८०।२।२४	महिलाहरूका लागि आधारभूत सिलाई कटाई तालिममा सहभागी खाजा खर्च भुक्तानीमा १% मात्र कर कट्टी गरिएको	१३४८५०	१४%	१८८७९
१०१५।२०८०।२।२९	किशोर किशोरीहरुका लागि प्रजनन स्वास्थ्य सचेतना तालिममा प्रशिक्षक, प्रतिवेदन, संयोजक भत्ता भुक्तानी	४३५००	१५%	६५२५
१२३१।२०८०।३।२१	वडाध्यक्ष कप फुटबल प्रतियोगितामा पुरस्कार रकम भुक्तानी	११००००	२५%	२७५००
जम्मा				**१०९२०४**

असुल गर्नुपर्ने	१,०९,२०३.७५

७३ **शीर्षक फरक पारी खर्च**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तदायि ऐन २०७६ को दफा १८ मा स्वीकृत बजेट बमोजिम खर्च गर्ने व्यवस्था गरेको छ। साथै एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ (दोस्रो परिमार्जन) अनुसार कार्यालयले सम्बन्धित खर्च शीर्षकमा मात्र खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। कार्यालयले निम्नानुसारको खर्च गरेकोमा जुन शिर्षकवाट खर्च लेख्नुपर्ने हो सो नगरी फरक शिर्षकवाट खर्च लेखि भुक्तानी गरेको देखिन्छ । यसरी नियम विपरीत खर्च लेखी भुक्तानी गरेकोले अनियमित भएको रु.

गो.भौ.नं./मिति	**खर्चको विवरण**	**हुनुपर्ने खर्च शिर्षक**	**भएको खर्च शिर्षक**	**भुक्तानी रकम**
८८३।२०८०।१।२०	इन्धन खर्च	इन्धन (२२२१२)	सरसफाई सेवा शुल्क (२२४१४)	३१८७२८
११४४।२०८०।०३।१८	सवारी साधन मर्मत	सवारी साधन मर्मत खर्च (२२२१३)	सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार भाडा (२८१४३)	११६३७५
१३१९।२०८०।३।२३	Duplex Card Printer मेशिन खरिद	कार्यक्रम खर्च (२२५२२)	मेशिनरी तथा औजार (३११२२)	२०५६६०
१३२१।२०८०।३।२३	फर्निचर खरिद	कार्यक्रम खर्च (२२५२२)	फर्निचर एण्ड फिक्चर्स (३१११५)	३३५८००
१३१५।२०८०।३।२३	सफ्टवेयर खरिद तथा जडान	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च (२२४१२)	कम्प्यूटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरिद खर्च (३११३२)	४५२०००
जम्मा				**१४२८५६३**

अनियमित भएको	१४,२८,५६३

७४ सोझै खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) मा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी टुक्रा—टुक्रा पारी खरिद गर्नु हुदैन भन्ने व्यवस्था रहेको छ भने सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ८४(१) मा रु.२० लाख रुपैयाँसम्म लागत अनुमान भएको निर्माण वा अन्य सेवा सिलबन्दी दरभाउपत्र आव्हान गरी खरिद गर्न सकिने, नियम ८५(१) मा रु.१० लाख रुपैयाँसम्म लागत अनुमान भएको मालसामान सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ भने नियम ८५(१ख) मा एक आर्थिक वर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी सीमाभन्दा बढी रकमको वा एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट एकपटकभन्दा बढी सोझै खरिद गर्न नपाउने व्यवस्था रहेको छ । कार्यालयले रु.१८९३८१५।-मूल्य बराबरको विभिन्न मालसामान खरिद गर्दा ऐन नियमको व्यवस्था पालना नगरी प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी सोझै खरिद गरेको देखिएको छ । पालिकाले नियमावलीको उपरोक्त प्रावधान अनुसारको खरीद गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।नमुना परीक्षण गर्दा सोझै खरिद गरिएका केही उदाहरण निम्न छन्

भौचर नं/ मिति	विवरण	फर्मकोनाम	भुक्तानीरकम
११५४।२०८०।३।१८	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खरिद	आइडिया डिजाइनर्स एण्ड अफसेट प्रेस	२५०६९०
११५५।२०८०।३।१८	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खरिद	दुर्गा प्रिन्टिङ तथा स्टेश्नरी	२५७९२२
५९७।२०८०।११।१८	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खरिद	शिरिष डिजाइनर्स अफसेट प्रेस	८४३३६२
१३२२।२०८०।३।२३	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खरिद	ब्राभो लिंक प्रा लि	५४१८४१
जम्मा			**१८९३८१५**

सैद्धान्तिक बेरुजु

७५ वितरणमुखी खर्च

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले नगरपालिका पूँजिगत शिर्षकबाट २४२२ थान कम्पोष्ट बिन खरिद गरी समृद्ध देश निर्माण प्रा.लि.लाई रु. ४३७०७५४।भुक्तानी दिएको छ। खरिद गरेको सामाग्री पालिकाले वडाहरुमा वितरणको लागि पठाएकोमा वितरण गरेको ठाडो पर्पाई विवरण पेश भएतापनि प्रमाणित भरपाई पेश भएको छैन। कार्यविधि वेगर वितरणमुखी कार्यक्रममा खर्च गर्दा सोबाट पालिकालाई प्रतिफल प्राप्त हुने देखिदैन । तसर्थ यस्तो खर्च वास्तविकता र आवश्यकतामा आधारित गरी पारदर्शी तवरले गर्नुपर्दछ । वितरणमुखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्नुपदर्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७६ **तरकारी पकेट निरन्तरता कार्यक्रम**

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल, २०७७ को परिच्छेद–४ को ४.१.४ मा पकेट विकास कार्यक्रममा सहभागि हुनको लागि नियमानुसार दर्ता भएका कृषक समुह वा उपभोक्ता समितिहरुबाट प्राप्त निवेदनहरु मध्येबाट अनूसूचि ९ मा उल्लेखित मापदण्ड पुरा गरेका मध्येबाट प्राथमिकताको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । साथै पकेट विकास कार्यक्रममा सहभागि हुनको लागि पहाडमा खाद्यान्न वालीको लागि न्यूनतम २० हेक्टर, आलु तरकारी वालीको लागि ७ र फलफूलको लागि ७ हेक्टर हुनुपर्ने उल्लेख छ । पालीकालाई यस बर्ष तरकारी विकास कार्यक्रम निरन्तरताको लागि रु.६०००००।–रकम विनियोजन भएकोमा सो सम्वन्धी विवरण निम्नानुसार छन् ।

७६.१ म्यानुअलको परिच्छेद–४ को ४.१.४ मा पकेट विकास कार्यक्रममा सहभागि हुनको लागि नियमानुसार दर्ता भएका कृषक समुह वा उपभोक्ता समितिहरुबाट प्राप्त निवेदनहरु मध्येबाट अनूसूचि ९ मा उल्लेखित मापदण्ड पुरा गरेका मध्येबाट प्राथमिकताको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने तथा निरन्तरता कार्यक्रमको लागि गत बर्षको कार्य प्रगतिको आधारमा निरन्तरता दिने नदिने सम्वन्धि निर्णय गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम निरन्तरताको लागि प्रस्ताव माग गरी सोको आधारमा कार्यप्रगतीको आधारमा कार्यपालिकाबाट निर्णय गरि सम्झौता अनुसारको रकम निकासा दिनुपर्नेमा सोझै रोहिणि कृषक समुह, वडा नं-११ लाई गो.भौ.२०।०८०।३।२१ बाट रु.५८७९१८।–भुक्तानी दिएको छ । अतः पालिकाले निरन्तरताको लागि प्रस्ताव माग गरी गत बिगतको कार्यप्रगतीको आधारमा निरन्तरता कार्यक्रमको निर्णय गरी खर्च गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७६.२ संस्थाले सम्झौता वमोजिमको कार्य सम्पन्न जनाई पेश गरेको कागजातमा पावर विडार रु.२६४५००।–को १ वटा, मिनि टिलर रु.१८९७८०।–को २ वटा, मिनि टिलर (९Hp) रु.८९९५०।–को १ वटा, र पानी तान्ने पम्प रु.४१८१०।–को १ वटा लगायतको सामानहरू खरीद गरी वितरण गरेको भरपाई पेश गरेको छ । तर सो समुहले खरीद सामाग्री क-कसलाई गत बर्ष वितरण गरेको र क-कसलाई यस बर्षको निरन्तरता बजेटबाट दिने हो सो सम्वन्धमा निर्णय गर्ने गरेको छेन । पालिकाले अनुदान रकमको सहि सदुपयोग र पारदर्शि वितरण सम्वन्धमा समेत अनुगमन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७७ **कृषि कार्यक्रम**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ मा बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले तोकिए बमोजिमको प्रगति कार्यक्रम गर्नुपर्ने उल्लेख छ । साथै अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्था ऐन, २०७४ को दफा १० मा नेपाल सरकारले प्रदेश सरकार तथा स्थानिय तहलाई अनुदान दिन सक्ने र त्यस्तो अनुदानको रकम निर्धारीत कार्यमा मात्रै खर्च गर्न पाउने उल्लेख छ । पालिकालाई यस बर्ष कृषि कार्यक्रम तर्फ प्राप्त वजेट मध्ये देहाय अनुसारको कार्यक्रमहरु नगरी रकम फ्रिज गरेको छ । बार्षिक रुपमा विनियोजित रकम समयमा र तोकिएको कार्यक्रममा खर्च नगर्दा लक्षित उपलव्धि हाँसिल नहुने हुँदा तोकिए अनुसारको कार्यक्रम गर्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

सि.नं	कार्यक्रम	रकम रु.
1.	नयाँ धानबाली पकेट विकास कार्यक्रम सञ्चालन	१२०००००।-

2.	माछा पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता	६०००००।-
3.	कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्यांक अध्यावधिक कार्यक्रम	१०००००।-
4.	लम्पी स्किन रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	१०००००।-
5.	पोषण संवेदनशील	१५००००।-
जम्मा		**२१५००००।-**

सैद्धान्तिक बेरुजु

७८ **कृतिम गर्भाधान**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायीत्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९(५) मा सार्वजनिक निकायले यस नियमावली बमोजिम खर्च गर्दा खर्चका विल भरपाई राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कृतिम गर्भाधारण मिसन कार्यक्रम अन्तर्गत नाईट्रोजन लगायतका विभिन्न औषधि खरीद, खाजा भर्च र ढुवानी लगायतको कार्य गरेको जनाई विभिन्न मिति र गो.भौ.बाट रु.३०००००।-खर्च देखाएको छ । पालीकाको बार्षिक विवरण परीक्षण गर्दा यस बर्षको कृतिम गर्भाधान सेवा ८४१० गाईमा, ६४९० भैंसिमा, ३०९ बाखामा गरी १५२०९ सेवा उपलव्ध गराएकोमा गाईमा ४७९३, भैसीमा ३११५ तथा बाखामा १२५ केश सफल भएको तथ्याङ्क उपलव्ध गराएको छ । पालिकाले कृषकहरुलाई आर्थिक बर्षभर प्रदान गर्ने सेवामा अझै सुधार हुनुपर्ने तथा तथ्याङ्क अद्यावधिक हुनुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७९ **म. ले. प. फारामले तोके बमोजिमकोआन्तरिक नियन्त्रण पद्दति**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ मा भ्रमणमा खटिने पदाधिकारीहरुको भ्रमण अभिलेख तयार गर्नुपर्ने, भ्रमण प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । त्यस्तै कार्यालयले कर्मचारीहरुको भ्रमण स्वीकृत गरी खर्च गर्दा औपचारिक भ्रमण प्रतिवेदन तयार गरी भ्रमण अभिलेख तयार गरेतापनि निम्नानुसारको म.ले.प फारामहरुको प्रयोग गरी विवरण अद्यावधिक गरेको छैन ।

¬ म. ले. प. फाराम ९०७ बमोजिम भ्रमण गरेका सबै कर्मचारीका लागि दैनिक कार्यसम्पादन विवरण (TIME SHEET) नराखेको,

¬ म. ले. प. फाराम ९०८ बमोजिम भ्रमण गरेका सबै कर्मचारीका लागि भ्रमण अभिलेख नराखेको,

¬ म. ले. प. फाराम ९०९ बमोजिम भ्रमण प्रतिवेदन नराखेको

अतः कार्यालयले भ्रमण खर्चमा आन्तरिक नियन्त्रण हुने गरी उपरोक्तानुसारका स्वीकृत म.ले.प फारामहरुको प्रयोग गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८० **बेरुजु लगत**

पालिकाले स्वीकृत म.ले.प. फारामहरुको प्रयोग गरी विवरण अद्यावधिक गरी स्रेस्ता राख्नुपर्दछ । निम्नानुसार बेरुजु लगतका लागि स्वीकृत भएका म.ले.प फारामको व्यवस्था गरेको पाईएन ।

¬ म. ले. प. फाराम, ८०१ बेरुजु लगत नराखेको,

¬ .ले. प. फाराम ८०२, बेरुजुको कार्यालयगत प्रतिवेदन तयार नगरेको,

¬ म. ले. प. फाराम ८०५, सम्परीक्षण गोश्वारा अभिलेख नराखेको,

अतः स्वीकृत म.ले.प फारामहरुको प्रयोग गरी स्रेस्ता अद्यावधिक गर्ने तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८१ **वन पैदावार आय असूल नभएको**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६२ -ख_ मा आफ्नो क्षेत्रभित्रको सामुदायीक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावर विक्री तथा उपयोग सम्वन्धी आफ्नो कार्ययोजना बनाई स्थानीय तहबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने तथा वन पैदावरको विक्री वापत प्राप्त हुने रकमको १० प्रतिशत रकम सम्वन्धित स्थानीयतहको संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालीकामा आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको वन पैदावरको आम्दानी संचित कोषमा दाखिला भएको देखिएन। अतः पालीकाले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको सामुदायीक वन उपभोक्ता समितिले गरेको वन पैदावरको विक्रिको तथ्याङ्क डिभिजन वन कार्यालयबाट लिई वन पैदावरको विक्री वापत प्राप्त गरेको रकम यकिन गरी असूल गर्नेतर्फ पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८२ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २(१) बमोजिम सुचीमा समावेश भएकाहरुलाई प्राथमिकिकरण गरी कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा, कार्यालयले बेरोजगारको प्रथमिकिकरण गर्ने सूचकहरु तय नगरेको कारण पर्न आएका वेरोजगारी निवेदनलाई छानविन गरी वेरोजागारको तथ्याङ्क एकिन गर्न सकेको देखिएन । कामका लागी रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि निर्देशिकामा उल्लेखित व्यवस्थाहरुको पालना नगरी योजनाको छनौट अगावै औजार खरिद भएको, खरिद भएको औजारहरुको जिन्सी दाखिला नभएको, पूर्वाधार एवम् अन्य विकास निर्माणका लागि अधिकाँश योजना छनौट नभई, अनुत्पादक योजना छनौट भएका देखिन्छन् । साथै श्रमिकको संख्या पनि अत्याधिक रहेकोले कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप लक्ष्य हाँसिल गर्ने गरी कार्यान्वयन भएको पाईएन । यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहभित्रका वडाहरुमा नहर निर्माण, सडक मर्मत, पर्खाल निर्माण, खेल मैदान निर्माण लगायतका ५ वटा कार्यक्रम सञ्चालन गरी ४२ जनालाई र औषतमा ९८ दिन मात्र रोजगारी उपलव्ध गराई प्रशासनिक खर्च रु.१४०२१८४।—तथा ज्यामी ज्यालामा रु.२४१३०१४।—गरी जम्मा रु.३८१५१९८।-खर्च लेखेको छ । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना भएको देखिंदैन । रोजगारी सृजना सहित स्थानीय तहमा भौतिक पूर्वाधार विकास तथा स्वरोजगारी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने प्रमुख लक्ष्य रहेको उक्त कार्यक्रममा रोजगारमुखी योजना कार्यान्वयन गर्दा बजेट, बेरोजगारीको संख्या र सम्भाव्य योजना समेत मिल्ने गरी कार्यक्रम

छनौट एवं स्वीकृत गरेर कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेमा सो वेगर देहायका वडाहरुमा उल्लेखित योजनाहरु सम्पन्न गरेको जनाएको छ । वेरोजगार पहिचान तथा सोको सूचि तयार गरी कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप बेरोजगारी व्यक्तिहरुलाई पर्याप्त रोजगार सृजना गर्दै दिगो र उच्च प्रतिफल प्राप्त हुने योजनामा कार्यक्रम केन्द्रित हुनु पर्दछ ।

क्र.सं.	वडा नं.	आयोजनाको नाम	रोजगारी संख्या	रकम रु.
	१	लक्ष्मीटोल देखि भवरावारीसम्म नाली निर्माण	१० जना	५७७०००
	२	पेटवनिया नालि निर्माण	५ जना	२८२७३०
	२	हजारीया टोल-बुद्धनगर नालि निर्मान र मर्मत	९ जना	५१९३००
	३	दुई मुहान-संगमटोल शिवमन्दिर नालि निर्माण र मर्मत	९ जना	५१९३००
	११	रेहरा देखि भुतहवासम्म बाटो मर्मत	९ जना	५१४६४८
जम्मा			४२	२४१३०१४।-

८२.१ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ को दफा १२ मा स्थानिय तह भित्रका बेरोजगार व्यक्तिहरु तथा रोजगारदाताहरुको तथ्याङ्क संकलन र अद्यावधिक गर्ने र स्थानिय तहको वजेट तथा कार्यक्रमबाट रोजगारमूलक आयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने कार्य स्थानिय तहको हुने उल्लेख छ । त्यस्तै दफा १८ मा रोजगारदाताले प्रत्येक बर्षको चैत्र मसान्त भित्रको म्याद तोकि वेरोजगारहरुको लगत संकलन गर्नुपर्ने र लाभग्राहि परीचयपत्र वितरण गर्नुपर्ने उल्लेख छ । तर पालिकाले निर्देशिकाले तोकेको व्यवस्थाको पालना गरेको पाईएन । सो सम्वन्धमा सुधार हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८२.२ निर्देशिकाको दफा ८६ मा लक्षित वर्गको लागि विषेष व्यवस्था गरेको, दफा ८७ मा सो कार्यक्रम अन्तर्गत श्रमिकलाई काममा खटाउदा रोजगारदाताले दुर्घटना विमा गरी खटाउनुपर्ने र सो विमामा चालिस प्रतिशत श्रमिकको तर्फबाट व्यहोर्ने उल्लेख छ । दफा ७८ मा सम्वन्धित गाउँपालिका तथा नगर कार्यपालिकाले आ-आफ्नो क्षेत्र भित्रका कार्यक्रम सम्वन्धमा लाभग्राहि समेतको संलग्नतामा बर्षको कम्तिमा एक पटक सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गर्नुपर्ने उल्लेख छ । तर पालिकाले सोको कार्यान्यवन गरेको नपाईएकोले तत्सम्वन्धमा सुधार हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८२.३ पालिकाले कार्यान्वयन गर्ने योजनाहरू बार्षिक वजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयनमा लैजानुपर्ने तथा वडाहरूको आवश्यकताको आधारमा योजना छनौट गर्नुपर्ने देखिन्छ । तर पालिकाले यस बर्ष कार्यान्वयन गरेका पाँच योजनाहरू वजेटमा समावेश गरेको नपाईएको तथा कार्यपालिकाको निर्णयानुसार मात्र छनौट गरेको जनाएको छ । पालिकाले योजना छनौट गर्दा सवै वडाहरुलाई छनौट गर्नुपर्नेमा रोजगारहरु सवै वडामा नभएकोले समेट्न नसकेको जनाएको भएतापनी सवै वडाहरूलाई प्राथमिकतामा राखी योजना छनौट र कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८३ लघुउद्यम कार्यक्रम

गरीवी निवारणको लागि लघु उद्यम कार्यक्रम (मेडपा) अन्तर्गत यस आर्थिक बर्षमा विभिन्न कार्यक्रमको लागि यस बर्ष रु.२७६००००।-रकम विनियोजन भएकोमा रु.१८८५१९५।-खर्च गरेको पाईयो । पालिकाले यस बर्ष विभिन्न प्राविधिक सिपमूलक तालीम संचालन गरी विभिन्न सहभागिलाई तालीम प्रदान गरि उपकरणहरु समेत वितरण गरेको छ । सो सम्वन्धमा देखिएको विवरण निम्नानुसार छन।

गरीवी निवारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ अनुसार पालिकाले गरीवी निवारणको लागि विनियोजित रकमबाट पूर्ण रुपमा कार्यक्रम संचालन गरी बार्षिक सम्पन्न कार्यक्रमहरुको प्रभावकारीता एवं तालिम पश्चातको रोजगारी सृजना सम्वन्धमा समेत पुनः अनुगमन गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी अनुदानको सहि सदुपयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ । पालिकाले यस बर्ष संचालन गरेका देहायका नियमित तालिम तथा निरन्तरताको लागि प्रदान गरेको विभिन्न ४ तालिमको सहभागि ८५ जनाको तथा स्तरोन्नती तालिम १ को सम्वन्धमा आधिकारीक रुपमा अनुगमन गरेको अवस्था छैन, सो सम्वन्धमा ध्यानदिनु पर्दछ ।

सि.नं	तालिम	तालिम अवधी	सहभागि संख्या	खर्च रकम
१	जुत्ता चप्पल बनाउने	१५ दिन	२५	२७१२९५।-
२	कपडाको झोला बनाउने	१५ दिन	५१	३३३३९०।-
३	बेमौसमी तरकारी खेती	९ दिन	९	४२७६०।-
४	चुरापोते एडभान्स सीप	७ दिन	१०	९५०५०।-

सैद्धान्तिक बेरुजु

८४ प्राकृतिक श्रोत उत्खनन कार्ययोजना

लुम्बिनी प्रदेश नदिजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५ को दफा ४ अनुसार प्रत्येक स्थानीय तहले उत्खनन र सङ्कलन गर्न हुने र नहुने क्षेत्र, नदीजन्य पदार्थ उपलब्ध हुने नदी, खोला, खोल्सी, खहरे तथा नदी उकासक्षेत्रको विवरण र उपलब्ध हुनसक्ने अनुमानित वार्षिक परिमाण, पूर्वाधार निर्माणको लागि चाहिने परिमाण र स्रोतको उपलब्धता, भण्डारण वा घाटगद्दी स्थल, बिक्री वितरणको प्रक्रिया, सङ्कलनको विधी र प्रयोग हुने मेशिनरी औजार, प्राप्त हुने अनुमानित आम्दानी लगायतका बिषयहरु समावेश गरी नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन घाटगद्दी र बिक्री वितरण सम्बन्धी कार्ययोजना बनाउनु पर्ने उल्लेख छ। कार्यालयले यस बर्ष नदिजन्य पदार्थ उत्खनन गरी रु.११२४८७००/- आय प्राप्त गरेकोमा ऐनले निर्धारण गरे बमोजिमको कार्ययोजना तयार गरेको पाइएन। समयमा नै कार्ययोजना तयार गरी वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन अनुसारको परिमाणमा नदिजन्य पदार्थको उत्खनन,घाटगद्दि र निकासी गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८५ नदीजन्य पदार्थको दर निर्धारण

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४(च) मा ढुङ्गा, गिट्टी, स्लेट, बालुवा, चुनढुङ्गा, अभ्रख र दहत्तर वहत्तरमा प्राकृतिक श्रोत करको दर र प्रक्रिया प्रदेशले निर्धारण गर्ने र गाउपालिका वा नगरपालिकाले संकलन गर्ने व्यवस्था विद्यमान थियो तर नेपाल सरकारको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको ऐन, २०७५ को ३४(३) ले उक्त दफा ६४ लाई खारेज गरेको छ। केही नेपाल ऐन संशोधन गर्न बनेको ऐन, २०७५ दफा ६२(क) ले प्राकृतिक वस्तुको विक्री वितरण गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले गर्न सक्ने र यसरी प्राप्त रकम गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको संचित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। यसरी कानूनी व्यवस्था भएको दर तोक्ने अधिकारलाई क्रमशः कानूनबाट खारेज गरी ढुङ्गा गिट्टी बालुवा उत्खनन् तथा विक्री व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ को प्रकरण ४(घ) मा गाउँसभा वा नगरसभाबाट स्वीकृत दरमा उत्खनन् र संकलनको अनुमति दिने र विक्रीको लागि ठेक्का व्यस्था मिलाउने काम गाउँपालिका वा नगरपालिकाको दायराभित्र राखेको देखिन्छ। यसरी सभाबाट दर तय गर्ने व्यवस्था भएकोमा घोडाहा दाउन्ने खोला,घोडाहा सरन खोला र रोहिणी खोला नदीको सम्बन्धमा कार्यापालिका बैठकको निर्णयानुसार नदीजन्य पदार्थको राजस्व प्रति घन फिट रु.१५ निर्धारण गरेको पाइयो। कार्यपालिकाले सिफारिस गरी सभाबाट निर्णय गर्नुपर्न विषयमा आफैले क्षेत्राधिकार बाहिर गई दर निर्धारण गर्नु कानून सम्मत भएन। यसैगरी एउटै नदीमा विभिन्न स्थानीय तहको क्षत्राधिकार पर्ने तर नदीजन्य पदार्थको दर स्थानीय पालिकाबाट तोक्दा एक आपसमा समन्वय नभई फरक फरक दरमा राजस्व उठ्ने अवस्था देखिन्छ। यसले गर्दा कुनै स्थानीय तहको आधार ठूलो बन्ने र कुनैको करको आधारमा संकुचन हुने अवस्था हुने अवस्था देखिन्छ। यसरी नदीजन्य पदार्थबाट प्राप्त राजस्व बाँडफाँडको सिद्धान्त बमोजिम प्रदेश र स्थानीय तहको Ratio ४०:६० भएकोले दर तोक्ने कार्य प्रदेशले गर्ने कानूनी व्यवस्था भएमा एकरुपता कायम हुने र कुनै स्थानीय तहको ठेक्का लाग्ने र कुनैको नलाग्ने अवस्थाको समेत अन्त्य हुने देखिन्छ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८६ नदीजन्य पदार्थको आयठेक्का

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र रहेका नदीजन्य पदार्थको विक्री वितरण गरी राजश्व आम्दानी गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । नगरपालिकाले यस वर्ष विभिन्न ५ वटा घाट क्षेत्रको ७८६५३७१.०२ घन फिट परिमाण नदीजन्य पदार्थको न्यूनतम राजश्व रू ११७९८१४६६।५० कायम गरी २०७९।१२।१९ मा बोलपत्र आह्वान गरी २ वटा घाटको मात्र राजश्व संकलन गरी रू.११२४८७००/- आम्दानी प्राप्त गरेको छ । यस सम्बन्धी अन्य व्यहोरा निम्न छन् ।

ठेक्का अन्त्यः सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा निर्माण व्यवसायी/ सप्लायर्सलर् सम्झौता बमोजिम कार्य नगरेमा अथवा ठेक्का स्वीकृत भई सम्झौता गर्न नआएमा बिडबण्ड जफत गरी कालो सूचीमा राख्नको लागि सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा लेखी पठाउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले घोडा सरन खोलाको ३३९०२१.१२ घनफिट नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् गरी न्यूनतम राजश्व रू.५०८५३१६/८० कायम गरी २०७९।१२।१९ मा बोलपत्र आह्वान गरेकोमा सबैभन्दा बढी कबोल गर्ने नेशनल कन्स्ट्रक्सन रोहिणी-४, रुपन्देहीको कबोल अंक रु.५२५५०००/- पालिकाले मिति २०८०।०२।०५ मा बोलपत्र स्वीकृत गरेकोमा उक्त फर्म नदीजन्य पदार्थ संकलन गर्न नआएकोले निजको बिडबण्ड वापत राखेको रकम रू.२९५२१२।५० जफत गरी उक्त नगरपालिकाको मिति २०८०।२।२३ को नियमानुसार सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयलाई कालोसूचीमा राख्नको लागि लेखी पठाएकोमा उक्त निर्माण व्यावसायीले उच्च अदालत बुटवलमा मिति २०८०।०६।२५ मा कारबाही हुनु नपर्ने मुद्धा दायर गरेकोले उक्त मुद्धा हालसम्म बिचाराधीन रहेको छ । उक्त निर्माण व्यवसायी सम्झौता गर्न नआएको कारणले नगरपालिकालाई

रू.५२२५०००/- राजश्व आम्दानी घटि हुन गएको छ । नगरपालिकाले नदीजन्य पदार्थबाट राजश्व संकलन गरी आन्तरिक आम्दानी वृद्धि गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८७ पेश्की बाँकी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्र्योट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवै थरिको कर्तव्य हुने उल्लेख छ । पालिकाले निम्न कर्मचारी तथा संस्थालाई दिएको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फस्यौट नभई रु.४५२८१००।- बाँकी रहेको देखिन्छ । सो मध्ये निम्नानुसारको म्याद नाघेको पेश्की रु.४३७८१००।- फस्यौंट गर्न बाँकी रहेकोले उक्त पेश्की नियमानुसार फस्यौंट गर्नुपर्ने रु.

भौ.नं.	मिति	कार्यक्रम	पेश्की लिनेको नाम	पेश्की रकम	
				म्याद बाँकी	म्याद नाघेको
१३०९	२३/०३/२०८०	राजश्व क्याम्पिङ्ग (प्रति वडा रु. १०००००/-)	फडेन्द्रप्रसाद बगाले		४१००००
१८	२४/०३/२०८०	शैक्षिक software को प्रयोग तथा व्यवस्थापन	परशुरामढकाल		२०००००
१३४७	२४/०३/२०८०	बिमा तथा नवीकरण खर्च	महाप्रभुचौधरी थारु		२००००
५१	०२/०७/२०७९	मातृतथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती, रक्तसंचार, उत्प्रेरणासेवा, न्यानो झोला र निशुल्क गर्भपतन कार्यक्रम	केरवानीस्वास्थ्य चौकी		२०००
२८६	११/०९/२०७९	निर्मितसार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	नेपालविद्युत प्राधिकरण बुटवल शाखा१		१८००००
८१	२०/०९/२०७९	मातृतथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती, रक्तसंचार, उत्प्रेरणासेवा, न्यानो झोला र निशुल्क गर्भपतन कार्यक्रम	सिक्टहनस्वास्थ्य चौकी		६६१००
२	०१/०४/२०७९	गैरआवासीय भवन निर्माण/खरिद	खरफूसकोछाना मुक्त घर निर्माण उ.स.		३५०००००
जम्मा				-	**४३७८१००**

पेश्की	४३,७८,१००

८८ **म्याद ननाघेको पेश्की**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५२ मा पेश्की रकमको विवरण तयार गरी म्याद नाघेको र म्याद ननाघेको छुट्टाछुट्टै अभिलेख राखी एकीकृत लगत तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष देहाय बमोजिमका कार्यक्रममा– निकाय व्यक्ति तथा संस्थालाई रु.३९७५०००।-पेश्की दिएको छ । पेश्कीको आर्थिक वर्षको अन्तसम्म म्याद ननाघेतापनि सोको अभिलेख व्यवस्थित गरी फस्योंट तथा गत विगतका पेश्कीको समेत एकिकृत हिसाव कायम गर्नुपर्दछ ।

मिति	**गो.भौ. नं**	**कार्यक्रम**	**पेश्की लिनेको नाम**	**पेश्की रकम**
०१/०४/२०७९	१	आवासीयभवन निर्माण/खरिद	ओमसत्यसाई/भिमज्योती/ओम इन्फ्राटेक जे.भि.	१०००००
०१/०४/२०७९	१	विद्यालय भौतिक पुर्वाधार निर्माण अनुदान	श्री सिता माध्यमिक विद्यालय १	१८०००००
०१/०४/२०७९	१	सीता मा.वि. मा बस अनुदान	श्री सिता माध्यमिक विद्यालय १	१३५००००
२१/०९/२०७९	६८	देवद हन.पा कार्यालय भवनको माथिल्लो तला थप एवम् कार्यालय परिसरमा कम्पाउण्ड वालनिर्माण	रुरु कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	४०००००
२९/०९/२०७९	७५	भलुही बुद्धचोक देखि चरङ्गे जोड्ने सडक नाली सहित कालोपत्रे वडा नं	सामर्थ कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	१०००००
२९/०९/२०७९	७६	खैरनी देखि देवदह नगरपालिका जाने सडक निर्माण वडा नं ५	सामर्थ कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	१५००००
२१/०१/२०८०	२९९	महामाया भवानि मा.वि. २ कोठा भवन निर्माण	न्यौपाने मल्टिप्रपोज प्रा.लि	७५०००
जम्मा				**३९७५०००**

सैद्धान्तिक बेरुजु

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्षः २०७९/८०

कार्यालय र स्थान: देवदह नगरपालिका, रुपन्देही , देवदह नगरपालिका , रुपन्देही

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	प्रदिप पौडेल	२०७९-५-१०	
कार्यालय प्रमुख	कृष्ण प्रसाद सापकोटा	२०८०-५-४	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	निरज पौडेल	२०७७-८-११	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरणः

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
४३८,६५३.७५	३१,६८४,९४५	८,८००,३१६	०	०	४,३७८,१००
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.					४५,३०२,०१४.७५
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्यौंट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.					३६२,९२२
संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.					०
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.					४४,९३९,०९२.७५

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		२२८४९९४००	
आम्दानी		**खर्च**	
संघीय सरकारबाट अनुदान	५०७६९०१३२	**चालु खर्च**	४९५९६३३१३
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	४२६९२५३९	**पूँजीगत खर्च**	२४६४५५४२०
राजश्व बाँडफाँट	१४५८५४६१०	**वित्तीय/अन्य व्यवस्था**	३०६६५३५१६

आन्तरिक आय	५३९९३७४५		
अन्य आय	२३९१५५७६१		
कुल आय	९८९३८६७८७	**कुल खर्च**	१०४९०७२२४९
बाँकी मौज्दात		१६८८१३९३८	

आ.व.०७९/८० को देवदह नगरपालिकाको वास्तविक आय-व्यय विवरण							
आयतर्फ				व्ययतर्फ			
सि.नं.	विवरण	रकम	रकम	सि.नं.	विवरण	रकम	रकम
१	गत वर्षको जिम्मेवारी		२२८४९९४००.०७	१	चालु खर्च		४९५९६३३१३.४९
	क. नगद						
	ख. वैंक संञ्चित कोष	२०७०८३११६.०८					
	ग. विविध कोष खाता	८०३००२.५					
	घ. बैंक मौज्दात धरौटी खाता	१५२९५०११.९९					
	ङ. विभाज्य कोष खाता	०.		२	पुजिगत खर्च		२४६४५५४२०.१७
	च)स्थानिय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष	३४३२६९.५					
	छ) कर्मचारी कल्याण कोष खाता	४४२५०००.					
	ज) कर्मचारी कल्याण कोष खाता						
	झ) महिला तथा बाल विकास कोप खाता	५५००००.					
२	राजस्व (आन्तरिक आय)		१९९८४८३५६.४४				

	क. आन्तरिक राजस्व	५३९९३७४५.७४					
	ख. राजस्व बाडँफाँड	१४५३४४७६०.७					
	ग. खर्च खाताबाट फिर्ता	५०९८५०.					
३	संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित अनुदान		५०७६९०१३२.	३	वित्तिय व्यवस्था भुक्तानी		७४६०००५१.५३
	क. वित्तिय समानिकरण अनुदान	१६१२२७५००			क. अनुदान फिर्ता	६५४९५१८८.२१	
	ख. सशर्त अनुदान चालु	२७९७२००००			ख. धरौटी फिर्ता	९१०४८६३.३२	
	ग. शशर्त अनुदान पुजिगत	५१६५००००					
	घ. विशेष अनुदान	५००००००					
	ङ. समपुरक अनुदान	१००९२६३२		४	सामाजिक सुरक्षा भत्ता संघिय अन्तर सरकारी	२२९३४४८६४.	२२९३४४८६४.
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान		४२६९२५३९.		भाषा तथा संस्कृति कार्यक्रम प्रदेश अन्तरसरकारी	२७०८६०१.	२७०८६०१.

	क. वित्तिय समानिकरण अनुदान	९८३८०००		५	मौज्दात		
	ख. सशर्त अनुदान	११०००००००			क. नगद मौज्दात		
	ग. समपुरक अनुदान	१३३५४५३९			ख. बैंक मौज्दात		१६८८१३९३८.६४
	घ. विशेष अनुदान	८५०००००			ग. संचित कोष खाता	१४९४००२२१.६५	
	ङ. अन्य अनुदान				घ. विविध कोष खाता	९४४८४७.५	
६	वित्तिय व्यवस्था प्राप्ति				ङ. कर्मचारी कल्याण कोष खाता	४४२५०००.	
	क. ऋण प्राप्ति				च. बैंक मौज्दात (धरौटी खाता)	१३१५०५९९.९९	
	ख. साँवा प्राप्ति				छ. बैंक मौज्दात (विपद प्रकोप व्य. खाता)	३४३२६९.५	
	ग. व्याज प्राप्ति				ज. बैंक मौज्दात (विभाज्य कोष खाता)	०.	
	घ. जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्ति				झ) महिला तथा बाल विकास कोष खाता	५५००००.	
	कोष आय		७१०२२९६.३२				

७	धरौटी आय	६९६०४५१.३२					
८	विपद प्रकोप व्यवस्थापन कोष						
९	विभाज्य कोषमा प्राप्त रकम						
१०	विविध कोष आय	१४१८४५.					
	कर्मचारी कल्याण कोष आय						
११	सामाजिक सुरक्षा भत्ता संघिय अन्तर सरकारी	२२९३४४८६४.	२२९३४४८६४.				
१२	भाषा तथा संस्कृति कार्यक्रम प्रदेश अन्तरसरकारी	२७०८६०१.	२७०८६०१.				
जम्मा			१२१७८८६१८८.८३	जम्मा			१२१७८८६१८८.८३

बेरूजु दफा २.२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -३

एकीकृत आ वि

सुत्रको आ वि

प्राप्ती भुक्तानी हिसाव			
विवरण		यस वर्ष रु.	गतवर्ष रु.

	टिप्पणी	बजेट	आफैले गरेको प्राप्ति/भुक्तानी	वस्तुगत/ सोझै भुक्तानी	जम्मा	आफैले गरेको प्राप्ति/भुक्तानी	वस्तुगत/ सोझै भुक्तानी	जम्मा
प्राप्ती (क+ख)		१,००,७७,८९,५७३.००	६९,९८,३०,४३०.५५		६९,९८,३०,४३०.५५	७६,३९,५४,८५८.८५		७६,३९,५४,८५८.८५
क. प्राप्ति (संचितको षमा आम्दानी बाँधिने)		१,००,३३,०८,९४९.००	६८,४२,२५,९८९.२३	०	६८,४२,२५,९८९.२३	७५,३१,६७,३५६.९६	०	७५,३१,६७,३५६.९६
११००० कर	११	१७,७४,२३,०००.००	१४,३४,०६,४८५.३९	०	१४,३४,०६,४८५.३९	२१,५६,४१,९८८.५८	०	२१,५६,४१,९८८.५८
१३००० अनुदान		५८,१८,७१,०००.००	४८,४८,८७,४८२.७९	०	४८,४८,८७,४८२.७९	४७,५३,९८,९१४.२३	०	४७,५३,९८,९१४.२३
संघीय सरकार	१२	५३,२५,३३,०००.००	४५,७८,४५,८८४.७९	०	४५,७८,४५,८८४.७९	४३,११,१८,६६४.२३	०	४३,११,१८,६६४.२३
प्रदेश सरकार	१२	४,९३,३८,०००.००	२,७०,४१,५९८.००	०	२,७०,४१,५९८.००	४,४२,८०,२५०.००	०	४,४२,८०,२५०.००
१४००० अन्य राजस्व		१०,०७,५०,०००.००	५,५९,३२,०२१.०५	०	५,५९,३२,०२१.०५	६,२१,२६,४५४.१५	०	६,२१,२६,४५४.१५
३२००० वित्तीय सम्पत्ति		१४,३२,६४,९४९.००	०	०	०	०	०	०
ख. अन्य प्राप्ति		४४,८०,६२४.००	१,५६,०४,४४१.३२		१,५६,०४,४४१.३२	१,०७,८७,५०१.८९		१,०७,८७,५०१.८९
वितरण गर्न बाकी राजस्व		०	०	०	०	०	०	०

कोषहरु		४४,८०,६२४.००	९१,२७,७११.००	०	९१,२७,७११.००	५९,००,०००.००	०	५९,००,०००.००
धरौटी		०	६४,७६,७३०.३२	०	६४,७६,७३०.३२	४८,८७,५०१.८९	०	४८,८७,५०१.८९
संघीय, प्रदेश सरकार वा अन्य कार्यक्रम		०	०	०	०	०	०	०
भुक्तानी (ग+घ)		१,००,७७,८९,५७३.००	७५,५५,२४,०३७.३८		७५,५५,२४,०३७.३८	७२,३९,८९,९७२.१७		७२,३९,८९,९७२.१७
ग. भुक्तानी (सञ्चित कोषबाट)		१,००,३३,०८,९४९.००	७४,२४,२२,२७१.०६		७४,२४,२२,२७१.०६	७१,५३,०६,०७४.१७		७१,५३,०६,०७४.१७
२१००० पारिश्रमिक / सुविधा	१८	२७,६८,३३,०००.००	२४,४०,११,०७५.३४	०	२४,४०,११,०७५.३४	१८,७२,५२,३३३.९२	०	१८,७२,५२,३३३.९२
२२००० मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१८	२३,३३,८८,५६५.००	१६,१९,६०,८९३.६८	०	१६,१९,६०,८९३.६८	१२,६१,२६,५२२.८५	०	१२,६१,२६,५२२.८५
२५००० सहायता (Subsidy)	१८	७,३८,२६,१०९.००	६,३३,२२,४८१.८७	०	६,३३,२२,४८१.८७	९,१३,७०,८९३.३०	०	९,१३,७०,८९३.३०
२७००० सामाजिक सुरक्षा	१८	१,७०,८५,०००.००	१,३१,४७,७७४.००	०	१,३१,४७,७७४.००	६९,०५,३२०.००	०	६९,०५,३२०.००

२८००० अन्य खर्च	१८	१,९४,३९,१७१.००	१,३५,२४,६२६.००	०	१,३५,२४,६२६.००	२,८२,५९,६८६.१०	०	२,८२,५९,६८६.१०
३१००० गैर वित्तीय सम्पत्ती / पूँजीगत खर्च	१८	३८,२७,३७,१०४.००	२४,६४,५५,४२०.१७	०	२४,६४,५५,४२०.१७	२७,५३,९१,३१८.००	०	२७,५३,९१,३१८.००
घ. अन्य भूक्तानी		४४,८०,६२४.००	१,३१,०१,७६६.३२		१,३१,०१,७६६.३२	७२,३९,८९,९७२.१७		७२,३९,८९,९७२.१७
कोषहरु		४४,८०,६२४.००	४४,८०,६२४.००	०	४४,८०,६२४.००	६९,१३,१३५.००	०	६९,१३,१३५.००
धरौटी		०	८६,२१,१४२.३२	०	८६,२१,१४२.३२	१७,७०,७६३.००	०	१७,७०,७६३.००
संघीय, प्रदेश सरकार वा अन्य कार्यक्रम		०	०	०	०	०	०	०
ङ. यो वर्षको बचत (न्युन)			(५,५६,९३,६०६.८३)		(५,५६,९३,६०६.८३)	३,९९,६४,८८६.६८		३,९९,६४,८८६.६८
च. गतवर्षको जिम्मेवारी रकम (अ.ल्या)			२२,७९,४९,४००.०७		२२,७९,४९,४००.०७	१८,२४,३९,६८८.८९		१८,२४,३९,६८८.८९
वर्षान्तको बाकी रकम (ङ + च)			१७,२२,५५,७९३.२४		१७,२२,५५,७९३.२४	२२,२४,०४,५७५.५७		२२,२४,०४,५७५.५७

बैंक तथा नगद बाकी	२४		१६,७७,५०,५५१.२४		१६,७७,५०,५५१.२४	२२,२७,२१,३९७.५७		२२,२७,२१,३९७.५७